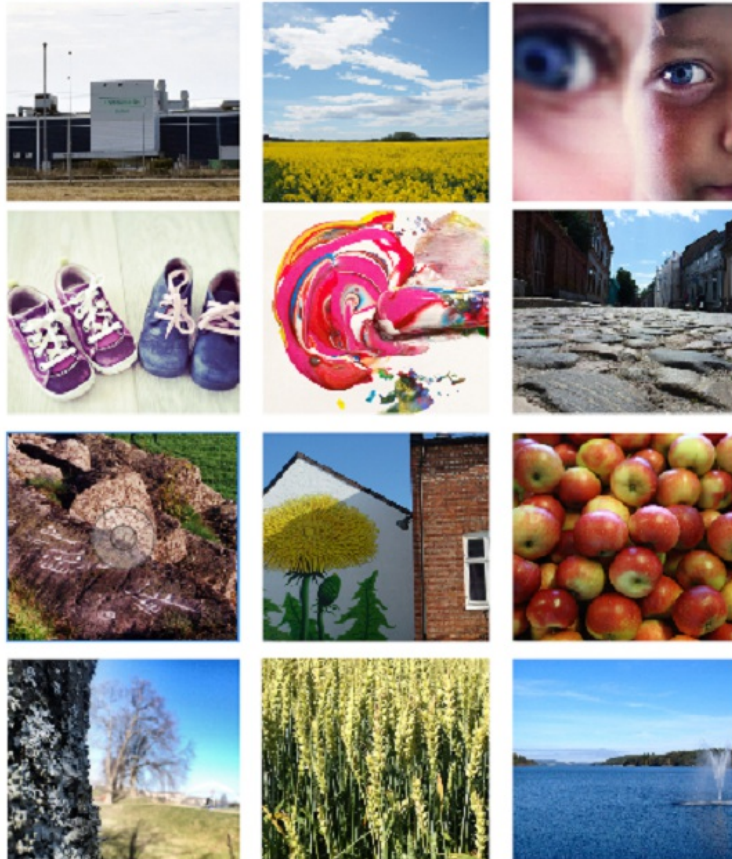

Fylkesmannen i Østfold

Årsrapport for Østfold

Årsrapport 2016

Innholdsliste

Innholdsliste	2
1 Fylkesmannens beretning	4
1.1 Overordnet vurdering av samlede resultater, ressursbruk og måloppnåelse	4
1.2 Overordnet framstilling av de viktigste prioriteringer for året	4
1.3 Sentrale forhold internt og eksternt som har hatt betydning for oppnådde resultater	5
Sted, dato og fylkesmannens signatur	5
2 Introduksjon til embetets hovedtall	6
2.1 Embetet og samfunnsoppdraget	6
2.2 Organisasjon og ledelse	7
2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall	7
2.4 Andre forhold	12
3 Årets aktiviteter og resultater	13
3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater	13
Hovedmål 1 - Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket	13
Hovedmål 2 - Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger	14
Hovedmål 3 - Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av embetene	14
Hovedmål 4 - Fylkesmannen skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk	15
3.1.1 Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket	16
3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk	16
3.1.1.2 Informasjon og veiledning er tydelig og målrettet	18
3.1.1.3 Fylkesmannen understøtter kommunenes arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap	19
3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven	19
3.1.1.5 Øke tilgjengelighet og kapasitet, samt styrke kvalitet og innovasjonsevne i helse- og omsorgssektoren og i folkehelsearbeidet	20
3.1.1.6 Økt kapasitet og kompetanse om psykisk helse og rus, med satsing på bedre forebygging og sammenhengende tjenester	22
3.1.1.7 Økosystemene i fylket har god tilstand og leverer økosystemtjenester	22
3.1.1.8 Ingen arter og naturtyper i fylket er utryddet, og utviklingen til truede arter er i bedring	23
3.1.1.9 Utslipp av helse- og miljøfarlige stoffer er redusert og forurensning skader i så liten grad som mulig helse og miljø	24
3.1.1.10 God økonomiforvaltning i kommunene	25
3.1.1.11 Kommunereform	25
3.1.1.12 Økt verdiskaping i landbruket	25
3.1.1.13 Bærekraftig landbruk	26
3.1.2 Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger	27
3.1.2.1 Godt tjenestetilbud for barn og unge	27
3.1.2.2 Den offentlige boligsosiale innsatsen skal være helhetlig og effektiv	27
3.1.2.3 Helhetlig og samordnet arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap i fylket	28
3.1.2.4 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring	29
3.1.2.5 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer	30
3.1.2.6 Fylkesmannen understøtter nasjonale myndigheters og kommunenes arbeid med flyktningssituasjonen	31
3.1.3 Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av embetene	32
3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og klagebehandling	32
3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning	36
3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester	39

3.1.3.4 Økt rettssikkerhet og rettslikhet for vergetrengende	42
3.1.4 Fylkesmannen skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk	44
3.1.4.1 Økt kvalitet og kompetanse i kommunene	44
3.1.5 Gjennomførte evalueringer	45
3.1.6 Særskilt om oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i Virksomhets- og økonomiinstruks	47
3.2 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet	47
3.3 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk	74
3.4 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat	75
3.5 Andre forhold	75
4 Styring og kontroll i embetet	77
4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold ved embetets planlegging, gjennomføring og oppfølging	77
4.1.1 Embetets risikostyring	78
4.1.2 Embetets internkontroll, herunder iverksatte tiltak	78
4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen i embetet	78
4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)	79
4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet	79
4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende	79
5 Vurdering av framtidsutsikter	80
5.1 Forhold i og utenfor embetet som kan påvirke embetets evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt	80
5.2 Konsekvenser for embetets evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt	80
5.3 Andre forhold	81
6 Årsregnskap	82

1 Fylkesmannens beretning

1.1 Overordnet vurdering av samlede resultater, ressursbruk og måloppnåelse

Min vurdering er at 2016 har vært et spennende og krevende år for Fylkesmannen i Østfold. Til tross for at saksmengden har økt på de aller fleste områder, har gjennomsnittlig saksbehandlingstid blitt redusert siden 2015. Måloppnåelsen og resultatene er gode sett hen til de ressurser som er tildelt.

Vårt utgangspunkt er at hvert oppdragsdepartement skal få løst sine oppdrag i tråd med det de bidrar med av finansiering over kap. 0525 og via prosjektmidler/fagmidler. Vår vurdering er også for 2016 at ikke alle fagdepartementer bidrar med finansiering som samsvarer med oppdragenes omfang. Som følge av dette er det, i tråd med finansieringsordningen for Fylkesmennene, foretatt prioriteringer innenfor de ulike departementsområdene. På Helseområdet har vi i 2016 måttet ta av andre departementers tildeling for å dekke et akkumulert underskudd som følge av flerårig misforhold mellom tildelte ressurser og lovpålagte oppgaver. Det vil i løpet av mars 2017 bli sendt et eget brev vedrørende dette til HOD og KMD.

Fylkesmannen i Østfold gjennomførte i januar 2016 en brukerundersøkelse for å innhente informasjon og synspunkter fra brukerne på embetets tjenester, kommunikasjon og myndighetsutøvelse. Resultatet av undersøkelsen har inngått som en del av beslutningsgrunnlaget for utvikling av embetets strategier og planer. I tillegg til denne brukerundersøkelsen ble det også gjennomført en innbyggerundersøkelse med bistand fra Sentio i januar 2016. Resultatene er gjennomgående forbedret i brukerundersøkelsen fra 2016 sammenlignet med brukerundersøkelsen som ble gjennomført i 2010. Tilliten til Fylkesmannen i Østfold fortsatt er meget høy og har styrket seg ytterligere siden 2010.

To spennende og arbeidskrevende prosjekter ble avsluttet i 2016: Kommunereformarbeidet og forsøk knyttet til integrering og bosetting av flyktninger. Kommunereformen har krevd betydelig ressursinnsats, også for meg som fylkesmann. Arbeidet og resultater er dokumentert i en tilrådning datert 29. september 2016 og i en tilleggstilrådning som ble sendt 5. januar 2017.

Til tross for knappe ressurser i forhold til oppgavemengden, har Fylkesmannen i Østfold levert gode resultater på alle områder i 2016.

1.2 Overordnet framstilling av de viktigste prioriteringer for året

Enkeltmenneskers rettssikkerhet har hatt høyeste prioritet også i 2016. Enkeltsaksbehandling og hendelsesbasert tilsyn er prioritert foran systemrevisjoner og utadrettet virksomhet på områder der finansieringen ikke har vært tilstrekkelig til å løse oppdraget fullt ut. Men pålagte oppgaver innenfor samme fagområde konkurrerer om de samme fagressursene. Handlingsplaner og forvaltning av tilskuddsmidler har også frister som må overholdes, og planlagt tilsyn er ressurskrevende. Dette påvirker fremdriften i arbeid med rettighetssaker. Det er særlig innenfor Helse- og omsorgsdepartementets, Klima- og miljødepartementets og Justis- og beredskapsdepartementets områder finansieringen oppleves som utilstrekkelig i forhold til oppdragets samlede omfang

I tilsynsarbeidet har vi i 2016 lagt stor vekt på kommunenes læring og kvalitetsutvikling. Kontrollarbeidet innenfor landbruksområdet har vært prioritert, men det er fremdeles behov for økt kapasitet og videreutvikling av kompetanse på dette området, særlig i kommunene.

I arbeidet med kommunereformen har Fylkesmannen drevet aktiv veiledning overfor alle kommunene i Østfold frem mot de kommunale vedtakene som ble fattet før 1. juli 2016. På frivillig basis ble det fattet gjensidige vedtak om sammenslåing i 5 Østfoldkommuner (Moss, Rygge, Hobøl, Askim og Rømskog). Alle kommuner, bortsett fra to (Våler og Skiptvet) hadde i forkant av vedtakene inngått en eller flere intensjonsavtaler med andre kommuner. I perioden etter 1. juli har jeg, i egenskap av fylkesmann, vært pådriver for at kommunene, særlig i indre Østfold skulle vurdere situasjonen politisk en gang til i lys av vedtakene som var fattet og Fylkesmannens tilrådning. I tilrådingen anbefales det at det på sikt bør være 5 kommuner i Østfold. Den ekstra runden resulterte i to nye vedtak (Spydeberg og Eidsberg).

Bosettingsprosjektet har i perioden 2014-2016 vært et særlig satsningsområde i Østfold og Hordaland. Målet med prosjektet var å oppnå kommunale vedtak om bosetting av flyktninger på samme nivå som anmodningene fra nasjonalt utvalg. Prosjektet har også lagt stor vekt på kommunenes kvalifiserings- og integreringsarbeid og på langsiktig planlegging av bosettingen. Kommunene i Østfold har i prosjektperioden nesten tredoblet antall vedtak. Østfold er nå blant de fylkene som bosetter flest i forhold til anmodning.

Kommunene i Østfold har tradisjonelt hatt gjennomgående lavere inntekter og svakere resultater enn landsgjennomsnittet. Resultatene for 2016 ser ut til å bryte med dette bildet som følge av høyere skatteinngang enn budsjettert. Kommunene er derimot sårbare hvis inntektssystemet endres i retning av mindre inntektsutjevning

Østfold hadde ved utgangen av 2016 to kommuner i ROBEG-registeret; Hobøl og Halden. Marker var inne en kort periode fra 2015, men ble utmeldt sommeren 2016. Både Hobøl og Halden ligger godt an i forhold til plan for utmelding. Fylkesmannen jobber aktivt for å bidra til at disse kommunene følger sin forpliktende plan for inndekning av underskudd.

Arbeid opp mot utsatte barn og unge har vært særlig prioritert i 2016. Det er viktig at alle utsatte barn og unge gis et samordnet og likeverdig tilbud, og at innsats settes inn tidlig. Et viktig mål også for denne gruppen er at gjennomføringen av videregående

opplæring øker. Embetet har i 2016 jobbet med disse oppgavene i et tverrfaglig team på tvers av avdelingene. Vi har i 2015-16 gjennomført felles tilsyn om oppfølging av meldeplikt rettet mot skole-barnevern og mot spesialisthelsetjeneste-barnevern.

Den kraftige økningen i antallet enslige mindreårige asylsøkere medførte også i 2016 betydelige utfordringer for kommunene og fylkeskommunen. Fylkesmannen iverksatte en rekke tiltak for å bidra til kartlegging, råd og veiledning, og som pådriver overfor kommuner og fylkeskommunen for at barn og unge asylsøkere og flyktninger skulle få et best mulig opplæringstilbud.

I 2016 ble det opprettet eller utvidet 8 skogreservater i Østfold og vi ser dermed at det langvarige og gode arbeidet på dette feltet stadig bærer frukter. Vi driver også skjøtsel for å ta vare på verneverdiene i områder som er tidligere vernet. Gjengroing på grunn av fravær av beitedyr og invaderende fremmede arter utløser behov for aktiv skjøtsel i mange av våre verneområder. Innenfor forurensingsloven er det fortsatt noe etterslep i tilsynet og saksbehandlingen. Dette gjør at når vi først tar fatt i et anlegg så avdekkes det behov for innstramning til ny nasjonal praksis og dette utløser tyngre saksbehandlingsprosesser enn før. Det har i 2016 vært stor offentlig oppmerksomhet rundt et skipsanløp som førte til 3 uker med uvanlig høy støy i Moss sentrum og en utfyllingssak i Moss havn som førte til omfattende tilgrising med sprengtråder på strendene rundt. Vi har fått oversendt få klager på kommunale vedtak innenfor miljøområdet. Vårt inntrykk er at dette kan henge sammen med en viss passivitet når det gjelder kommunenes håndheving og myndighetsutøvelse etter miljøregelverket.

Østfolds jordsmonn og klima gir landets beste forhold for matkornproduksjon. Den gode lette jordarten langs raet legger til rette for dyrking av poteter og grønnsaker. Østfold har derfor et stort ansvar for å ta vare på den dyrka jorda i fylket, og vi må praktisere et ekstra strengt jordvern. Bevisstgjøring av kommunene om ansvar for jordvernet ved vedtak etter plan- og bygningsloven er en kontinuerlig prosess hvor fokus på kompakt byutvikling, fortetting, omforming og høy arealutnyttelse er sentralt. Jordvern har derfor vært et viktig satsingsområde også i 2016.

Fylkesmannen i Østfold har også i 2016 hatt en god dialog med kommunene og landbruksnæringa. Gjennom flere møteplasser, kurs for både forvaltning og næring og dialogmøter, har styringssignaler blitt formidlet. For andre gang arrangerte Fylkesmannen «Grønn kommunekonferanse» for kommune- og fylkespolitikere i Østfold. Bevisstgjøring av politikernes viktige rolle i jordvernarbeidet via planlegging var hovedtema for konferansen i 2016. Vi har i 2016 prioritert kompetanseoppbygging for ansatte på landbrukskontorene i kommunene innenfor kontrollområdet. Vi ser nå at kommunene i større grad enn tidligere begynner å ta i bruk de virkemidler som forskriftene hjemler.

Saksmengden innenfor kommuneplaner, -delplaner og reguleringsplaner har vært normal. Antallet innsigelser og klager på dispensasjonsvedtak har vært lavt. Regionalt planmøte (planforum) er vår viktigste arena for å være tidlig og tydelig i plansaker. Aktiv deltakelse i planmøtet sikrer også et godt nettverk mellom de involverte parter og dette utnyttes til avklaringer og samordning i enkeltsakene. Samfunnsikkerhet har også vært et sentralt tema i regional og kommunal planlegging. Fylkesmannen startet i 2016 utarbeidelse av ny fylkesROS parallelt med fylkeskommunens arbeid med ny fylkesplan. Arbeidet ferdigstilles i 2017.

1.3 Sentrale forhold internt og eksternt som har hatt betydning for oppnådde resultater

Et relativt høyt sykefravær har medført noe redusert måloppnåelse på flere områder, spesielt i Helse- og sosialavdelingen. Dette kombinert med til dels stor økning i saksmengden medfører stort arbeidspress på de ansatte. For embetet sett under ett var sykefraværet i 2016 på 4,6 %, noe som er lavere enn året før. Fylkesmannen har i 2016 hatt et omfattende arbeid knyttet til daglig overvåkning og rapportering til sentrale myndigheter om forhold som kan påvirke liv og helse under lovlig arbeidskonflikter.

Utviklingen på vergemålsområdet har vært positiv i året som har gått. Det nye saksbehandlersystemet VERA er en forbedring, selv om det fortsatt er prosesser som må forbedres ytterligere. Sammen med andre tiltak vi har igangsatt internt for å bedre effektiviteten og øke produksjonen, har det bidratt til at saksbehandlingstiden i løpet av året gradvis er redusert til et mer akseptabelt nivå ved årsskiftet innenfor flere vedtakstyper. Dette er første gang siden vergemålsoppgavene ble overført til Fylkesmannen, men en fortsatt positiv utvikling forutsetter tilnærmet lik tilgang på ressurser for å løse oppgavene. En drastisk økning av saksmengden kombinert med kutt i bevilgningen for 2017 gjør at jeg ser med stor bekymring for oppgaveløsningen på vergemålsområdet i 2017.

I starten av 2016 ble ingen klagesaker etter plan- og bygningsloven behandlet innenfor 12 ukersfristen. Prioriteringer og andre tiltak gjennom året har imidlertid gitt resultater. I tertial 3 var andelen av saker som ble behandlet innenfor fristen over 50 %, og pr. 31.12. var restansene under god kontroll. Alle klagesaker behandles nå innenfor gjeldende frister. Det er et resultat vi er godt fornøyd med, og som vi vil jobbe målrettet med å opprettholde.

Sted, dato og fylkesmannens signatur

Moss 28. februar 2016

Trond Rønningen (sign.)
fylkesmann i Østfold

2 Introduksjon til embetets hovedtall

2.1 Embetet og samfunnsoppdraget

Fylkesmannen er statens representant i fylket og har ansvar for å følge opp vedtak, mål og retningslinjer fra Stortinget og Regjeringen. Embetets samfunnsoppdrag er hovedsakelig gitt gjennom Fylkesmannsinstruksen, fastsett ved kgl. res 7. august 1981, endret ved kgl. res 10. november 1988 og 6. juli 1999, og Instruks for fylkesmannens og Sysselmannen på Svalbards arbeid med samfunnssikkerhet, beredskap og krisehåndtering, fastsatt ved kgl. res. 19. juni 2015.

Styringen av fylkesmannsembetet bygger på at ansvaret for virksomheten er delt mellom Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) og oppdragsdepartementene.

KMD har det administrative etatsstyringsansvaret for fylkesmannen, i tillegg til å ha samordningsansvaret overfor de øvrige departementene som legger oppgaver til fylkesmannen. KMD har også rollen som fagdepartement på noen saksområder. Det enkelte fagdepartement har finansieringsansvaret for oppgaver innen eget saksområde. Likeledes har de direkte faglig instruksjonsmyndighet overfor fylkesmannen innen vedkommende departements saksområde. Den enkelte fagstatsråd er konstitusjonelt ansvarlig overfor Stortinget på sine fagområder hvor oppgaver er lagt til fylkesmannen, jf. Fylkesmannsinstruksen.

Fylkesmannen utfører også enkelte oppgaver for kongehuset og Stortinget. Fylkesmannen utfører fagoppgaver for til sammen elleve departementer og ti direktorater/tilsyn.

Grunnlaget for fylkesmannens arbeid ligger i de oppgavene som embetene skal løse i henhold til lover, forskrifter og særlige politiske prioriteringer i de årlige styringsdokumentene. Fylkesmannens faste og lovbestemte oppgaver beskrives i virksomhets- og økonomiinstruksen, mens tildelingsbrevet gir føringer for årlige prioriteringer og styringskrav.

Bevilgning og finansiering

Fylkesmannens faste oppgaver finansieres over det felles budsjettkapitlet 0525. Finansieringen skjer i hovedsak gjennom overføring av midler fra departementenes fagkapitler til kap. 0525 i tråd med gjeldende finansieringsordning for Fylkesmannen. Det fagdepartementet som har instruksjonsmyndighet på et område har også ansvaret for ressursituasjonen der. Dette ansvaret omfatter nye oppgaver som legges til fylkesmannen, men også endringer i eksisterende oppgaver, samt endringer i underliggende behov som for eksempel når flere klagesaker gjør at arbeidsmengden øker. Kontorer og støttefunksjoner som IKT, arkiv, personal, regnskap mv er en forutsetning for at arbeidsoppgavene kan utføres på de ulike fagområdene. Finansieringsansvaret til oppdragsgiverne omfatter således en forholdsmessig andel av administrative kostnader i fylkesmannsembetene.

Fylkesmannens myndighets- og ansvarsområder er:

Iverksetter av nasjonal politikk i fylket

Fylkesmannen skal som sektormyndighet medvirke til iverksetting av nasjonal politikk. Dette gjøres gjennom veiledning, dialog og tilsyn med kommunene, fylkeskommunene, innbyggere og berørte virksomheter.

Samordningsmyndighet

Fylkesmannen skal bidra til å samordne, forenkle og effektivisere den statlige virksomheten i fylket. Fylkesmannen skal ta samordningsinitiativ i fylket overfor andre statlige virksomheter og andre aktører der det er aktuelt, for å sikre at nasjonale mål nås på tvers av nivå og sektorer, og for å sikre samordning av statens styring av kommunene.

Rettsikkerhetsmyndighet

Fylkesmannen har klagemyndighet for kommunale enkeltvedtak og vedtak gjort i spesialisthelsetjenesten, og tilsynsmyndighet etter særlovgivningen. I tillegg har fylkesmannen førstelinjeansvaret på flere områder. Fylkesmannen skal sikre likebehandling og rettsikkerhet for alle parter i sin forvaltning av lover og forskrifter.

Informasjon, kunnskapsinnhenting, initiativ for forslag

Fylkesmannen skal holde regjeringen og sentraladministrasjonen orientert om viktige spørsmål i fylket. Fylkesmannen skal ta de initiativ som er påkrevd, og fremme forslag til løsninger i den utstrekning fylkesmannen finner det formålstjenlig. Fylkesmannen skal formidle informasjon til kommunale, fylkeskommunale og statlige organ om forhold som antas å berøre deres virksomhet.

Fylkesmannen er et ordinært statlig forvaltningsorgan.

Samarbeid med andre

Vi samarbeider med Fylkesmannen i Oslo og Akershus, Fylkesmannen i Vestfold og Fylkesmannen i Aust- og Vest Agder om GIS-oppgaver knyttet til Fylkesmannens saksbehandling og oppgaveløsning. Samarbeidet gir en mer robust og effektiv løsning av disse oppgavene og gir godt grunnlag for både teknisk og faglig utviklingsarbeid på tvers av embetene.

Fylkesmannen har etablert et flerårig samarbeid med Østfold fylkeskommunen om fremme av samfunnssikkerhet i kommunal- og regional planlegging. Kompetanseutvikling i kommunene og felles prosess for fylkesROS og fylkesplan har stått sentralt her i 2016.

Det etablerte nettverket mellom saksbehandlere innenfor plan- og bygningsrett hos FMBU, FMVE, FMTE og FMOS har fortsatt sine møter om faglige problemstillinger og utfordringer. Det er sporadisk og uformell kontakt også mellom saksbehandlere på de

Øvrige fagområder på tvers av embetene når det er behov for det, men ingen faste arenaer for slikt samarbeid har vært prioritert i året som gikk.

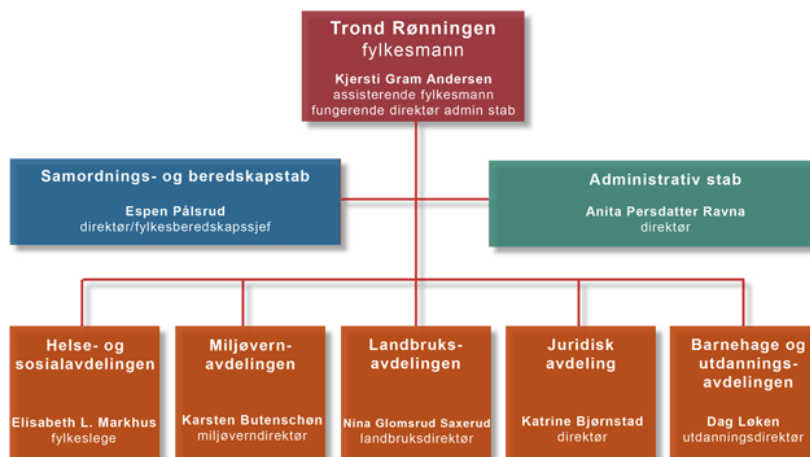
På fagområdene barnevern, helse og sosial er vårt hovedoppdrag tilsyn og rettssikkerhet for enkeltmennesker. Samtidig er embetet tillagt betydelige oppgaver som pådriver for fagutvikling, nasjonale satsninger og handlingsplaner, og for å formidle kunnskap om lover og regelverk. Vi samarbeider med andre embeter på disse fagområdene gjennom regionale fagnettverk, og vi samarbeider med en rekke nasjonale kompetansesenter og -institusjoner og direktorater, inkludert Helsetilsynet. Det er etablert samarbeid i helseregionene for tilsyn med spesialisthelsetjenesten, og det er etablert regionalisert samarbeid om tilsyn med Bufetat. Vi deltar på samarbeidsarenaer i fylket med Sykehuset Østfold, Østfold fylkeskommune, NAV Østfold og Høgskolen i Østfold.

Femfylkessamarbeidet innen barnehage og utdanning: Barnehage- og utdanningsavdelingen i Østfold samarbeider tett med fylkesmannsembetene i Telemark, Vestfold, Buskerud og Oslo- og Akershus. Samarbeidet er koordinert både mellom medarbeidere innen samme fagfelt og mellom lederne/utdanningsdirektørene. Samarbeidet skal sikre en mer lik praksis og forhindre uønsket forskjell i klagesaksbehandlingen og gjennomføring av blant annet tilsyn. Samarbeidet er også egnet for erfaringsdeling embetene i mellom. De fem embetene gjennomfører også felles VP-seminar over to dager hvert andre år for å drøfte Tildelingsbrev og oppgaver i VØI. Det er en arena for å dele god praksis og i fellesskap arbeide med ulike utfordringer vi står overfor.

Landbruksavdelingens medarbeidere deltar i Landbruksdirektoratets og Landbruks- og matdepartementets ulike fagnettverk for Fylkesmennene. I tillegg er det innen de fleste fagområder samarbeid mellom Fylkesmennene i Viken og på noen områder bilateralt samarbeid med Fylkesmannen i Oslo og Akershus. Innen næringsutvikling er Partnerskapet mellom Fylkesmannen, Fylkeskommunen, Innovasjon Norge, kommunene og næringsorganisasjonene godt fungerende. Næringsorganisasjonene, kommunene, Fylkeskommunen og Norsk landbruksrådgivning er viktige samarbeidspartnere i flere ulike sammenhenger. Særlig i planarbeidet er det godt samarbeid med Fylkeskommunen og Veivesenet. Det avholdes to årlige samarbeidsmøter med Mattilsynet. Fylkeskonservatoren er nær samarbeidspartner i kulturlandskapsarbeidet. Vannområdene, vannregionen og BaneNOR er andre samarbeidspartnere.

På miljøvern avdelingens områder er det utstrakt dialog mellom medarbeidere i ulike fylker om tolkning og praktisering av forurensingsregelverket, videre har vi fast deltakelse i et nettverk som er etablert for Østlandsfylkene. Det er også dialog mellom saksbehandlere i de berørte embetene knyttet til handlingsplaner for arter og naturtyper. Innen for rovviltforvaltningen er det etablert skriftlig rutine for samarbeid med FMOA som er sekretariat for rovviltregionen.

2.2 Organisasjon og ledelse

Ledergruppa hos Fylkesmannen jobbet aktiv med lederutvikling i 2016. Vi hadde to samlinger, en en-dags og en to-dagers, der vi hadde engasjert en organisasjonspsykolog som prosessveileder. I den siste samlingen satte vi blant annet søkelys på ledelse i omstillingsprosesser. I tillegg har vi løpende gjennom året brukt tid i forbindelse med ledermøtene til å diskutere ulike ledelsesutfordringer. Arbeidet videreføres i 2017.

En partssammensatt prosjektgruppe hos Fylkesmannen har i 2016 hatt i oppdrag å vurdere hvordan embetet på en bedre måte kan håndtere ledelsesutfordringer. Gruppen har i sin rapport belyst fordeler og ulemper ved ulike modeller for faglig ledelse, uten å anbefale én bestemt løsning. Ledergruppa er, i egenskap av styringsgruppe for prosjektet, orientert om innholdet i prosjektgruppens rapport. Det er enighet i ledergruppa om ikke å ta noen endelig beslutning om ledelsesmodell før regjeringens beslutning om fremtidig fylkesmannsstruktur foreligger.

2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall

Eventuelle kommentarer til nøkkeltallene fremkommer som kommentarer til den enkelte tabell.

Andel administrasjon av totalt antall årsverk

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum, andel administrasjon	Økonomi	Lønn	IKT	Personal	Arkiv	Resepsjon og sentralbord	Antall årsverk totalt
Antall årsverk	14.0 %	2.4	1.3	4.1	1.3	5.5	1.4	114.5

Ansatte i Administrasjonsavdelingen (de som er 052501-finansiert) er skjønsmessig fordelt på fagområdene. Likedan er administrasjonssjefstillingen og ansatte på fagavdelingene med administrative funksjoner (ledere + nestledere) fordelt skjønsmessig på samme fagområder. Antall årsverk totalt er hentet fra YHR_AARSVERK.

Administrativ kostnadsdekning

Betegnelse på rapporteringskrav	Tall i 1000 kr.
Administrativ kostnadsdekning	5 806 852

Totaltallet baseres på regnskapsførte kreditføringer på konto 6301, med visse korreksjoner.

Budsjettavvik

Betegnelse på rapporteringskrav	
Budsjettavvik (kr)	1 397 042.0
Budsjettavvik (%)	1.8 %

Mindreforbruket skyldes bl.a. høyere sykerefusjoner enn forventet, lavere renholdutgifter og noe forskjøvede ikt-utgifter. Den administrative kostnadsdekningen ble også noe høyere enn forventet.

Driftsutgifter og lønn

Driftsutgifter	76 278 958.0
Lønn 052501	62 266 980.0
Lønnsandel av driftsutgifter	81.6 %

Ingen vesentlige endringer sammenlignet med fjoråret.

Husleie

Husleie (tall i 1000 kr)	11 418 323
Husleie (% av driftsutgifter)	15 %

Korrigerte regnskapstallene fordi bidrag fra Skatteetaten, kr 1.140.806, i 2016 ble ført på kont 6301 i stedet for 6391. Noe lavere utgift i 2016 fordi vi hadde en større nødaggregatutgift i 2015. I 2016 fikk vi dessuten noe lavere renholdutgift, samt en positiv avregning fra 2015.

Journalposter

Betegnelse på rapporteringskrav	Journalposter totalt	Antall journalposter i ePhorte	Antall journalposter i vergemåls-ePhorte
Antall journalposter	77 824	41 999	35 825

Vi har i tråd med sentral rutine (utarbeidet av Statens Sivilrettsforvaltning) lagt inn vergeregnskap som en journalpost med flere vedlegg. Dette har vi gjort både i fjor og i 2015

Medarbeiderundersøkelsen

Betegnelse på rapporteringskrav	Differanse 2016-2014	Gjennomsnittlig score for 2016	Gjennomsnittlig score for 2014
I vårt embete stimuleres det til læring og samarbeid på tvers av avdelingene	- 0.1	3.6	3.7
I vårt embete utvikler vi oss faglig ved gjensidig kontakt med andre embeter	0.0	3.7	3.7

Tallene for 2014 og 2016 er ikke helt sammenlignbare fordi spørsmålsformuleringene i de to undersøkelsene ikke er identiske.

Regnskapstall sortert på poster

Betegnelse på rapporteringskrav	2016
052501	76 974 436
052521	3 163 857
Post 01 (unntatt 052501)	28 816 527
Post 20-29 (unntatt 052521)	55 206 853
Post 30-39	1 660 755
Post 40-49	0
Post 60-69	134 503 344
Post 70-79	12 427 857
Post 80-89	794 575

Aldersfordeling

Totalt antall ansatte pr. 31.12	Antall ansatte under 20 år	Antall ansatte 20 - 29 år	Antall ansatte 30 - 39 år	Antall ansatte 40 - 49 år	Antall ansatte 50 - 59 år	Antall ansatte over 60 år
142	1	6	26	49	32	28

Ingen vesentlige endringer sammenlignet med 2015

Årsverk og lønnsutgifter

Betegnelse på rapporteringskrav	Rapporteringsåret
Gjennomsnittlig totalt antall årsverk for aktuelt år	114.50
Gjennomsnittlig årsverk for kvinner	68.75
Gjennomsnittlig årsverk for menn	45.75
Gjennomsnittlig årsverk for faste stillinger	102.00
Gjennomsnittlig årsverk for midlertidige stillinger	12.70
Gjennomsnittlig lønnsutgifter per årsverk	657 585.00
Gjennomsnittlig lønnsutgifter per årsverk for kvinner	674 172.00
Gjennomsnittlig lønnsutgifter per årsverk for menn	632 659.00

Høyere lønnsutgifter for kvinner skyldes primært høyere sykefravær for kvinner, jf formel for beregning av lønnsutgifter pr årsverk.

Turnover

Turnover i prosent	Gjennomsnittlig antall ansatte i rapporteringsåret	Totalt antall ansatte som har sluttet (ekskludert naturlig avgang) i løpet av rapporteringsåret og ble erstattet	Totalt antall ansatte som har sluttet (inkludert naturlig avgang) i løpet av rapporteringsåret
7.86 %	140.00	11.00	16.00

Fylkesmannen opplever å ha en stabil ansatt gruppe, dog noe høyere turnover enn for 2015 (økning fra 6,25% til 7,86%).

Tilstandsrapportering om likestilling i embetet

Betegnelsen på rapporteringskrav:	2015	2016
Sum Antall ansatte	141.00	142.00
Grunnlagstall 1: Antall menn	50.00	50.00
Grunnlagstall 2: Antall kvinner	91.00	92.00
Grunnlagstall 3: Gjennomsnittlig månedslønn for menn	48 288.00	49 527.00
Grunnlagstall 4: Gjennomsnittlig månedslønn for kvinner	43 902.00	44 516.00
Sum antall deltidsansatte	20.00	17.00
Sum prosent andel deltidsansatte	14.18 %	11.97 %
Grunnlagstall 5: Antall menn i deltidsstilling	4.00	3.00
Grunnlagstall 6: Antall kvinner i deltidsstilling	16.00	14.00
Sum antall midlertidige ansatte	14.00	15.00
Sum prosent antall midlertidig ansatte	9.93 %	10.56 %
Grunnlagstall 7: Antall menn i midlertidig stilling	4.00	4.00
Grunnlagstall 8: Antall kvinner i midlertidig stilling	10.00	11.00
Sum personer i foreldrepermisjon	2.00	4.00
Grunnlagstall 9: Antall menn i foreldrepermisjon	0.00	0.00
Grunnlagstall 10: Antall kvinner i foreldrepermisjon	2.00	4.00
Sum totalt sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	1 563.00	1 462.00
Sum totalt sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	358.00	340.00
Sum totalt sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	1 205.00	1 122.00
Sum andel legemeldt sykefravær menn	1.89 %	1.73 %
Sum andel legemeldt sykefravær kvinner	4.09 %	3.72 %
Grunntall 11: Antall legemeldte sykedager for menn	222.00	213.00
Grunntall 12: Avtalte arbeidsdager for menn	11 769.00	12 304.00
Grunntall 13: Antall legemeldte sykedager for kvinner	867.00	805.00
Grunntall 14: Avtalte arbeidsdager for kvinner	21 175.00	21 667.00
Sum andel egenmeldt sykefravær menn	1.16 %	1.03 %
Sum andel egenmeldt sykefravær kvinner	1.60 %	1.46 %
Grunntall 15: Antall egenmeldte sykedager for menn	136.00	127.00
Grunntall 16: Antall egenmeldte sykedager for kvinner	338.00	317.00

Tilstandsrapportering om likestilling på leder- og medarbeidernivå

Betegnelse på rapporteringskrav:	2016	2015
Antall ansatte i embetet	142.00	141.00
Antall kvinnelige ansatte	92.00	91.00
Antall mannlige ansatte	50.00	50.00
Antall kvinner med personalansvar	5.00	6.00
Antall menn med personalansvar	5.00	5.00
Sum antall ansatte med personalansvar	10.00	11.00
Andel kvinner med personalansvar	3.52 %	4.26 %
Andel menn med personalansvar	3.52 %	3.55 %
Andel ansatte med personalansvar	7.04 %	7.80 %
Antall ansatte uten personalansvar	132.00	130.00
Antall kvinnelige medarbeidere uten personalansvar	87.00	85.00
Antall mannlige medarbeidere uten personalansvar	45.00	45.00
Andel kvinnelige medarbeidere uten personalansvar	61.27 %	60.28 %
Andel mannlige medarbeidere uten personalansvar	31.69 %	31.91 %
Gjennomsnittlig månedslønn for kvinnelige ledere	71 510.00	74 469.00
Gjennomsnittlig månedslønn for mannlige ledere	73 355.00	66 836.00
Gjennomsnittlig månedslønn for kvinnelige medarbeider	42 806.00	41 744.00
Gjennomsnittlig månedslønn for mannlige medarbeidere	45 756.00	46 227.00

Gjennomsnittlig månedslønn kvinnelige ledere har gått ned pga. av skifte av fylkesmann fra kvinne til mann. Motsatt effekt for mannlige ledere.

Gjennomsnittlig månedslønn

Betegnelse på rapporteringskrav	Årstall	Prosent menn av alle ansatte pr. 31.12.	Prosent kvinner av alle ansatte pr. 31.12.	Månedslønn menn pr. 31.12	Månedslønn kvinner pr. 31.12	Prosentandel kvinners månedslønn av menns månedslønn pr. 31.12
Totalt i virksomheten	2016	35 %	65 %	49 527	44 516	90
Totalt i virksomheten	2015	36 %	65 %	48 288	43 902	91
Embetsledelse / dir. / adm.sjef	2016	45 %	55 %	74 423	76 262	102
Embetsledelse / dir. / adm.sjef	2015	45 %	55 %	70 317	75 872	108
Seksjonssjef / ass. dir.	2016	40 %	60 %	69 818	60 262	86
Seksjonssjef / ass. dir.	2015	40 %	60 %	68 216	57 863	85
Saksbehandler 1	2016	54 %	46 %	48 098	48 112	100
Saksbehandler 1	2015	48 %	52 %	47 104	46 784	99
Saksbehandler 2	2016	32 %	68 %	43 300	42 437	98
Saksbehandler 2	2015	35 %	65 %	42 246	42 040	100
Kontorstillinger	2016	12 %	88 %	36 716	35 695	97
Kontorstillinger	2015	8 %	92 %	35 904	34 532	96
Fagarb.stillinger	2016	0 %	100 %	0	29 473	Infinity
Fagarb.stillinger	2015	0 %	100 %	0	28 598	Infinity
Lærlinger	2016	0 %	100 %	0	8 018	Infinity
Lærlinger	2015	0 %	0 %	0	0	

2.4 Andre forhold**Brukerundersøkelser - kommunikasjon**

Fylkesmannen i Østfold gjennomførte i januar 2016 en brukerundersøkelse for å innhente informasjon og synspunkter fra brukerne på embetets tjenester, kommunikasjon og myndighetsutøvelse. Resultatet av undersøkelsen har inngått som en del av beslutningsgrunnlaget for utvikling av embetets strategier og planer. I tillegg til denne brukerundersøkelsen ble det også gjennomført en innbyggerundersøkelse med bistand fra Sentio i januar 2016. Her ble 600 respondenter intervjuet på telefon. Dessuten gjennomført embetet en intern brukerundersøkelse ved hjelp av QuestBack i løpet av våren 2016.

Resultatene er gjennomgående forbedret i brukerundersøkelsen fra 2016 sammenlignet med brukerundersøkelsen som ble gjennomført i 2010. Totalinntrykket har økt signifikant fra median 4 i 2010 til 5 i 2016. Tilliten til Fylkesmannen i Østfold fortsatt er meget høy og har styrket seg ytterligere siden 2010. Respondentene oppgir at de med meget høy sannsynlighet vil omtale Fylkesmannen i Østfold på en positiv måte overfor andre. Embetet skårer høyt på sine kjerneverdier åpenhet - troverdighet - kompetanse, og oppnår en median på 5 for alle tre verdier.

På spørsmål knyttet til embetets informasjon og kommunikasjon er resultatet generelt veldig likt som i 2010. Den største forbedringen er knyttet til klart språk, hvor det er en klar forbedring fra median 4 i 2010 til median 5 i 2016. Resultatene styrker seg også fra median 4 til median 5 i spørsmålene om å gi relevant informasjon til rett tid og når det gjelder åpenhet og tilgjengelighet i embetets kommunikasjon.

Fylkesmannen har i 2015 og 2016 også fått utarbeidet en kvalitativ medieanalyse. Hensikten er å ha en oversikt over embetets medieeksponering og å se hvilke saksområder som blir omtalt og hvordan sakene og embetet fremstilles. Fylkesmannen i Østfold er i løpet av 2016 omtalt i 1976 oppslag i lokalmedia og i 93 oppslag i riksmidier. PR-scoren, som er et mål på kvalitet i medieomtalen, var i 2016 2,5 i lokalkilder og 3,1 rikskilder. Denne tendensen og omfanget av medieomtalen er omtrent som for 2015. Kommunereformen er det saksområdet som har flest oppslag i 2016 (23% av alle oppslag). 25% av disse oppslagene vurderes som positive for Fylkesmannen, mens 72% vurderes som nøytrale. Andre saksområder som får mye omtale er arealforvaltning og plansaker.

3 Årets aktiviteter og resultater

3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater

Hovedmål 1 - Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket

Fylkesmannen i Østfold har god kontakt og god dialog med kommunene og andre offentlige aktører i fylket. Brukerundersøkelser i 2016 har stadfestet at tilliten til Fylkesmannen er høy og at vi scorer høyt på våre kjerneverdier åpenhet, troverdighet og kompetanse. Medieanalysen viser at Fylkesmannen ofte omtales i media og at omtalen oftest er nøytral eller positiv. Fylkesmannens aktivitet i de ulike sektorer og nivåer har bidratt til at nasjonal politikk er godt kjent i fylket.

Viktig nasjonal politikk overfor kommunene er presentert samlet i Østfoldrapporten for 2016. Det er avholdt kommunemøter mellom Fylkesmannens ledergruppe og politisk og administrativ ledelse i seks kommuner i 2016. Her er statlig politikk formidlet og drøftet med kommunen. Sentrale tema i møtene har vært målene for kommunereformen, kommuneøkonomi og bosetting av flyktninger. Innen disse temaene har det vært en rekke møter og utstrakt kontakt med kommunene på flere nivåer. Fylkesmannens kommunekonferanse for rådmenn og ordførere og fornyingskonferansen «Beat for beat» er også sentrale arenaer for formidling av nasjonal politikk.

I løpet av 2016 ble antall kommuner i ROBEK i Østfold redusert fra 3 til 2. Vi har fulgt opp at kommunene vedtar en forpliktende plan for inndekning av underskudd, og at denne vedtatte planen blir fulgt opp. Vi stiller konkrete krav for at ROBEK-kommunene skal få tildelt skjønnsmidler. For å få midler må kommunen ha vedtatt en reell forpliktende plan og følge denne opp. Vi oppfordrer kommunene til å iverksette tiltak for å unngå ROBEK-registrering. Konkret følger vi med på avlagte regnskap og foreløpige KOSTRA-publikasjoner. Vi følger spesielt opp kommuner med merforbruk, og oppfordrer dem til å iverksette nødvendige tiltak og primært fatte vedtak for å unngå ROBEK-registrering.

I 2016 har vi hatt en gjennomgang av foreløpig KOSTRA-rapportering og gitt tilbakemelding der dataene tilsa at det kunne være feil ved rapporteringen. KOSTRA-data blir brukt aktivt i våre analyser og i styringsdialogen med kommunene. Vi utarbeider bl.a. en årlig KOSTRA-rapport basert på publiseringen 15. mars.

Av skjønnsmiddelrammen for 2016 på totalt 39 millioner kroner, holdt vi tilbake 6,7 millioner kroner til senere fordeling. 5,5 millioner kroner av tilbakeholdte midler ble fordelt til fornyingsprosjekter (ISORD) for å stimulere kommunenes innovasjonsarbeid. Av restbeløpet ble 0,5 millioner kroner fordelt til ROBEK-kommuner hvor regnskapet viste at de dekte inn merforbruk etter planen. Øvrige midler, 0,7 millioner kroner, ble fordelt kommunene sent på året for å dekke opp for ulike merutgifter.

Innen samfunnssikkerhet og beredskap har vi bl.a. hatt fokus på kommunenes beredskap mot skolehendelser, nye prognoser for havnivåstigning, og samfunnssikkerhet i kommunal og regional planlegging generelt. Vi har etablert samarbeid med fylkeskommunen for å formidle mål om samfunnssikkerhet inn i arbeidet med ny regional planstrategi og ny fylkesplan.

Landbruksavdelingen har god dialog med kommunene og næringa. Gjennom flere møteplasser, kurs for både forvaltning og næring og dialogmøter blir styringssignaler formidlet. Grønn kommunekonferanse gjorde kommune- og fylkespolitikere bevisst sin viktige rolle i jordvernet. Vi har hatt et sterkt fokus på kompetanseoppbygging innenfor kontrollområdet, og vi ser nå at kommunene i større grad begynner å ta i bruk de virkemidler som forskriftene hjemler.

På miljøvernavdelingens ansvarsområder utgjør innspill og avklaringer i enkeltsaksbehandlingen den viktigste formidlingskanalen. I tillegg utnyttes etablerte regionale nettverk og fora innen vannforvaltning, klima og arealplanlegging til formidling av statlig politikk. Det hadde vært ønskelig med tilsvarende nettverk innen avfall og grunnforurensing og deler av naturmangfold-oppgavet, men vi har ikke kapasitet til å etablere og vedlikeholde slike.

Gjennom vår klagesaksbehandling innenfor plan- og bygningsloven blir vi kjent med hvordan kommunene praktiserer regelverket. Vi gir i stor grad nødvendige avklaringer og veiledning, også om statlige og regionale retningslinjer, i vår behandling av enkeltsakene. Vi har i 2016 i noen grad også hatt kontakt med enkeltkommuner ved behov for mer generelle avklaringer om regelverkforståelse og retningslinjer. Vi har i 2016 ikke gjennomført opplæring for kommunale saksbehandlere og politikere, da vi har prioritert å jobbe ned restanser og saksbehandlingstid. Det er vedtatt endringer i plan- og bygningsloven som trer i kraft i 2017, og vi tar sikte på å gjennomføre opplæring i den forbindelse.

Vi formidler regelverksforståelse og faglige normer som tilsynsmyndighet og i enkeltsaksbehandling innenfor fagområdene barn- og familiesaker, NAV, og helse og omsorg. Vi formidler nasjonale satsninger og er pådriver for å utvikle helhetlige velferdstjenester gjennom mange aktiviteter, som spenner fra møter, kurs og konferanser til råd og veiledning ved enkelthenvendelser og i kontaktnettverk, særlig overfor kommunene.

Vi utfører rollen som tilsynsmyndighet og myndighet i enkeltsaksbehandling innenfor fagområdene i barnehage, skole, SFO, deltakere i introduksjonsprogram og voksenopplæring. Vi formidler nasjonale satsninger og er pådriver for å utvikle helhetlige tjenester gjennom mange aktiviteter, som spenner fra møter, kurs og konferanser til råd og veiledning ved enkelthenvendelser og i kontaktnettverk.

I Januar 2016 sendte vi ut en spørring til kommunene der vi redegjorde for tilbakemeldingene fra BarnehageNorge i 2015, og etterspurte deres behov og ønsker fra regional stat. Vi fulgte opp og forsøkte å ivareta deres ønsker og behov. I 2016 gjennomførte vi kompetanserekken «Østfoldbarnehagen – der barn trives, leker og lærer» som et direkte resultat av dialogen med sektor. Målgrupper var barnehageeiere, -ledere og -myndigheter. Rekken besto av felles konferanser, arbeid i egne kommuner og regionale konferanser. Tema var barnehagens læringsmiljø med fokus på de ulike aktørenes rolle og ansvar. Tilbakemeldinger fra deltakerne har vært gode.

Kommunene har overfor oss gitt uttrykk for at dette har vært en ønsket utvikling. Rapporten for 2016 viser at tilfredsheten med Fylkesmannens arbeid på dette området har økt fra 3,18 i 2015 til 3,6 i 2016. Til tross for lav validitet grunnet få og sprikende svar, kan denne økningen tyde på at de grepene vi har gjort, har vært riktige.

I rapporten Spørsmål til Skole-Norge våren 2016 fremkommer det at kommunene i Østfold ser på Fylkesmannen som en viktig medspiller for å sikre utvikling, læring og kvalitet i opplæringen. Østfold skårer over landsgjennomsnittet på 3,8 med en skåre på 3,9 på en skala fra 1-5.

Vi har jobbet målbevisst med formidlingen og brukt kjente arenaer som skolefaglig nettverk (skolesjefer) for å både formidle statlig politikk, men også til å få tilbakemeldinger fra sektor som vi har kunnet bruke i vår dialog med nasjonal myndighet.

Nasjonal myndighet har hatt et klart fokus på barns og unges miljø i barnehager og skoler. Det har vært et viktig satsingsområde for oss, og arbeidet med både barnehage- og skolemiljø har vært tema på flere av våre samlinger i 2016.

Hovedmål 2 - Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger

Fylkesmannen i Østfold har innenfor rammene av departementenes spesifikke sektorstyring og økonomiske føringer bidratt til at samordning av statlig virksomhet og gode helhetsløsninger i fylket. Brukerundersøkelser gjennomført i 2016 viser imidlertid at brukerne forventer ytterligere samordning av statlig virksomhet, både internt i embetet og mellom ulike statlige aktører og forvaltningsnivåer. Dette kan også knyttes til KMDs og embetets arbeid med digitale løsninger og samordning av informasjon. Embetet jobber videre med dette i strategiske plandokumenter for 2017, men er også avhengig av gode og effektive fellesløsninger og god integrasjon mellom ulike fagsystemer.

Østfoldrapporten er Fylkesmannens viktigste dokument for en samordnet fremstilling av statlig politikk. Rapporten er sammen med seks årlige kommunemøter med kommuneledelsen, kommunekonferansen for rådmenn og ordførere, fornyingskonferansen «Beat for beat», statsetatsjefsmøtet, fylkesberedskapsrådet og samordningsmøtene med statlige og kommunale tilsyns- og kontrollaktører, de viktigste kanalene for samordning. Det samme er samarbeidet med fylkeskommunen om ny fylkesplan. Her har vi bl.a. fokusert på nye helhetsløsninger innen forebyggende samfunnsikkerhet.

Arbeidet med prosjektoppdraget «økt bosetting av flyktninger» har fokusert på samordning mellom berørte statlige etater, og på samordning av bosettings- og integreringsarbeidet i den enkelte kommune. Arbeidet har vært vellykket og ført til økt bosetting. Dette er dokumentert i egne rapporter oversendt oppdragsdepartementet.

Regionalt planmøte (planforum) er vår viktigste arena for samordning i plansaker. Aktiv deltakelse sikrer også et aktivt nettverk mellom de involverte parter som utnyttes til avklaringer og samordning i enkeltsakene. Vi følger også opp retningslinjene for HMS-etatenes tilsynssamordning i vår kontrollplanlegging i forurensingstilsynet, men har ikke hatt kapasitet til mer omfattende tilsynssamarbeid med de øvrige etatene.

Landbruksavdelingen har et godt samarbeid med Mattilsynet. Vi har to dialogmøter i året, og arbeider for enda tettere samarbeid.

Embetet har etablert en tverrfaglig samordningsgruppe for barn og unge for å følge opp Barnekonvensjonen og den tverrdepartementale satsningen "0-24". Målet er å koordinere nasjonale mål og tiltak og styrke arbeidet i kommuner og fylkeskommune for å gi et helhetlig og samordnet tjenestetilbud til barn og unge for å forebygge frafall i skolegang og hindre utenforskap. Alle Østfoldkommuner har deltatt i en evaluering av status og avdekket forbedringspunkter som innspill til sitt planarbeid, jf. Sjumilssteget. Fylkesmannen har egne møter med andre statlige tilsynsaktører og kommunerevisjonen senhøstes for å samordne og få oversikt over planlagte tilsynsaktiviteter kommende år. Vi gjennomførte i 2016 to samordnede tilsyn som omhandlet opplysningsplikten til barneverntjenesten. I tilsynet hadde vi særskilt vektlegging på en forutgående veiledning over en halv dag for tre lovområder; barnevernloven, barnehageloven og opplæringsloven. Vi har mottatt gode tilbakemeldinger på tiltaket og tilsynet. Temaet for dette tilsynet var valgt på bakgrunn av informasjon og saker som har kommet fram i mediene på nasjonalt nivå. Dette er et område kommunene er bedt om å fokusere på, og vi har ønsket å fortsatt løfte temaet fram gjennom å samordne både oss og kommunene i ett tilsyn på temaet.

Hovedmål 3 - Rettssikkerhet skal være ivarettatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av embetene

2016 har vært et år hvor vi har jobbet hardt for å redusere saksbehandlingstid og restanser på alle våre ansvarsområder. Vi har langt på vei lyktes godt med det. Ved årsskiftet behandler vi alle klagesaker innen 12 uker, og har god kontroll på restansene. Også på vergemålsområdet har vi for første gang klart å jobbe oss ned på et mer akseptabelt nivå på saksbehandlingstid, ved harde prioriteringer av oppgaver og ressurser. Rettssikkerheten for berørte av vergemålsreformen i Østfold vurderer vi som forbedret

som følge av dette, men vi mener at den verken her eller i landet for øvrig er godt nok ivaretatt. Vi er spesielt bekymret for rettsikkerheten for denne gruppen fremover, da konsekvenser av reduserte bevilgninger til disse oppgavene i 2017 nødvendigvis vil bli store.

Rettsikkerhetsarbeidet er høyt prioritert, og ivaretas gjennom tilsyn, klagesaksbehandling og råd og veiledning på fagområdene barn og familie, NAV og helse og omsorg. Et omfattende og sammensatt oppdrag medfører likevel konkurranse om knappe ressurser. Samlet er restansesituasjonen for enkeltsaker under kontroll, men volumkrav til planlagt tilsyn oppnås ikke, dette gjelder særlig helse og omsorg. Vi overholder gitte saksbehandlingsfrister på flere store saksfelt, som NAV, hendelsesbasert tilsyn helse og omsorg, førerkortsaker og separasjon og skilsmisses. Men vi har i 2016 for mange saker med fristbrudd, i tilsynssaker om barnevern og rettighetssaker innen helse og omsorg.

Tilsyn, veiledning og klagesaksbehandling er de viktigste oppgavene for å ivareta rettsikkerheten og sikre en god regelverketterlevelse i sektor. Vi har gode og tverrfaglig sammensatte tilsynsteam med forutgående veiledning overfor skoleeier, skoler og barnehagemyndighet. Tilsynsobjektene velges etter en risikovurdering. Vi har også hatt fokus på samordning av tilsyn for å synliggjøre en helhet og sammenheng i tilbudet overfor barn og unge. Vi snakker ikke om veiledning eller tilsyn, men veiledning og tilsyn.

Det er tett kontakt med helse- og sosialavdelingen for samordning av tilsyn. Vi har også mange saker som berører både helse og sosial og barnehage/skole. I disse sakene har vi dialog og i enkelte saker skriver vi felles brev og/eller vedtak. Vi har også hatt flere felles møter mellom partene i en klagesak.

Vi har mange treffpunkt med Utdanningsdirektoratet for å sikre felles tilsyn og felles regelverkforståelse gjennom både tilsyn og klagesaksbehandling. Vi har også tett samarbeid på ledernivå i femfylkessamarbeidet. Det er i tillegg etablert flere fag-lag på tvers av embeter for å støtte opp om hverandre, sikre felles forståelse og kvalitet i saksbehandlingen og ved tilsyn.

Vi vurderer at rettsikkerheten er godt ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av embetene. Landbruksavdelingens jurist har også jobbet med klagesaksbehandling innenfor juridisk avdeling, i fast eiendomssaker, og barnehage- og utdanningsavdelingen, i saker etter opplæringsloven og barnehageloven. Dette har gitt en særlig god forutsetning for å ivareta rettsikkerheten på en enhetlig måte i fylket. Nettverket for landbruksjuristene hos fylkesmannsembetene har faglig epostutveking og tredagers samling i regi av Landbruksdirektoratet. Det jobbes også på tvers av embetene når det gjelder bruk av utrednings- og tilretteleggingsmidler. Dette sikrer en enhetlig behandling av bruken av midlene. Innenfor RMP er det tett samarbeid med Oslo og Akershus.

Vi har i 2016, som tidligere år, fått oversendt få klager på kommunale vedtak innenfor miljøvernavdelingens ansvarsområder. Vårt inntrykk er at dette henger sammen med en viss passivitet i kommunenes myndighetsutøvelse etter miljøregelverket.

Embetets arbeid med klarspråk er en viktig del av rettsikkerhetsarbeidet. Vi vektlegger dette i klagesaksbehandlingen. Vi er opptatt av barnets stemme og vurderer Barnekonvensjonen i alle saker som direkte berører barn og unge.

Vi har egen språkprofil, klarspråkambassadører i alle avdelinger, og holder årlig en språkdag for ansatte for å øke kunnskapen om viktigheten av klart språk. I brukerundersøkelsen fra 2016 oppnår embetet en klar forbedring knyttet til klart språk i forhold til tilsvarende undersøkelse fra 2010.

Hovedmål 4 - Fylkesmannen skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk

Fylkesmannen har hatt god dialog med kommunal- og moderniseringsdepartementet om situasjonen i fylket, særlig i tilknytning til informasjonsmøtene om kommuneproposisjon og statsbudsjett, og gjennom arbeidet med kommunereformen. Det har vært viktig å formidle kommunenes situasjon frem til nå: Lave inntekter, svake økonomiske resultater og vesentlige levekårsutfordringer.

Fylkesmannen har flere treffpunkter med utdanningsdirektoratet på ulike fagsamlinger og ledersamlinger. På disse samlingene gis både erfaringstilbakemeldinger og innspill til nasjonal myndighet. Samlingene oppleves som nyttig både for å dele informasjon, men også for å sikre at statlig politikk følges opp på en likeverdig måte i de ulike embetene. Vi har god dialog med utdanningsdirektoratet og melder inn problemstillinger der lovverket er uklart eller ikke har fått en etablert, rettskraftig praksis.

Fylkesmannen bruker den verktøykassen de har for å sikre en best mulig regelverksetterlevelse i sektor. Vi tar også direkte kontakt på ledernivå i kommunene når vi er spesielt bekymret for enkeltbarn for å få en raskere oppfølging i enkeltsaker. Det oppleves som et problem at det i mange saker har kommet til en konflikt mellom foresatte og skoler/kommunen før saker kommer til oss.

Vi har en positiv opplevelse ved bruk av ulike nettverk, men ser at nettverkene er avhengige av Fylkesmannen som pådriver for at de skal ha den ønskede effekten.

På fagområdene barnevern, helse og sosial besvarer vi i løpet av året mange henvendelser fra oppdragsgivere og andre med bakgrunn i våre erfaringer og kunnskap om eget fylke. Vi prioriterer tilbakemeldinger knyttet til oppdraget. Vi har de senere år måttet redusere betydelig på innspill til formelle høringer og mer omfattende forskningsprosjekter, av hensyn til begrensede ressurser. Avdelingen har gjennom mange år hatt et betydelig arbeid med innsynsbejlinger fra media.

Vi har bidratt aktivt i nasjonale arbeidsgrupper innen vannforvaltning og enkelte forurensingstemaer.

3.1.1 Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket

3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk

Vårt arbeid opp i mot kommunal planlegging tar utgangspunkt i dokumentet "Nasjonale forventninger til regional og lokal planlegging". I 2016 har vi lagt særlig vekt på hensyn til samordnet bolig- areal- og transportplanlegging, jordvern, støy og strandsonen. I detaljplaner er hensyn til sikkerhet mot flom og skred vært de vesentligste klimatilpassingstemaene. Vi har også samarbeid med fylkeskommunen om økt kunnskap og fokus på forebygging og samfunnsikkerhet i regional- og kommunal planlegging generelt.

Formidling av nasjonal politikk for jordvern og bevaring av kulturlandskap til politikere og i forbindelse med jernbaneutbygging har vært sentralt i 2016. Det ble arrangert en godt besøkt "Grønn kommunekonferanse" med kunnskapsbasert landbruks- og arealforvaltning som hovedtema. Prosjektet Klimasmart landbruk ble avsluttet, og vi er nå i referansegruppen for et nasjonalt prosjekt.

Innenfor disse vektlagte hensynene følger kommunene opp sin planlegging i slik grad at antallet innsigelser og innsigelsesvarsler har vært på et lavt nivå i 2016.

Resultatmål 3.1.1.1.1

Rapportere på

FM har hatt dialog med og formidlet nasjonale og regionale hensyn til alle kommuner i fylket.

Fylkesmannen ledergruppe møter årlig ordfører og rådmannens ledergruppe i 6 av kommunene i Østfold. Nasjonale forventninger formidles i disse møtene. Østfoldrapporten, som vi utarbeider hvert år, er grunnlaget for vår kommunedialog. Vi har også dialog i løpende saksbehandling.

Fylkesmannen arrangerer kommunekonferanse for kommunenes ordførere og rådmenn hver høst. Informasjonsmøter for statsbudsjettet og kommuneproposisjonen arrangeres sammen med KS. Vi har også årlig en moderniseringskonferanse for kommunene. Dette er alle viktige arenaer for dialogen med kommunen om nasjonale og regionale hensyn.

Resultatmål 3.1.1.1.2

Rapportere på

Prinsippene i de statlige planretningslinjene er lagt til grunn i alle relevante regionale og kommunale planer.

De statlige planretningslinjene ligger til grunn for vårt arbeid med og innspill til kommuneplaner, planstrategier og detaljplaner.

Resultatmål 3.1.1.1.3

Rapportere på

Andel relevante kommunale og regionale planer med tidlig medvirkning: 100%

Fylkesmannen i Østfold ivaretar dette gjennom skriftlige innspill i varslingsfasen i alle saker. I tillegg deltar vi aktivt på regionalt planmøte (planforum) og så langt det lar seg gjøre imøtekommer vi ønsker fra kommuner og andre aktører om avklaringer gjennom møter mv.

Resultatmål 3.1.1.1.3.2

Rapportere på

Mekling i planer med uløste innsigelser: 100%

Vi gjennomførte 2 meklinger i løpet av 2016:
- Kommuneplanens arealdel for Eidsberg

- Kommuneplanens arealdel i Spydeberg

Innsigelsene ble trukket i begge sakene.

Mekling i planprosesser med uløste innsigelser

Resultatmål	Differanse	Resultat
100 %	0 %	100 %

Resultatmål 3.1.1.1.4.1

Rapportere på

Alle planer etter plan- og bygningsloven er vurdert med hensyn til klimaendringer.

Klimatilpassing har i flere år vært prioritert tema i dialogen med kommunene og tas opp på fellesmøter med kommunene, i beredskapsfora og i forbindelse med tilsyn. En viktig målsetting er at dette både håndteres i kommunenes helhetlige risiko- og sårbarhetsanalyser etter sivilbeskyttelsesloven samt i kommuneplanleggingen etter plan- og bygningsloven. Dette er også tatt opp på kortseminar med kystkommunene i forbindelse med reviderte veileder om havnivåstigning og stormflo. Den interne samordningen ivaretas i hovedsak gjennom egen plangruppe og eksternt samkjøres det mot faste regionale planmøter.

Vurdering av konsekvenser av klimaendringer i planer

Er alle planer etter plan og bygningsloven vurdert med hensyn til klimaendringer?
Ja

Resultatmål 3.1.1.1.5.1

Rapportere på

Alle planer etter plan- og bygningsloven er vurdert med hensyn til samfunnssikkerhet.

Samfunnssikkerhet i samfunnsplanleggingen er prioritert tema i dialogen med kommunene og tas opp på fellesmøter med kommunene, i beredskapsfora og i forbindelse med tilsyn. En viktig målsetting er at dette både håndteres i kommunenes helhetlige risiko- og sårbarhetsanalyser etter sivilbeskyttelsesloven samt i kommuneplanleggingen etter plan- og bygningsloven. Dette er også tatt opp på kortseminar med kystkommunene i forbindelse med reviderte veileder om havnivåstigning og stormflo. Vi har også innledet et nært samarbeid med fylkeskommunen og samtidig behandling av ny fylkesROS og ny fylkesplan. Den interne samordningen ivaretas i hovedsak gjennom egen plangruppe og eksternt samkjøres det mot faste regionale planmøter.

Vurdering av konsekvenser av samfunnssikkerhet i planer

Er alle planer etter plan og bygningsloven vurdert med hensyn til samfunnssikkerhet?
Ja

Resultatmål 3.1.1.1.6.1

Rapportere på

Landbrukets og reindriftens arealressurser er ivaretatt i alle planprosesser.

Landbrukets arealinteresser ivaretas i alle planprosesser. Fylkesmannen hadde i 2016 god dialog med kommunene og fylkeskommunen i planprosesser etter Pbl. Dialogen skjer i hovedsak i regionalt planmøte (PBLs Planforum) og gjennom innspill og uttalelser til kommunale planstrategier, kommune(del-)planer, reguleringsplaner og dispensasjonssaker.

Fylkesmannen deltar i faglig samarbeidsforum for ny dobbeltspors Inter Citybane gjennom Østfold. Vi gir også innspill og uttalelser i planprosessene.

Resultatmål 3.1.1.1.6.2

Rapportere på

Reduksjon i omdisponering av dyrket mark sammenlignet med 2014.

KOSTRA-rapporteringen viser at det i 2015 ble omdisponert 174 da dyrka mark mot 527 da dyrka mark i 2014. Dette er en reduksjon på 67 % fra 2014 til 2015. 2015 er det første året Østfold bidrar til reduksjonen i omdisponeringen av dyrka mark. Vi antar reduksjonen er et resultat av fylkesplanens rekkefølgebestemmelse som sier at kommunene ikke skal legge inn nye arealer i sine kommuneplaner i første planperiode, dvs. ikke før i 2023.

3.1.1.2 Informasjon og veiledning er tydelig og målrettet

Fylkesmannen har løpende informasjon og veiledning på mange ulike arenaer overfor skoleeiere, skoler, barnehagemyndighet, barnehageeiere og PPT. Informasjon og veiledning er tilpasset målgruppene. Det er en viktig suksessfaktor. Spesielt fokus får endringer i lov og regelverk i tillegg til særskilte nasjonale fokusområder/satsninger. Vi er i tillegg lydhøre overfor tilbakemeldinger fra det sektor etterspør av veiledningsbehov. Det gir de også positive tilbakemeldinger på.

Deltakelsen i prosjektet *Regelverk i praksis* har gitt oss mange erfaringer vi nå bruker positivt i formidlingen og dialogen med sektor.

Arbeidet med 0-24-oppgjøret og tverrfaglig arbeid overfor sektor med fokus på utsatte barn og unge har vært gjennomgående i hele 2016. Nettverket som er etablert med kommunene, oppleves som meningsfylt, og er viktig bidrag til å hindre utenforskap. Nettverket er forankret på rådmannsnivå.

Gjennom Bosettingsprosjektet, som Østfold har deltatt i, har vi etablert etterspurte, nye fellesarenaer som favner både de som arbeider i/med opplæring, og de som legger til rette for bosetting og integrering. Den svært positive tilbakemeldingen og det uttalte læringsutbyttet, gjør at vi velger å fortsette dette arbeidet selv om prosjektet er slutt. Den nye fellesarenaen går under navnet *Faglig Forum*.

På Fylkesmannens kommunemøter (6 kommuner hvert år), der vi møter politisk og administrativ ledelse, gir vi konkrete tilbakemeldinger på utfordringer den enkelte kommunen har på våre områder. Vi bruker statistikkportalen, Skoleporten, Kostra og egne erfaringer gjennom tilsyn og klagesaksbehandling som grunnlag for å tegne et bilde av status i egen kommune.

Resultatmål 3.1.1.2.1.1**Rapportere på**

Barnehageeiers og barnehagemyndighets tilfredshet med støtte og veiledning innenfor kompetanseutviklingstiltak, skal ligge på minimum samme nivå som landsgjennomsnittet for 2015.

Høsten 2015 foretok Trøndelag Forskning og Utvikling AS undersøkelsen «Spørsmål til barnehage-Norge 2015». I januar 2016 fikk Fylkesmannen i Østfold tilgang til resultatene. Resultatene kunne tyde på at Fylkesmannen i Østfold kunne bli bedre når det gjelder vår veiledningsvirksomhet. Dette gjaldt målt tilfredshet med vår veiledning om regelverket og vår veiledning/støtte i kompetanseutvikling.

Fylkesmannen i Østfold ønsket å ta svarene som ble gitt i undersøkelsen på alvor. Vi utfordret derfor barnehagemyndigheten i alle våre kommuner til å melde til oss hva de syntes vi kunne bli bedre på. Vi ba om innspill både på hvilket behov de hadde for veiledning og informasjon, hvilke temaer de ønsket på møtene våre, hyppighet og form på møtene, andre informasjonskanaler mm.

Som et resultat av tilbakemeldingene vi fikk, innførte vi fra 2016 to ekstra møter med barnehagemyndigheten. Disse møtene skulle ha en form som skulle ha større rom for dialog, refleksjon og erfaringsdeling mellom kommunene. Vi ba videre kommunene sende oss innspill på temaer de ønsket å ta opp på møtene.

Kommunene har overfor oss gitt uttrykk for at dette har vært en ønsket utvikling. Rapporten for 2016 viser at tilfredsheten med Fylkesmannens arbeid på dette området har økt fra 3,18 i 2015 til 3,6 i 2016. Til tross for lav validitet grunnet få og sprikende svar, kan denne økningen tyde på at de grepene vi har gjort, har vært riktige.

I 2016 gjennomførte vi også kompetanserekken «Østfoldbarnehagen – der barn trives, leker og lærer». Målgrupper var barnehageeiere, -ledere og -myndigheter. Rekken besto av felles konferanser, arbeid i egne kommuner og regionale konferanser. Tema var barnehagens læringsmiljø med fokus på de ulike aktørenes rolle og ansvar. Tilbakemeldinger fra deltakerne har vært gode.

Barnehageeiers og barnehagemyndighets tilfredshet med støtte og veiledning innenfor kompetanseutviklingstiltak

Differanse resultatmål	Resultatmål	Grunnlagstall
- 0.1	3.7	3.6

Kun 5 av våre 18 kommuner har svart, og det er en variasjonskoeffisient på 24,8 %. Dette svekker validiteten av indikatoren.

Resultatmål 3.1.1.2.1.2

Rapportere på

Skoleeiers tilfredshet med fylkesmannens støtte og veiledning innenfor kompetanseutviklingstiltak, skal ligge på minimum samme nivå som landsgjennomsnittet for 2015.

I rapporten Spørsmål til Skole-Norge våren 2016 fremkommer det at kommunene i Østfold ser på Fylkesmannen som en viktig medspiller for å sikre utvikling, læring og kvalitet i opplæringen. Østfold skårer over landsgjennomsnittet på 3,8 med en skåre på 3,9 på en skala fra 1-5.

Vi skal resultatrapportere på skoleeiers tilfredshet med Fylkesmannens støtte og veiledning innenfor kompetansetiltak. Tabell 8.3 i spørsmål til skole-Norge gir et samlet svar på opplevelsen av Fylkesmannen som **viktig medspiller**, fordelt på fylker, mens tabell 8.2 viser i hvor stor grad skoleeier opplever om dette virkemiddelet er **viktig** for å sikre utvikling, læring og god kvalitet i skoletilbudet til barn og unge for hele landet. Vi er blitt bedt om å svare på tilfredshet. Dette kan ikke leses ut av disse tabellene siden de ikke gir fylkesvise tall. Landstabellen viser en nedgang i oppfattelsen av viktighet nasjonalt.

Skoleeiers tilfredshet med fylkesmannens støtte og veiledning innenfor kompetanseutviklingstiltak

Resultatmål	Differanse resultatmål	Grunnlagstall
58.0 %	- 11.0 %	47.0 %

3.1.1.3 Fylkesmannen understøtter kommunenes arbeid med samfunnsikkerhet og beredskap

Det er gjennomført beredskapstilsyn i kommunene Halden, Rakkestad, Råde og Spydeberg. Tilsynene er samordnet med øvrige fagavdelinger og andre eksterne tilsynsmyndigheter. Tilsynene er registrert i DSBs innmeldingsordning. Det ble registrert avvik etter beredskapsforskriften i Rakkestad kommune. Det orienteres om tilsynsplanen på felles møte med kommunene og deretter skriftlig varsel. Etter dokumentasjonsinnhenting gjennomføres tilsynsmøte med ledelse og nøkkelpersonell. Avvik fra tidligere tilsyn følges aktivt opp med møter og veiledning i nødvendig grad.

Det er en løpende dialog med kommunene om risiko- og sårbarhetsanalyser, beredskapsplaner, kurs, øvelser og oppfølging etter hendelser.

Samlokalisering av den kommunale nødalarmeringssentralen for brann og politiets operasjonssentral har vært tema på møte med regionale statsetater og Fylkesberedskapsrådets møte. Dette har også tidligere vært tema på tilsvarende møter i 2015.

Resultatmål 3.1.1.3.1.1

Rapportere på

Gjennomført tilsyn i ¼ av kommunene.

Det er gjennomført beredskapstilsyn i følgende kommunene Halden, Råde, Spydeberg og Rakkestad. Avvik etter beredskapsforskriften for Rakkestad kommune.

Tilsyn og veiledning med kommunenes etterlevelse av kommunal beredskapsplikt

Tilsyn og veiledning med kommunenes etterlevelse av kommunal beredskapsplikt.				
Resultatmål	Differanse resultatmål	Resultat	Totalt antall kommuner i embete	Antall gjennomført tilsyn
25.00 %	- 2.78	22.22 %	18.00	4.00

3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven

Resultatmålet om at alle NAV- kontor i fylket skal ha mottatt tilbud om opplæring er nådd gjennom:

Invitasjon til alle NAV- kontor til to dager fagsamling om sosiale tjenester våren 2015. Tema arbeid for sosialhjelp/ aktivitetsplikten, aktivitet og integrering, fattigdom og levekår, taushetsplikt, tilsyn gjennom egenvurdering. 16 av 18 kommuner deltok.

Opplæring § 17, til to kommuner separat og en samling for indre Østfold.

Bidrag til opplæring om barnekonvensjonen i en kommune.

Fylkesmannens rolle deltakelse i "Ny i NAV" opplæring ca 5.ganger i 2016.

Tilbud til alle kommuner dagssamling med tema: Hva gjør det med oss NAV-veiledere å stå i jobben vår? Foredragsholder Per Isdal.

Det er gitt grunnkurs og fagseminar i økonomisk rådgivning tilbud til alle NAV- kontor. Drift av nettverk for økonomiske rådgivere og namsmenn, og drift av nettverk for ansatte som arbeider med frivillig forvaltning.

Vi viser til egne beskrivelser under kvalifiseringsprogrammet rapporteringskrav 7.3.1., barn og unge punkt 3.2.1.1.

Resultatmål 3.1.2.1.1.1

Rapportere på

Alle NAV-kontor i fylket skal ha mottatt tilbud om opplæring.

Se punkt 3.1.1.4: Økt kunnskap om sosialtjenesteloven

Opplæringstiltak for NAV

Resultatmål	Differanse resultatmål - resultat	Resultat	Antall NAV-kontor i fylket som har mottatt tilbud om opplæring	Antall NAV-kontor i fylket totalt
100 %	0 %	100 %	18	18

3.1.1.5 Øke tilgjengelighet og kapasitet, samt styrke kvalitet og innovasjonsevne i helse- og omsorgssektoren og i folkehelsearbeidet

Helse- og omsorgssektoren

Tilgjengelighet, kapasitet, kvalitet og innovasjonsevne har blitt bedre.

Erfaringer fra Kompetanseløftet 2015 viser at Østfold har fått en større andel faglærte innen helse- og omsorgstjenestene. Veksten er størst for gruppen med videregående opplæring, men liten for gruppen høyskoleutdannede. Vi stimulerer kommunene til å søke midler ved å gi god informasjon og ved å holde relevante konferanser.

Vi har bidratt til Utviklingssentrenes gjennomføring av læringsnettverk i pasientsikkerhetsprogrammet.

Vi støtter og deltar i styringsgruppe for samhandlingsprosjektet «Alert og HLR kompetanseheving» i kommunehelsetjenesten, et prosjekt med Utviklingscenter for sykehjem, Sykehuset Østfold og 4 av 5 helsehus i fylket.

Ved tildeling av tilskudd til innovasjonsprosjekter vektlegges bl.a. hvilken overføringsverdi prosjektet har til andre kommuner og utvikling av tjenestene i tråd med retningen som angis og som Stortinget har gitt sin tilslutning til. Vi har f.eks. prioritert prosjekter innen mer frivillighet inn i tjenestene, velferdsteknologi, og innovative organisasjonsendringer.

Folkehelse

Fylkesmannen har bidratt til at psykisk helse, helsevennlige valg og aktiv aldring skal få en større plass i folkehelsearbeidet, blant annet gjennom innspill til planer, konferanser og fagdager.

Kommunenes egenvurdering av oversiktsarbeidet i 2015 viste at 14 av de 18 kommunene har en god oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer. Som en oppfølging av resultatene fra egenvurderingen fra 2015 er det gjennomført tilsyn i to av kommunene, og i en av kommunene påvist avvik som nå er lukket. Vi har hatt skriftlig oppfølging av de to andre kommunene.

Fylkesmannen har avgitt vurderinger av folkehelsehensyn i uttalelser til alle planstrategiene fylkesmannen har mottatt i 2016.

Fylkesmannen følger opp kommuner som har kommet kort i arbeidet med å etablere et systematisk og langsiktig folkehelsearbeid gjennom rådgivning og innspill til planer fylkesmannen får til høring.

Fylkesmannen deltar sammen med bykommunene, Husbanken og Østfold fylkeskommune i "Bynettverket", som er et delprosjekt av "Helsefremmende lokalsamfunn". Nettverkets overordnede mål er å bidra til at byutviklingen i Østfold trekker i samme retning med henblikk på å skape gode bo- og oppvekstvilkår for alle.

Nettverket for frisklivssentraler og nettverk for læring og mestring er fra 2016 slått sammen til nettverket for «Friskliv, læring og mestring», for å styrke samarbeidet om å forebygge, fremme helse og forsterke innsatsen overfor kronikergruppene. Fylkesmannen bistår nettverket som arbeider med kompetanseutvikling for ansatte i Frisklivssentralene, kommunene og i spesialisthelsetjenesten.

Fylkesmannen har gitt tilskudd til to kommuner som skal utarbeide forebyggende tiltak for å hindre at barn og unge utvikler overvekt og fedme. Tilskudd til å etablere og videreutvikle kommunale frisklivs-, lærings- og mestringstilbud i kommunene har bidratt til at det nå er etablert 8 frisklivssentraler i Østfold.

Vi støtter en pilotkommune som arbeider med utviklingsarbeid innen læring og mestring, som har valgt å gi tilbud til mennesker med ulike kreftdiagnoser.

Kommunene har i 2016 mottatt frie midler for å styrke helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Vi ser at regjeringens satsning på de forebyggende helsetjenestene har gitt resultater. Kommunene rapporterer en vekst i antall helsesøstre og andre viktige yrkesgrupper i helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Dette er en god start, men vi mener at det er behov for en enda sterkere innsats.

Vi har utdelt tilskudd til oppfølging av FRI-programmet til arbeid med rekruttering og kompetansebygging, slik at skolene gjennomfører det tobakksforebyggende programmet FRI. Inspiria Science senter følger opp denne oppgaven ved å teste ut FRI-programmet slik at lærerstudenter i løpet av praksisutplasseringen må prøve å gi barn på besøk undervisning innen FRI-programmets rammer.

Fylkesmannen har også oppdrag med å styrke kommunenes kompetanse på forvaltning av alkoholloven, med vektlegging av folkehelsehensyn. Fylkesmannen støtter det etablerte fylkesnettverket med rus, psykisk helse, tobakk og kriminalitetsforebyggende arbeid. Vi har bidratt med informasjon om kommunens ansvar for å møte folkehelseutfordringene.

Resultatmål 3.1.3.1.1

Rapportere på

Alle kommuner har utarbeidet lokale helse- og omsorgsplaner som del av det helhetlige kommuneplanarbeidet.

De fleste kommunene, 12 av 18 har utarbeidet helse- og omsorgsplaner.

Resultatmål 3.1.3.1.2.1

Rapportere på

Alle kommuner har iverksatt tiltak for å bedre kvaliteten på tjenestetilbudet til personer med demens.

Alle kommuner har iverksatt tiltak for å bedre kvaliteten på tjenestetilbudet til personer med demens.

Resultatmål 3.1.3.1.3.1

Rapportere på

Alle kommuner har oppnådd en økt andel ansatte med relevant utdanning sammenliknet med 2015.

Så langt vi har kunnet fastslå har alle kommuner oppnådd økt andel ansatte med relevant utdanning sammenliknet med 2015.

Resultatmål 3.1.3.1.4.1

Rapportere på

Alle kommuner skal ha deltatt i kompetansehevede program.

Alle kommuner har deltatt i kompetansehevede program.

3.1.1.6 Økt kapasitet og kompetanse om psykisk helse og rus, med satsing på bedre forebygging og sammenhengende tjenester

Fylkesmannen etablerte i samarbeid med KoRus-Øst fem regionale rusfora i 2008. Disse driftes fortsatt, og er viktige møteplasser med fagfeltet på psykisk helse og rusområdet, både i kommunene og spesialisthelsetjenesten. Hvert forum har 3-4 samlinger per år. De er arenaer for kontinuerlig råd, veiledning og formidling, og gir mulighet for dialog.

Rusforum er forankret i både helseforetak og kommunene. Samlingene planlegges i arbeidsutvalg sammensatt av representanter fra kommuner, RIO, helseforetaket, KoRUs-Øst og Fylkesmannen.

Kontaktmøte knyttet til rusarbeid og psykisk helsearbeid i kommunene er videreført i 2015. Representanter fra spesialisthelsetjenesten inviteres med til aktuelle tema.

På grunn av budsjettssituasjonen ble rusrådgiverstillingen stående ubesatt fra juni 2016. Aktivitetene på feltet høsten 2016 har vært betydelig redusert. Blant annet har møter blitt avlyst. Tilskudsforvaltningen er imidlertid godt ivaretatt. Vi har opprettet et nytt pådriverforum, og pådriveroppgavene i avdelingen skal prioriteres samlet i 2017. En egen kontaktperson for Opptappingsplan for rusfeltet kom på plass 1. desember 2016.

Resultatmål 3.1.3.2.1.1

Rapportere på

Alle kommuner i fylket har tatt i bruk BrukerPlan eller lignende kartleggingsverktøy i sitt planverk.

10 av 18 kommuner hadde tatt i bruk kartleggingsverktøy i 2015. Vi vet foreløpig ikke hvor mange som eventuelt har kommet til i 2016.

Resultatmål 3.1.3.2.2.1

Rapportere på

Alle kommuner i fylket har deltatt i kompetansehevende tiltak på rusfeltet.

De fleste kommunene har deltatt i kompetansehevende tiltak, først og fremst første halvår. Fordi stillingen som rusrådgiver ikke kunne besettes da den ble ledig i juni 2016 har aktiviteten på feltet vært liten høsten 2016.

Resultatmål 3.1.3.2.3.1

Rapportere på

Alle kommuner har dokumentert kapasitetsvekst i lokalt rus- og psykisk helsearbeid sammenliknet med 2015.

Kapasitetsvekst i fylket fra 2015 er 66 stillinger. 5 av 18 kommuner har uendret kapasitet eller en liten reduksjon.

3.1.1.7 Økosystemene i fylket har god tilstand og leverer økosystemtjenester

Økosystemene i fylket er gjennomgående vært utsatt for menneskelig påvirkning gjennom lang tid. En del truede arter er dermed knyttet nettopp til kulturlandskapet. Endret arealbruk og endrede driftsformer er vesentlige trusler. Fylkesmannens miljøvern- og landbruksavdelinger samarbeider på flere av oppgavene.

Resultatmål 3.1.4.1.1.1

Rapportere på

Restaureringsprosjekter skal være igangsatt i henhold til plan 2016-2020 for restaurering av myr og annen våtmark.

Restaurering av myr: Et område er foreløpig valgt ut og oppstartmøte avholdt med SNO. Ingen prosjekter er foreløpig igangsatt.

Resultatmål 3.1.4.1.2.1

Rapportere på

Overvåkingsprogram er igangsatt i alle vannregioner.

Alle vannområder har operative overvåkingsprogram

Resultatmål 3.1.4.1.3.1

Rapportere på

Økt bruk av påleggsmyndigheten hjemlet i vannkraftkonsesjoner sammenliknet med 2015.

Det er ingen aktuelle saker/relevante konsesjoner i Østfold, dermed er påleggsmyndighet ikke brukt i 2016.

3.1.1.8 Ingen arter og naturtyper i fylket er utryddet, og utviklingen til truede arter er i bedring

Vi er ikke kjent med vesentlige endringer i status sammenliknet med målet i løpet av 2016. Mange forekomster av truede arter er avhengig av aktiv skjøtsel i kulturlandskapet og i verneområdene. Invaderende fremmede arter fremstår som en økende utfordring. Fylkesmannen i Østfold har sørget for at det er gjennomført skjøtselstiltak i tråd med bestillingsdialogen og tildelt tilskudd til prioriterte tiltak i tråd med tilgjengelige bevilgninger.

Resultatmål 3.1.4.2.1.1

Rapportere på

Alle tiltak for truede arter og naturtyper skal være i tråd med forvaltningsmål, faggrunnlag og handlingsplaner.

Forvaltningsmål, faggrunnlag og handlingsplaner er lagt til grunn for våre prioriteringer både ifm egeninitiert skjøtsel og ved vårt bidrag til skjøtsel i samarbeid med kommuner, SNO eller andre parter.

Arbeid med og forvaltning av trua naturtyper og trua arter, inkludert utvalgte naturtyper og prioriterte arter

Hvilken art / naturtype	Type tiltak	Utdyping av, eller kommentar til, gjennomført tiltak	Der det er handlingsplan/faggrunnlag: Koordinerende FM oppgir hvilke fylker det var oppfølging av HP/FG i 2016?	Hvordan ble midler fra koordinerende FM fordelt til andre fylker?	Sum brukt	Ev. oppdragsnr.
Klippeblåvinge	Overvåking	God info fra NINA, fagbistand ved skjøtsel. Oppfølging av overvåking og skjøtsel i Halden	Aust- og Vest-Agder, Østfold	Etter søknad fra FoU/ekstern konsulent	151 000	14A14235
Rødknappsandbie	Kartlegging	Oppfølging av tiltak i faggrunnlag.	Aust- og Vest-Agder, Oslo og Akershus, Telemark	Etter søknad fra FoU/ekstern konsulent	150 000	14A14235
Prikkrutevinge og niobeperlemorvinge	Skjøtsel	Skjøtsel på Rauer	Østfold	Annet	80 000	14A14235
Gammel barskog	Kartlegging	Kartlegging av trua insekter i gammel skog		Etter søknad fra FoU/ekstern konsulent	100 000	14A14235
Honningblom	Skjøtsel	Skjøtsel og forskning	Østfold	Etter søknad fra FoU/ekstern konsulent	50 000	14A10025
Trådbregne	Overvåking			Etter søknad fra andre fylker	3 000	14A10025
Strandtorn	Overvåking	Overvåking og skjøtsel, kontroll av utplanting	Østfold	Annet	15 000	14A10025

Trua arter i våtmark	Kartlegging	Skårakilen i forbindelse med utarbeidelse av skjøtselsplan		Annet	7 000	14A14235
Dvergålegras	Kartlegging	Dvergålegras i Råde kommune	Østfold	Annet	12 000	14A10025
Villeple	Kartlegging	Kartlegging og forslag til skjøtsel i Søndre Jeløy Ivo		Etter søknad fra andre fylker	30 000	14A10025
Solrose, hvitmure, fagermyske, bakkeknapp, smaltimian	Skjøtsel	Inngjerding ved Munkestein, Jeløya		Annet	19 000	14A10025
Slåttemark	Skjøtsel	15 lok. i Aremark, Halden, Marker, Rømskog, Fredrikstad, Spydeberg, Hvaler		Etter søknad fra andre fylker	201 000	14A09076
Slåttemark	Annet	Skjøtselsplan og fagregistrering og kontroll av lokaliteter		Annet	100 000	14A09076
Skjøtsel av eiker	Skjøtsel	Kjølberg gård		Annet	10 000	14A10025
Kreps	Skjøtsel	Skjøtsel og overvåking		Etter søknad fra FoU/ekstern konsulent	80 000	14A10025
Rødknappsandbie	Skjøtsel	Fredriksten festning, Halden		Etter søknad fra FoU/ekstern konsulent	50 000	14A10025
Prikkrutevinge og niobeperlevinge	Kartlegging	Kartlegging av NINA, på Rauer		Etter søknad fra FoU/ekstern konsulent	50 000	14A10025
					1 108 000	

3.1.1.9 Utslipp av helse- og miljøfarlige stoffer er redusert og forurensning skader i så liten grad som mulig helse og miljø

Fylkesmannen i Østfold har et betydelig etterslep i tilsyn og saksbehandling etter forurensingsloven. I tillegg til uforholdsmessig lang saksbehandlingstid på mottatte søknader fører dette til problemer med å få gjennomført tilstrekkelig tilsynsaktivitet og at det blir vanskelig å starte saksbehandlingsprosesser for å innføre ny og skjerpet kravstilling, herunder endringer i avfallsforskriften kapittel 11 og forurensningsforskriften kapittel 36 (industriutslippsdirektivet).

Vårt tilsyn er basert på risikovurderinger. Det medfører at tilsynet rettes mot virksomheter der vi forventer de mest alvorlige avvik. Samtidig er dette de virksomheter som har størst utfordring med å iverksette korrigerende tiltak. Dermed bindes det uforholdsmessig store ressurser til særskilt oppfølging. Endringene i gebyrforskriften vil gjøre det mulig å finansiere nødvendig etterarbeid i oppfølging av alvorlige avvik i anlegg med tillatelse.

Bemanningen på området er styrket vesentlig gjennom 2016.

Resultatmål 3.1.4.3.1.1

Rapportere på

Alle industri- og avfallsvirksomheter driver i tråd med nye krav i industriutslippsdirektivet.

Krav-nivået i industriutslippsdirektivet (IED) og tilhørende referansedokumentasjon er i stor grad ivarett gjennom gjeldende tillatelser. Det er imidlertid et kjent behov for ajourføring sammenliknet med enkelte kravtyper og det er nødvendig å se nærmere på om flere anlegg skal klassifiseres som IED-anlegg enn det som er kjent. Vi har ikke hatt kapasitet til å arbeide systematisk med dette i 2016 jf Avvik meldt på delmålet.

Resultatmål 3.1.4.3.2.1

Rapportere på

Avløpsanleggene skal ha lukket alle avvik som ble påvist i 2015.

Alle avvik er lukket. Det forekommer fortsatt overutslipp ved flere avløpsanlegg men dette utslipp som ikke lett kan korrigeres og forholdet følges opp gjennom ordinær saksbehandling

3.1.1.10 God økonomiforvaltning i kommunene

Det vises til rapportering under 3.2 Særskilte rapporteringskrav under 7.3.6.3.1, 7.3.6.6.1 og 7.3.6.6.2.

Resultatmål 3.1.5.1.1.1**Rapportere på**

Antallet kommuner i ROBEK ved utgangen av 2016 ikke skal overstige antallet ved utgangen av 2015.

Det vises til rapportering under 3.2 Særskilte rapporteringskrav under 7.3.6.3.1.

Antall kommuner i ROBEK

Kommuner per okt'15	Kommuner per okt'16	Avvik
3.00	2.00	- 1.00

3.1.1.11 Kommunereform

Vi har levert en hovedtilråding pr 29. september og en tilleggstilråding i januar 2017 etter prosesser og vedtak gjennom høsten 2016.

I Østfold tilrådes sammenslåing mellom Moss og Rygge og mellom Askim og Hobøl fra 2020. Videre mellom Rømskog og Aurskog-Høland i Akershus fra samme tidspunkt. Dette er i samsvar med kommunestyrenes vedtak.

Fylkesmannen foreslår at Spydeberg kommune bør være med i et Vestalternativ i Indre Østfold sammen med Askim og Hobøl fordi de ligger mellom disse kommunene. Spydeberg kommunestyre valgte selv å fortsette som egen kommune på grunnlag av resultatet i folkeavstemning.

Gjennom høsten er det på bakgrunn av situasjonen med Askim og Hobøl og det forberedende arbeidet de har satt i gang, gjort vedtak i Spydeberg om å søke samarbeid i interimsnemnda i påvente av Stortingets vedtak.

Eidsberg kommunestyre gjorde vedtak om å søke sammenslåing med flere kommuner i Indre Østfold. Ingen andre kommuner svarte positivt på det. Fylkesmannen rådet på bakgrunn av dette ikke til ytterligere sammenslåinger hvor Eidsberg er med nå.

Vi følger arbeidet med sammenslåingene og gir nødvendige råd. Vi har ikke fått henvendelse om grensejusteringer.

3.1.1.12 Økt verdiskaping i landbruket

Utrednings- og tilretteleggingsmidler er tildelt i tråd med handlingsplan for landbruksrelatert næringsutvikling i Østfold. Det er i år innvilget ca. 2,42 mill. kr. fordelt på 25 saker. 7 søknader ble avslått.

Resultatmål 3.1.6.1.1.1**Rapportere på**

Regionalt bygdeutviklingsprogram er utarbeidet og fulgt opp i tråd med nasjonal politikk.

Regionalt bygdeutviklingsprogram, bestående av regionalt næringsprogram (RNP), regionalt miljøprogram (RMP) og regionalt skogprogram(RSK), er forlenget til å gjelde ut 2018.

Regionalt næringsprogram legger føringer for årlig handlingsplan for landbruksrelatert næringsutvikling. Handlingsplan for 2016 ble vedtatt av det regional partnerskapet, og har lagt føringer for tildeling av utrednings- og tilretteleggingsmidler og midler til

investering og bedriftsutvikling i landbruket. Det er avholdt to møter i partnerskapet i 2016. Partnerskapet har diskutert og igangsatt evaluering og rullering av RNP.

Resultatmål 3.1.6.1.2.1

Rapportere på

Tilfredsstillende foryngelse av all hogst innen tre år etter hogst.

Foryngelseskontrollen i ØKS viser at for 2013 og 2014 er det få restanser. Det er heller ikke store antall for 2015. For 2016 er det en del ugjort. Vakanser og sykdom i 3 kommuner høsten 2016 gjør at status pr januar 2017 viser dårligere progresjon enn tidligere år på samme tid.

I Østfold har det siden 2013 blitt trukket ut mellom 200-250 flater. 3 år er i en del tilfeller for kort tid til å gi feltene status "ok".

3.1.1.13 Bærekraftig landbruk

Det er stort fokus på bærekraftig landbruk i Østfold. Jordbrukets miljøvirkemidler brukes i hovedsak til tiltak mot avrenning til vassdrag, og sammen med dreneringsmidlene bidrar dette også til bedre agronomi og reduserte klimautslipp. I skogen brukes i miljømidlene i hovedsak til ungsogpleie.

Prosjektet Klimasmart landbruk hadde fokus på kunnskapsbygging og veiledning for et klimavennlig, bærekraftig landbruk. Grønn kommunekonferanse gjorde kommune- og fylkespolitikere bevisst sin viktige rolle i jordvernet.

Resultatmål 3.1.6.2.1.1

Rapportere på

Andel kommuner som følger opp kontroll med foryngelseskravet: 100 pst i løpet av tre år.

Se også resultatmål: 3.1.6.1.2.1

Alle skogbrukssjefstillinger er for tiden besatt i Østfold. Det er et distrikt der sykdom har skapt forsinkelser.

Arbeidet med å følge opp foryngelseskravet tas alvorlig i kommunene. Resultatkontroll skogbruk og miljø 2016 - foryngelse: 100% utført i Østfold (100 flater).

Det ble satt ut 1,921 millioner planter i 2016. Vi må tilbake til 1990 for å finne høyere plantetall.

Resultatmål 3.1.6.2.1.2

Rapportere på

Økt planting med tilskudd til tettere planting, og økt gjødsling, sammenlignet med 2015.

Se også resultatmål 3.1.6.2.1.1

Østfold har økt plantetallet år for år. Det var mangel på planter våren 2016, ellers hadde det nok vært satt ut enda flere planter i fjor. Over to millioner planter har ikke vært satt ut siden 1980-tallet. Det ble utbetalt ca kr 143 000,- i tilskudd til tettere planting (Kode 800) i 2016.

Det ble gjødslet 2 935 dekar i 2016, dette utløste ca kr 392 000,- i tilskudd.

Resultatmål 3.1.6.2.2.1

Rapportere på

Alle miljøvirkemidlene er forvaltet i tråd med regionalt miljøprogram og nasjonale føringer.

Miljøvirkemidlene Regionalt miljøprogram og Spesielle miljøtiltak i landbruket er viktige for å oppnå de prioriterte miljømålene for fylket. Tiltak mot forurensing er høyt prioritert innen begge ordningene, og en stor andel av tilskuddene går til disse formålene.

Dette er også landbrukets viktigste virkemiddel i forbindelse med vannforskriften og vannforvaltningsplanene som skal settes ut i livet. Tilskudd til klima- og miljøprogram er også i stor grad benyttet til lokal miljørådgiving i vannområdene. I tillegg til tilskuddsordninger har Østfold vedtatt regional forskrift med særskilte krav til jordarbeiding og miljøtiltak.

Det er også verdifulle kulturlandskap og mye kulturminner i fylket. Det kan være behov for mer tilskudd på disse områdene, men kommunene har prioritert det lavere i sine tiltaksstrategier, og det er relativt få søknader om RMP på disse områdene.

3.1.2 Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger

3.1.2.1 Godt tjenestetilbud for barn og unge

Tverrfaglig samordningsteam barn og unge hos Fylkesmannen har fra 2014 stått ansvarlig for gjennomføringen av Sjumilssteget i Østfold. Arbeidet har vært godt mottatt i kommunene og blitt forankret i kommunenes politiske og administrative ledelse. Sjumilssteget handler om å iverksette FN's barnekonvensjon i kommunene. Gjennom en egenanalyse har kommunene fått hjelp til å konkretisere artiklene i barnekonvensjonen. Målet har vært å analysere og forbedre det kommunale tilbudet til barn og unge og deres familier med vekt på tidlig innsats, samordning av tjenester, tverrfaglig innsats og barns medvirkning. Dette har alle kommunene gjort. I 2016 kunne Østfold-kommunene også søke prosjektskjønnsmidler til støtte for innovasjon på disse områdene.

Fire samlinger for kommunenes Sjumilsstegskoordinatorer i 2016 har hatt et særlig fokus på tverrfaglig samordning i den enkelte kommune. På *en* samling bidro Østfold fylkeskommune. Tema var Regional kompetanseplan. Samlingene har blitt positivt mottatt og vært viktige for å støtte opp om arbeidet i kommunene. Tverrfaglig samordningsteam har videre bidratt til kommunerettede samlinger sammen med RVTS-Øst, NAKMI/Oslo universitetssykehus, FMOA, KorusØst, IMDi og Sykehuset Østfold. De kommunerettede samlingene har tydeliggjort Fylkesmannens rolle som pådriver for det tverrfaglige arbeidet på tvers av sektorene til barns og unges beste.

«Inn på tunet» er i løpet av 2016 tatt inn som tema hvor Landbruksavdelingen skal bidra inn i Tverrfaglig samordningsteam barn og unge.

Tverrfaglig samordningsteam har også i 2016 gjennomført årlig orienteringsmøte for fagmiljøer med oppdrag med hensyn til utsatte barn og unge og deres familier som bidrag til å samordne innsats ut mot kommunene.

Bosettingsprosjektet (flyktninger) førte til at *Faglig forum* ble opprettet. Det er gjennomført fire dialogmøter i 2016. Her har programrådgiver/flyktningkonsulenter og VO-sentrene deltatt sammen med Fylkesmannen (Barnehage og utdanning/Helse og sosial). *Faglig forum* har vært svært godt mottatt i kommunene og bidratt til en kompetanseheving overfor sektor hvor de også deler erfaringer og god praksis. Forumet ledes av Fylkesmannen. Videre har Skolefaglig nettverk i Østfold hatt flyktningssituasjonen på dagsorden, jf. regelverk/rettigheter, erfaringer m.m.

Barnehage- og utdanningsavdelingen har hatt ansvar for kommunerettet heldagssamling - Migrasjon og integrasjon i barnehager og skoler. Videre har avdelingen i samarbeid med RVTS-Øst og IMDi gjennomført tverrfaglig fagsamling - Psykosial oppfølging av flyktninger/asylsøkere.

Avdelingen har også prioritert PPT i 2016. PPT har vært invitert med på alle relevante arenaer der Fylkesmannen har hatt ansvar. I tillegg har det vært satset på kompetanseheving av PPT blant annet gjennom to fagsamlinger for alle ansatte i denne tjenesten i Østfold. Samlingene er godt mottatt og medvirker til at PPT får hevet sin status og kompetanse i møte med barnehager og skole.

Fylkesmannen (Barnehage og utdanning/Helse og sosial) har deltatt i styringsgruppemøter for NAV-veiledere i videregående skole. Barnehage- og utdanningsavdelingen og Helse- og sosialavdelingen har gjennomført to samordnete tilsyn med tema *Opplysnings- og meldeplikt til barnevernet og barnevernets behandling av meldinger*.

Teamet har i samarbeid med Fylkesmannen i Troms deltatt i et nasjonalt prosjekt om hvordan implementere Barnekonvensjonen i Fylkesmannsembetene. Vi har hatt felles avdelingsmøte i tre avdelinger Barnehage- og utdanning, Helse- og sosial og Samordning og beredskap for å medvirke til å implementere Barnekonvensjonen internt på embetet.

3.1.2.2 Den offentlige boligsosiale innsatsen skal være helhetlig og effektiv

Samarbeidsavtalen mellom Hubanken, IMDi Øst, BUF etat, Østfold fylkeskommune, NAV Østfold og FMØ som ble opprettet som en del av bosettingsprosjektet videreføres og legger grunnlag for at boligsosial innsats fra embetet og de statlige aktørene skal være helhetlig og effektiv. Vi vil videreføre gode erfaringer og å videreutvikle samarbeidet til nytte for den enkelte bruker.

Resultatmål 3.2.1.2.1.1

Rapportere på

Gjennomført minimum to kompetansehevende tiltak for kommunene i fylket om boligsosialt arbeid, f.eks. bolig og integrering av flyktninger, bolig og tjenester til rusmiddelavhengige, helhetlig planlegging, bolig og folkehelse.

Boligsosialt arbeid er lagt under nasjonal strategi : "Bolig for velferd". Den boligsosiale innsatsen fra Fylkesmannen i Østfold har i 2016 vært samlet under bosettingsprosjektet i Østfold jf. pkt 3.1.2.6

I forbindelse med bosettingsprosjektet har FMØ stått ansvarlig for drift av nettverk på systemnivå. Dette nettverket vil fortsette i 2017. Vi har gitt innspill til kommunale planer og strategier - boligsosiale planer. <https://www.fylkesmannen.no/nb/Ostfold/Folk-og-samfunn/Bosetting-av-flyktninger/?id=55320>

Samarbeidsavtalen mellom Hubanken, IMDi Øst, BUF etat, Østfold fylkeskommune, NAV Østfold og FMØ springer ut fra bosettingsprosjektet. Hensikten er å videreføre gode erfaringer og å videreutvikle samarbeidet til nytte for den enkelte bruker, kommunene, statlige og regionale aktører.

I 2016 hadde vi fokus på utvikling av digital veiviser "Veiviser Bolig for velferd". Vi deltok på ulike arenaer. Opplæring i veiviser 9.11 i Østfold i forbindelse med lanseringen. Opplæring i Veiviseren i KVP nettverk. Opplæringen fortsetter i 2017.

Det er gitt tilskudd i samarbeid med Arbeids- og velferdsdirektoratet til boligsosiale prosjekter i Sarpsborg, Halden, Moss, Eidsberg, Hobøl og Våler. Høsten 2016 hadde vi samling av prosjekter i samarbeid med Høyskolen i Østfold, Hubanken og IMDi hvor målet var erfaringsutveksling og at vi ønsket et bedre koordinering og samordning av prosjektene. jf. Østfold prosjektkatalog 2016.

Tilskuddene er sett i sammenheng med tilskudd mot barnefattigdom og tilskudd på rusfeltet fra Hdir. Videre har vi hatt samarbeid og dialog om tilskudd med IMDi.

Vi har deltatt i nettverk, og i utvikling av nye by- og tettstedsprogrammet til Hubanken. Det har ført til et nytt nettverk i 2016 driftet av Østfold fylkeskommune "bynettverk" hvor Fylkesmannen i Østfold deltar.

Fylkesmannens bidrag til at det boligsosiale arbeidet i kommunene er kunnskapsbasert

Resultatmål	Differanse	Grunlagstall 1
2	0	2

3.1.2.3 Helhetlig og samordnet arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap i fylket

Samfunnssikkerhetsarbeidet i Østfold tar blant annet utgangspunkt i gjeldende FylkesROS, hendelser, øvelser, beredskapstilsyn og sentrale føringer. Prosessene knyttet til Fylkesberedskapsrådets faste møter, møter i Fagforum beredskap og Atomberedskapsutvalget er viktige for et helhetlig og samordnet arbeid. Fagforum beredskap består av kommunenes beredskapsledere og nøkkelpersoner fra sivile og militære beredskapsmyndigheter og frivillige organisasjoner. Vi har prioritert skoleberedskap og i samarbeid med Øst politidistrikt har vi gjennomført tre heldags fagseminarer for grunnskolene i Østfold. Det er etablert et nært samarbeid med kommunene, fylkeskommunen, politiet, forsvaret, sivilforsvaret, frivillige organisasjoner og andre beredskapsaktører. Det er videre etablert samarbeidsprosjekt med Østfold fylkeskommune om samfunnssikkerhet i fylkesplanarbeidet. Arbeidet med ny FylkesROS for Østfold er koordinert med den nye fylkesplanprosessen. Vi har gitt høy prioritet til ny FylkesROS og involvert Fylkesberedskapsrådet, kommunene og andre gjennom hele prosjektet i så vel styringsgruppen som referansegruppe og arbeidsgrupper. Vi gjennomfører årlige plan- og informasjonsmøter med politiet, forsvaret og sivilforsvaret for å samordne viktige satsingsområder som erfaringer etter hendelser, større møter og konferanser, samfunnsplanlegging, kurs og øvelser. Vi har deltatt på viktige øvelser i politidistriktet og HV med vekt på roller, ansvar og samordning. I tillegg har vi deltatt på seminar og diskusjonsøvelse om myndighetenes beredskap for håndtering av økte asylankomster.

Vi har også arrangert kortseminar for kystkommunene om havnivåstigning og stormflo med presentasjon av DSBs reviderte veileder. Vi har også i 2016 bidratt i den beredskapsfaglige delen av landbruksprosjektet Tryggere sammen for å styrke samfunnssikkerhet og beredskap i landbrukssektoren. Matvaresikkerhet og forsyningsberedskap har vært tema på Fagforum beredskap.

Våre beredskapsplaner i CIM er gjennomgått og dette følges opp også i 2017. Uønskede hendelser er fulgt opp med evaluering fra kommunene og andre. Dette gjelder strømutfall i Rakkestad og svikt i bredbånd og mobilnett i Rømskog. Revisjon av underliggende planverk er påbegynt og drøftet med relevante samarbeidsaktører. Ordninger for mottak og viderefremdling av varsel fungerer tilfredsstillende.

Resultatmål 3.2.1.3.1.1**Rapportere på**

Det er gjennomført minst en årlig øvelse av kriseorganisasjonen i embetet med grunnlag i ny samfunnssikkerhetsinstruks.

I 2016 har embetet gjennomført en varslingsøvelse og deltatt på to diskusjonsøvelser med politiet og forsvaret, en varslingsøvelse i regi Statens strålevern og nasjonal IKT-øvelse. Utover denne øvingsaktiviteten har det ressursmessig ikke vært rom for fellesøvelse som har inkludert hele Fylkesberedskapsrådet.

Vi har deltatt på felles stabsøvelse i Øst politidistrikt 10. mars om atomberedskap. Diskusjonsøvelse om tiltak etter underliggende planverk ble gjennomført 3. juni og la vekt på samordningen mellom forsvar, politi og fylkesmann. Nøkkelpersonell deltok i embetets varslingsøvelse for kommunene 14. desember. Vi deltok også på Strålevernets varslingsøvelse 14. mars. Nøkkelpersonell deltok også på den nasjonale IKT-øvelsen 30. november. Videre har nøkkelpersonell i embetets kriseorganisasjon gjennomført oppfriskningskurs i DSB-CIM og roller og ansvar i beredskaps-arbeidet. Revisjon av tiltakskort er igangsatt. Beredskapen i embetet er videre styrket ved at ny nødstrømsforsyning er etablert og testet.

3.1.2.4 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring

Fylkesmannen samordner statlige tilsyn med kommunene gjennom en kontaktgruppe som møtes to ganger i året. Denne gruppa utarbeider felles rammeplan for tilsyn som legges ut på Fylkesmannens hjemmeside. Medlemmene i gruppa er Fylkesmannens fagavdelinger, Arbeidstilsynet, Mattilsynet, Kartverket, Arkivverket, Datatilsynet og DSB. Østfold kommunerevisjon og kontrollutvalgssekretariat, Indre Østfold kommunerevisjon og Akershus og Østfold fylkesrevisjon og kontrollutvalgssekretariat er også med.

Vår vurdering er at samarbeidet om tilsyn går godt. Kommunenes egne kontrollorganer bidrar veldig positivt. Vi jobber med læring og forbedring og mener at drøftinger om ny kommunelov og bevissthet på samspillet mellom lokaldemokratisk handlingsrom og statlig styring gjør oss bedre og mer bevisste. Kontaktmøtene med KMD gir oss mer kompetanse og motivasjon. Vårt arbeid med samordning av statlige tilsyn med kommunene kan anslås til 25% av et årsverk

Tilsyn rettet mot kommunene på fagområdene, barnevern, helse og omsorg og sosiale tjenester, koordineres med tilsyn rettet mot kommunen på barnehage og skole særskilt, men også for andre av embetets planlagte tilsyn, og planlagte forvaltningsrevisjoner i kommunene som kommunestyrene har bestilt.

I arbeidet med å bidra til læring og forbedring bruker vi flere tilsynsmetoder tilpasset tema og virksomhet. Vi arbeider med å utvikle oppfølgingsarbeidet når det avdekkes avvik. Vi bidrar til å spre kunnskap fra tilsyn, og bruker kunnskapen ved valg av opplærings tema og områder. Vi ber om at våre tilsynsrapporter legges fram for kommunestyret og har god erfaring med det.

Resultatmål 3.2.1.4.1.1**Rapportere på**

Alle tilsyn hvor det er funnet brudd på lov og forskriftskrav er avsluttet (dvs. praksis er endret) innen en avtalt frist.

Pr 31.12.16 følger vi opp 11 tilsyn rettet mot kommunene på området barnevern, helse og omsorg og NAV. Det er påpekt avvik i tilsyn fra 2012 til og med 2016 som vi følger opp, i tillegg har vi ved årsskiftet 4 tilsyn med påvist avvik hvor endelig rapport ikke er sendt, og videre oppfølging av egenvurdering barnevern og NAV.

Utfordringen knyttet til å overholde fristene er for fire av de eldste tilsynene knyttet mot kommunens utfordringer med kapasitet og kompetanse. Oppfølging og kontakt underveis har vært, og er fortsatt hyppig og variert, i form av møter, dialog, skriftlig oppfølging. Oppfølgingen er også sett i sammenheng med tilskuddsmidler for å styrke kommunene det gjelder. Det har også vært gitt pålegg om retting i enkelte tilsyn, og i en kommune er det gitt tvangsmulkt.

Et tilsyn fra 2014 har kommunen rapportert til fristen, men er noe forsinket fra vår side, og er avsluttet kort etter årsskiftet.

Disse fem tilsynene er særskilt rapportert til Helsetilsynet per 27. januar.

Vi følger opp noen tilsyn gjennomført i 2016, som ikke er avsluttet, og her overholdes frister.

Vi har for enkelte tilsyn ikke overholdt frist for å sende ut foreløpig og endelig rapport. Vi har ved årsskiftet to endelige rapporter som ikke er oversendt virksomheten innen 6 uker etter sluttmøtet, en frist som er anslått som normalen, jf Internserien 1/2008.

Resultatmål 3.2.1.4.2.1**Rapportere på**

Alle tilsyn med folkehelsearbeid fra 2014 der det ble påvist brudd på lovkrav, er fulgt opp og avsluttet innen utgangen av 2016.

Det ble ført tilsyn med tre kommuner i 2014. Ingen av kommunene fikk avvik. Tilsynene ble avsluttet i 2014.

Avslutning av tilsyn med folkehelsearbeid

Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat	Antall tilsyn med folkehelsearbeid fra 2014 der det ble påvist brudd på lovkrav.	Antall tilsyn med folkehelsearbeid fra 2014 der det ble påvist brudd på lovkrav som er avsluttet.
100 %	- 100 %		0	0

Det ble ført tilsyn med tre kommuner i 2014. Ingen av kommunene fikk avvik. Tilsynene ble avsluttet i 2014.

Resultatmål 3.2.1.4.3.1**Rapportere på**

Krav til gjennomsnittsscore i spørreundersøkelse: 75 % svarer "FMs tilsynsvirksomhet er godt eller nokså godt samordnet".

Vi viser til supplerende tildelingsbrev 2016 om endring av rapporteringskrav ved at planlagt undersøkelse ikke ble gjennomført.

Vi har gitt en egenvurdering på 3.1.2.4 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring.

Resultatmål 3.2.1.4.4.1**Rapportere på**

Krav til gjennomsnittsscore i spørreundersøkelse - 75 % svarer at FMs tilsyn "i stor eller nokså stor grad har vært lagt til rette med sikte på læring og forbedring lokalt".

Vi viser til supplerende tildelingsbrev 2016 om endring av rapporteringskrav ved at planlagt undersøkelse ikke ble gjennomført.

Vi har gitt en egenvurdering, se delmål 3.1.2.4 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring.

3.1.2.5 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer

Klimahensyn ivaretas som vurderingsprinsipp i alle relevante saker og prosesser. Veilednings- og pådriveroppgaver ivaretas i hovedsak gjennom vår deltakelse i KlimaØstfold og regionalt planmøte (planforum).

Fylkesmannens landbruksavdeling prioriterer klimaarbeidet høyt og har deltatt aktivt i prosjektet Klimasmart Landbruk som ble avsluttet våren 2016. Prosjektet har gjennom samarbeid med fagmiljøer i Norge (NIBIO, NMBU, NLR) og Sverige (Energigården Senter for Bioenergi og Gräppa näringen) hatt tilgang til oppdatert kunnskap. Engasjerte foredragsholdere har gjennom en rekke arrangementer rettet mot landbruket motivert bonden til å iverksette tiltak som er lønnsomme og fremmer god agromoni.

Resultatmål 3.2.1.5.1.1**Rapportere på**

FM har hatt dialog med alle kommuner i fylket og formidlet forventninger til klima- og energiplanleggingen.

Fylkesmannen i Østfold er deltaker i nettverket KlimaØstfold og møter nøkkelpersoner i kommunene gjennom kontaktutvalg. Dette er vår viktigste arena for formidling. Fylkesmannens ledergruppe møter hvert år ledergruppe og ordfører i 6 kommuner i Østfold. Kommunens rolle og virkemidler innen klima og energi tas opp som fast punkt på disse møtene. Klima er også tema ved landbruksavdelingens møter med kommunal landbruksforvaltning, både i enkelt prosjekter og på konferanser.

Resultatmål 3.2.1.5.2.1**Rapportere på**

Vurdering av effekt på klimagassutslipp, samt mål og tiltak for å redusere klimagassutslipp og energibruk, skal finnes igjen i alle relevante planer og enkeltvedtak etter plan- og bygningsloven og annet lovverk.

Klima er ivaretatt som et vektlagt hensyn i vår ordinære medvirkning i plansaker, jf også samordnet bolig, areal og transportpolitikk. At hensynet er tilstrekkelig beskrevet inngår ved vår vurdering av relevante planer. I arbeidet med uttalelser til de kommunale planstrategiene ble behovet for rullering av temaplaner for klima og energi, vurdert spesielt og spilt inn når relevant.

Resultatmål 3.2.1.5.3.1**Rapportere på**

FM har hatt dialog med kommuner og formidlet relevant kunnskap og informasjon, blant annet om nasjonale og fylkesvise klimaframskrivninger og den nye nettsiden klimatilpasning.no

De aktuelle scenariene og informasjonskanalene ansees å være godt kjent blant kommunene og andre relevante aktører.

3.1.2.6 Fylkesmannen understøtter nasjonale myndigheters og kommunenes arbeid med flyktnings situasjonen

Fylkesmannen hadde i 2016 betydelig aktivitet knyttet til flyktnings situasjonen. Vi formidlet nasjonale styringssignaler til de berørte kommunene og formidlet informasjon, synspunkter og bekymringer fra kommunene til de nasjonale myndighetene. Da det tok tid for Råde kommune å få en skriftlig avtale med UDI om driften av helsetjenestene ved Ankomstsenter Østfold, tok Fylkesmannen initiativ til et møte mellom kommunen, UDI, Helsedirektoratet og Fylkesmannen. Det ble gjennomført i januar 2016, og utfordringene ble løst.

Vi har arrangert et todagers innføringskurs i minoritetshelse i samarbeid med Høgskolen i Østfold og NAKMI. Videre har vi arrangert et kurs i "kommunikasjon og tolking fra et helseperspektiv med ekstra vekt på barn" i samarbeid med NAKMI. Vi har også holdt en dagskonferanse om psykososial oppfølging av flyktninger og asylsøkere i samarbeid med RVTS og IMDI.

Vi har informert og veiledet kommuner og fylkeskommunen om retten til opplæring for barn og unge som søker opphold i Norge. Det har blant annet vært tema på våre faste møter med skoleeierne og i forbindelse med informasjon om tilskuddet til opplæring til barn og unge som søker opphold i Norge. Vi har spesielt fulgt opp Fylkeskommunen etter at retten til videregående opplæring også ble en del av tilskuddsordningen.

Østfold er et fylke som har og har hatt flere omsorgssentre for EMA. Vi har hatt en særskilt oppfølging med kommunene som er vertskap for sentrene, og som har ansvaret for opplæringen. Vi fulgte opp spørreundersøkelsene fra udir overfor kommuner som hadde registrert barn og unge i ulike mottak, som en del av kartleggingsarbeidet og områdeovervåkingen for å sikre best mulig informasjon om opplæringssituasjonen. Opplæringsloven og regelverket har vært et sentralt tema på flere av arenaene i møte med skoler og skoleeiere. Skoler og skoleeier har gitt uttrykk for at det har vært utelukkende positivt at vi har løftet dette frem og satt fokus på temaet. Vi har også løftet frem kommuner/skoleeiere som har kunnet legge frem egne erfaringer og egen praksis på samlinger der alle kommunene har kunnet delta.

Vi gjennomførte høsten 2016 også en samling med temaet i samarbeid med utdanningsdirektoratet. Målgruppen var vid og skulle alle som arbeidet med barn og unge i en flyktnings situasjon. Konferansen hadde nær 200 deltakere og fikk gode tilbakemeldinger på evalueringen i etterkant.

Flere av aktivitetene, som er berørt under rapporteringen med tverrfaglig og tverrsektorielt arbeid, vil også understøtte nasjonale myndigheters og kommunenes arbeid med flyktnings situasjonen.

Vi har lagt til rette for at NAFO har kunnet ha faste møter med kommuner og skoler i et eget nettverk for pilotskoler. Møtene er lagt til Fylkesmannens lokaler. Vi har også deltatt på nasjonal samling med NAFO der vi presenterte hvordan Fylkesmannen i Østfold jobbet, og hvordan Fylkesmannen kan bidra til å sikre flyktnings barns rettigheter og i tillegg ha fokus på barn i førskolealder, som bor i mottak. Vi fikk gode tilbakemeldinger på framlegget.

Resultatmål 3.2.1.6.1.1

Rapportere på

Andel flyktninger som er bosatt innen 6 mnd. etter at vedtak om opphold i Norge eller reisetillatelse er gitt: 55 % av IMDIs totale bosettingsanmodning til kommunene i fylket. Resterende andel skal være bosatt innen 12 måneder.

"Andel flyktninger som er bosatt innen 6 mnd. etter at vedtak om opphold i Norge eller reisetillatelse er gitt: 55 % av IMDIs totale bosettingsanmodning til kommunene i fylket. Resterende andel skal være bosatt innen 12 måneder". Den praktiske og konkrete bosettingen er IMDI sitt ansvar fullt og helt. Det er meget vanskelig for oss å rapportere på noe som ikke Fylkesmannen har som resultatmål.

I 2016 ble kommunene i Østfold anmodet om å bosette til sammen 780, inkl. 197 enslige mindreårige. De vedtok til sammen å bosette 724, inkl. 107 enslige mindreårige.

Se vedlagte link: [Bosetting av flyktninger i Østfold: Kunnskapsbeskrivelse - sluttrapport 2017](#)

Resultatmål 3.2.1.6.1.2**Rapportere på**

Andel enslige mindreårige som er bosatt: 100 % av IMDIs totale bosettingsanmodning til kommunene i fylket.

I 2016 ble kommunene i Østfold anmodet om å bosette til sammen 780, inkl. 197 enslige mindreårige. De vedtok til sammen å bosette 724, inkl. 107 enslige mindreårige. Andel enslige mindreårige som er bosatt er 54% av IMDIs totale anmodning.

3.1.3 Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av embetene**3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og klagebehandling**Miljø

Kommunetilsynet luft ble nedprioritert etter dialog med Miljødirektoratet. Det ble isteden arrangert et møte med Moss, Sarpsborg, Fredrikstad og Halden som er de mest aktuelle kommunene.

Helse- omsorg, barnevern og NAV

I arbeidet med å bidra til læring og forbedring bruker vi flere tilsynsmetoder tilpasset tema og virksomhet. Vi arbeider med å utvikle oppfølgingsarbeidet når der avdekkes avvik. Vi bidrar til å spre kunnskap fra tilsyn, og bruker kunnskapen ved valg av opplærings tema og områder.

Vi arbeider for å stadig bedre kompetansen for ansatte gjennom tilsynsopplæring i regi av Helsetilsynet, med internseminar og deltakelse i eksterne møter hvor vi møter andre tilsynsmyndigheter.

Barnehage og utdanning

Tilsyn, veiledning og klagesaksbehandling er de viktigste oppgavene for å ivareta rettsikkerheten og sikre en god regelverksetterlevelse i sektor. Vi har gode og tverrfaglig sammensatte tilsynsteam med forutgående veiledning overfor skoleeier og barnehagemyndighet. Tilsynsobjektene velges etter en risikovurdering. Vi har også hatt fokus på samordning av tilsyn for å synliggjøre en helhet og sammenheng i tilbudet overfor barn og unge. Vi snakker ikke om veiledning eller tilsyn, men veiledning og tilsyn.

Vi vektlegger kvalitet og Klarspråk i klagesaksbehandlingen. Vi er opptatt av barnets stemme og vurderer Barnekonvensjonen i alle saker som direkte berører barn og unge.

Regelverk på både barnehage og skole er en del av innholdet i alle våre samlinger med sektor. Vi har ikke tilsyn med friskolene, men vi har egne samlinger med alle friskolene hvert halvår med sentrale temaer knyttet til regelverk og kompetansehevede tiltak.

Saksbehandlingstider er en del av kvaliteten ved klagesaksbehandling og gjennomføring av tilsyn. I ROS-analysen for 2016 satte vi inn flere tiltak på dette området, blant annet å skolere flere medarbeidere på enkelte klagesaksområder. Enkelte av sakene knyttet til Likeverdig behandling av private barnehager er derimot så komplekse at de blir svært tidkrevende. I disse sakene må vi ofte etterspørre mer dokumentasjon fra kommunene.

Resultatmål 3.3.1.1.1.1

Rapportere på

Minimum 2 tilsyn i hvert fylke per år.

Fylkesmannen i Østfold har gjennomført oppfølgingstilsyn med Hvaler kommune og Fredrikstad kommune. I tillegg har vi fulgt opp tilsyn med Halden kommune som ble gjennomført i 2015. Vi hadde i utgangspunktet planlagt et oppfølgingstilsyn i Halden kommune i tillegg, men dette fikk en annen innretning da kommunen ikke hadde lukket påpekte lovbrudd etter tilsynet i 2015 ved oppstart av 2016. Fylkesmannen valgte isteden å fatte et vedtak med pålegg om retting fremfor å varsle ett nytt tilsyn innenfor samme tema som i 2015. Tilsynet ble lukket i januar 2017.

Ut fra tilsynsinstruks og metodehåndbok står Fylkesmannen fritt til å velge hvilke kommuner det skal føres tilsyn med, og hvorvidt det skal gjennomføres oppfølgingstilsyn med en kommune det er ført tilsyn med tidligere. På bakgrunn av en risiko- og sårbarhetsvurdering valgte vi å føre oppfølgingstilsyn i Hvaler kommune og Fredrikstad kommune. Valget ble i hovedsak basert på at begge kommuner hadde omfattende lovbrudd i tidligere tilsyn, samt kommunens størrelse og antall deltakere i ordningen når det gjaldt Fredrikstad kommune.

Begge tilsyn ble gjennomført skriftlig etter tilsynsinstruks fra IMDI. Vi innhentet dokumentasjon og redegjørelse fra kommunene. Videre gjennomgikk vi dokumentasjon og avtalte et møte med kommunene for å se på uklarheter. På lik linje med erfaring fra tidligere år opplevde vi dette som et nyttig møte både for oss og for kommunen. Tilsynet med Fredrikstad kommune ble avsluttet med endelig rapport da de ikke hadde lovbrudd innenfor bestemmelsene i tilsynstema. Tilsynet med Hvaler kommune ble avsluttet i januar 2017 etter at kommunen hadde lukket påpekte lovbrudd innen gitt frist.

Resultatmål 3.3.1.1.2.1**Rapportere på**

Det enkelte embedets omfang av tilsyn skal opprettholdes på samme nivå som i 2015, jf. retningslinjer og aktivitetskrav i VØI.

Vi har ingen avvik på aktivitetskravet til tilsyn hverken på barnehage- eller skoleområdet. På skoleområdet oppnår vi flere poeng enn kravet.

Vi viser ellers til utfyllende informasjon i detaljrapporteringen på tilsyn med egne kommentarer.

Resultatmål 3.3.1.1.3.1**Rapportere på**

Barnehageeiers, barnehagemyndighets og skoleeiers tilfredshet med fylkesmannens tilsyn skal ligge på minimum samme nivå som landsgjennomsnittet for 2015 [1].

[1] jf. «Spørsmål til Skole-Norge våren 2015, Rapport 19/2015 NIFU»

Tilsyn: 72 prosent av de spurte skoleeierne svarer at de i svært stor grad eller i stor grad opplever virkemiddelet tilsyn som viktig.

I «Spørsmål til Skole-Norge våren 2016, Rapport 2016:16 NIFU»

Fremkommer det at 73 prosent av de spurte skoleeierne svarer at de i svært stor grad eller i stor grad opplever virkemiddelet tilsyn som viktig.

Det er vår oppfatning fra møtet med sektoren at den formen som tilsynene har i dag, er svært nyttig for skoleeiere og skoler. Vi benytter i stor grad veiledning i tilknytning til tilsynene. De som får tilsyn formidler at de i større grad føler seg forberedt til tilsynet og de får veiledning i etterkant av tilsynet, dersom de har behov for det i tilknytning til regelverksbrudd.

Det felles nasjonale tilsynet oppleves som nyttig og sentralt for skoler og skoleeiere.

Vi har også hatt fokus på å samordne tilsyn. På den måten kan tilsynet vurdere helheten og sammenhengen i et tjenestetilbud. Noe som igjen er nyttig for kommunene.

I "spørsmål til Barnehage-Norge 2017" fremkommer det at tallet for landsgjennomsnittet i 2015 på barnehageeiers/barnehagemyndighets tilfredshet med fylkesmannens tilsyn var på 3,83. I Østfold er tallet for 2016 på 3,2. Vi vurderer at dette er tilnærmet på samme nivå som landsgjennomsnittet. Kun 5 av våre 18 kommuner har svart, og det er en

variasjonskoeffisient på 26,1 %. Dette svekker validiteten av indikatoren.

Resultatmål 3.3.1.1.4.1

Rapportere på

Barnehageeiers, barnehagemyndighets og skoleeiers tilfredshet med fylkesmannens klagesaksbehandling skal ligge på minimum samme nivå som landsgjennomsnittet for 2015 [1].

[1] jf. «Spørsmål til Skole-Norge våren 2015, Rapport 19/2015 NIFU»

Klagesaksbehandling: 52 prosent av de spurte skoleeierne svarer at de i svært stor grad eller i stor grad opplever virkemiddelet klagesaksbehandling som viktig.

Jf. «Spørsmål til barnehage – Norge høsten 2015», Trøndelag Forskning og Utvikling.

I «Spørsmål til Skole-Norge våren 2016, Rapport 2016:16 NIFU»

Fremkommer det at 62 prosent av de spurte skoleeierne svarer at de i svært stor grad eller i stor grad opplever virkemiddelet klagesaksbehandling som viktig.

Fylkesmannen opplever å ha god dialog med skoleeier og skoler som er involvert i vår klagesaksbehandling. Vi vektlegger også å ha en dialog med klager for å veilede og informere om saksgang og eventuelle uklarheter om våre vedtak.

I "spørsmål til Barnehage-Norge 2017" fremkommer det at tallet for landsgjennomsnittet i 2015 på barnehageeiers/barnehagemyndighets tilfredshet med fylkesmannens klagesaksbehandling var på 3,63. I Østfold er tallet for 2016 på 3,0. Vi vurderer at dette er tilnærmet på samme nivå som landsgjennomsnittet. Den største andelen av klagesaker på barnehageområdet i Østfold har handlet om tilskudd til private barnehager. Dette er et komplekst område, hvor vi også til tider har hatt lang saksbehandlingstid. Dette kan ha hatt innvirkning på svarene. Det er imidlertid vanskelig å trekke noen generelle slutninger da det for Østfold er få og sprikende svar fra kommunene i undersøkelsen. Kun 5 av våre 18 kommuner har svart, og det er en variasjonskoeffisient på 23,6 %. Dette svekker validiteten av indikatoren.

Resultatmål 3.3.1.1.5.1

Rapportere på

Barnehageeiers, barnehagemyndighets og skoleeiers tilfredshet med fylkesmannens veiledning om regelverket skal ligge på minimum samme nivå som landsgjennomsnittet for 2015.

Barnehage

Høsten 2015 foretok Trøndelag Forskning og Utvikling AS undersøkelsen «Spørsmål til barnehage-Norge 2015». I januar 2016 fikk Fylkesmannen i Østfold tilgang til resultatene. Resultatene kunne tyde på at Fylkesmannen i Østfold kunne bli bedre når det gjelder vår veiledningsvirksomhet. Dette gjaldt målt tilfredshet med vår veiledning om regelverket og vår veiledning/støtte i kompetanseutvikling.

Fylkesmannen i Østfold ønsket å ta svarene som ble gitt i undersøkelsen på alvor. Vi utfordret derfor barnehagemyndigheten i alle våre kommuner til å melde til oss hva de syntes vi kunne bli bedre på. Vi ba om innspill både på hvilket behov de hadde for veiledning og informasjon, hvilke temaer de ønsket på møtene våre, hyppighet og form på møtene, andre informasjonskanaler mm.

Som et resultat av tilbakemeldingene vi fikk, innførte vi fra 2016 to ekstra møter med barnehagemyndigheten. Disse møtene skulle ha en form som skulle ha større rom for dialog, refleksjon og erfaringsdeling mellom kommunene. Vi ba videre kommunene sende oss innspill på temaer de ønsket å ta opp på møtene. Mange av disse temaene er knyttet til regelverket

Kommunene har overfor oss gitt uttrykk for at dette har vært en ønsket utvikling. Rapporten for 2016 viser at tilfredsheten med Fylkesmannens resultat på dette området har økt fra 3,0 i 2015 til 3,6 i 2016. Til tross for lav validitet grunnet få og sprikende svar, kan denne økningen tyde på at de grepene vi har gjort, har vært riktige.

På alle våre samlinger med kommunene veileder vi på temaer hentet fra regelverket. I tillegg veileder vi om regelverket på tilsyn, gjennom telefon og e-post, på nettsiden vår og via møter med enkeltkommuner etter behov.

Skole

I «Spørsmål til Skole-Norge våren 2015», Rapport 19/2015 NIFU svarte 73 % av kommunene at de i svært stor grad eller i stor grad var tilfreds med fylkesmannens veiledning om regelverket skal ligge på minimum samme nivå som landsgjennomsnittet for 2015.

I «Spørsmål til Skole-Norge våren 2016», Rapport 2016:16 NIFU var tilsvarende tall svarte 73 %. Altså på samme nivå som i 2015.

Vi har styrket vår veiledning i tilknytning til tilsynene vi gjennomfører. Vi har svært god erfaring med dette og kommunene og skolene gir positive tilbakemeldinger på formen veiledningen har. Det blir en tilpasset oppfølging av den enkelte kommune og skole både i forkant av tilsynene og arbeidet med å rette eventuelle regelverksbrudd. Denne formen for veiledning blir konkret i forhold til den enkelte kommune og skoles behov på bakgrunn av vår kunnskap om hvilke områder i regelverket det er behov for økt kompetanse på.

Fylkesmannen har faste møter med kommunen 2 ganger i året. På disse møtene informerer vi om eventuelle endringer i regelverket og områder i regelverket som vi ser det er behov for økt kompetanse ut fra vår øvrige saksbehandling.

Resultatmål 3.3.1.1.6.1

Rapportere på

Andel klagesaker som er behandlet innen 12 uker: 100%.

Vi har i alt behandlet 131 byggesaker (8 av disse var saker med utsatt iverksetting). Av disse ble 83 byggesaker ikke behandlet innen 12 uker og 6 saker ikke innen fristen på 6 uker. Med andre ord ble 40 saker tatt innen fristen på 12 uker og 2 saker innen fristen på 6 uker.

Det ble gitt medhold/delvis medhold i 56 byggesaker.

Det ble ikke avtalt lenger frist i noen av sakene, men 7 av sakene har blitt liggende da vi ventet på dokumentasjon fra kommunen. I 5 saker gjorde avtalt barmarkundersøkelse av saken ble tatt etter 12 ukers fristen var utløp.

Vi har ikke hatt som rutine å stoppe fristen, men har oppdaget at andre embeter har hatt en slik praksis. Nye SYSAM legger opp til dette, og vil benyttet oss av denne muligheten i 2017.

Saksbehandlingstid i antall uker for klager over kommunens vedtak i byggesaker etter plan- og bygningsloven

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	- 69 %	31 %	131	40

Resultatmål 3.3.1.1.6.2

Rapportere på

Andel klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42, som er behandlet innen 6 uker: 100%.

Vi behandlet i 2017 8 klagesaker der det var gitt utsatt iverksetting etter fvl. § 42.

Av disse ble 2 saker behandlet innen 6 ukers fristen.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid på resterende saker var ca. 20 uker.

BOBY - Saksbehandlingstid for klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 6 uker
100 %	- 75 %	25 %	8	2

Resultatmål 3.3.1.1.7.1

Rapportere på

Andel ekspropriasjonssaker i førsteinstans eller som klageinstans på plan- og bygningsrettens område, som er behandlet innen 12 uker: 100%.

Vi har i 2016 behandlet 4 ekspropriasjonssaker. Alle har vært førsteinstansvedtak. 1 sak ble behandlet innenfor 12 ukers fristen.

3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning

Vi vurderer at effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning har blitt prioritert i vårt arbeid. Landbruksavdelingen har i hele 2016 hatt ansatt en jurist i 100 % stilling. Juristen har fulgt opp alle klagesaker som kom inn til Fylkesmannen i lov- og tilskuddssaker i landbrukssektoren, samt saker hvor Fylkesmannen er førsteinstans på grunn av inhabilitet i kommunene. De ansatte i landbruksavdelingen som jobber med lov- og tilskuddsforvaltning har gjennom året gitt veiledning til de ansatte på de kommunale landbrukskontorene. Dette har skjedd i form av at de flere ganger i løpet av året har sendt ut informasjon per e-post, det er holdt møter om aktuelle tema for de ulike tilskuddsordningene og om jord- og konsesjonslovgivningen, og de har svart på henvendelser fra landbrukskontorene om jord- og konsesjonslovgivningen og tilskuddsordningene.

Resultatmål 3.3.1.2.1.1**Rapportere på**

Gjennomført kontroll av foretak i henhold til kontrollplan.

Når kontrollplanen ferdigstilles er det normalt få kjente foretakskontroller som er planlagt ut over det som følger av husdyrkonsesjonsregelverket. Landbruksdirektoratet har gitt signaler om at foretakskontroller som Fylkesmannen skal gjennomføre i hovedsak skal gjøres innenfor ordninger der Fylkesmannen er vedtaksmyndighet. Fylkesmannen i Østfold har derfor prioritert å gjennomføre foretakskontroller etter husdyrkonsesjonsregelverket i 2016. I tillegg til dette har enkelte kontrolltiltak medført behov for oppfølging i kommunene, se også eget avsnitt med rapportering av avvikshåndtering.

Kontroll av foretak i samsvar med kontrollplan

Foretak	Ordninger / omfang	Registrerte avvik	Oppfølging av avvik
A, B, C	Husdyrkonsesjon, produksjonstilskudd, avløsertilskudd (Driftsfellesskap).	Kjent driftsfellesskapskompleks.	Fattet vedtak våren 2016 for produksjon i 2009-2014.
D, E, F	Husdyrkonsesjon, produksjonstilskudd, avløsertilskudd (Driftsfellesskap)	Mulig driftsfellesskapsak. Kartlegging høsten 2016, kontroll gjennomføres våren 2017	Denne saken følges videre i 2017.
G, H	Produksjonstilskudd, økologisk arealtilskudd	Grønningsareal (samme areal grønningsareal oftere enn tillatt)	Tilskudd krevd tilbakebetalt ved trekk i tilskuddsutbetaling februar 2017.
I, J, K, L, M, N	RMP – Utsatt omlegging av eng	6 søkere som har inntegnet samme areal både i 2014 og 2015.	Tipset kommunene som har sjekket ut enkeltsakene. De fleste hadde kun feil i inntegning, ikke omsøkt areal. To foretak måtte tilbakebetale tilskudd.
O, P	RMP	To søkere som hadde blitt avkortet i PT pga manglende gjødslingsplan, men fått positivt vedtak om RMP til tross for at gjødslingsplan er et grunnvilkår.	Kommunene tipset, og de har vurdert sakene. I begge tilfeller fant kommunene grunn til å omgjøre eget vedtak om RMP, og avslå søknadene.

Kontroll av foretak - husdyrkonsesjon

I 2016 har Fylkesmannen i Østfold gjennomført kontroll innenfor husdyrkonsesjonsregelverket i tråd med føringene i rundskriv 17/2016 fra Landbruksdirektoratet. Det er særlig i driftsfellesskapssaker vi ser behov for å hente inn data som ikke er tilgjengelig i egne systemer, og da spesielt regnskapsopplysninger. Dette kan også være relevant for saker der det handler om antall innsatte dyr (eggproduksjon m.m.). Dessuten er det innhentet opplysninger fra en purkering over antall purker navet hadde levert til satellittene, for å undersøke om satellittene har større produksjon enn tillatt. I 2016 har vi ferdigstilt en driftsfellesskapssak der vi har hentet inn slik dokumentasjon. Denne saken var en oppfølging fra 2015, og ble derfor også omtalt i årsrapporteringen fra 2015. 15 foretak må følges opp i 2017 fordi produksjonen var så stor i 2015 at produksjonen må reduseres i 2016. Det er ikke gjennomført stedlig kontroll hos noen i forbindelse med husdyrkonsesjonsregelverket i 2016. Fylkesmannen i Østfold har i tillegg til den driftsfellesskapssaken der det ble fattet vedtak våren 2016, også påbegynt kontroll av 3 foretak som vi mistenker kan ha et driftsfellesskap ut over det regelverket tillater. I 2016 har Fylkesmannen i Østfold fattet vedtak om standardisert erstatning i 2 saker der produsentene til sammen må betale kr 383 532 til Omsetningsrådets fond for omsetningsavgift for egg, fjørfekjøtt og kjøtt. I tillegg har vi hatt en driftsfellesskapssak der 3 produsenter etter Fylkesmannen i Østfold sin mening i realiteten er å anse som ett foretak, og der det er fattet vedtak om at den ansvarlige skal betale kr 5 230 800,- til Omsetningsrådets fond for omsetningsavgift for egg, fjørfekjøtt og kjøtt for den ulovlige produksjonen. Dette vedtaket er påklaget, og er til behandling i Landbruksdirektoratet. Ytterligere to saker om for stor produksjon i 2014-2015 er ikke ferdig behandlet, og følges videre i 2017.

Resultatmål 3.3.1.2.1.2**Rapportere på**

Gjennomført risikobasert forvaltningskontroll av 20 pst. av kommunene.

Fylkesmannen i Østfold har i 2016 gjennomført forvaltningskontroller i 3 av de største landbrukskommunene i fylket. Tre av 18 kommuner utgjør 17%. Tilsvarende tall i 2015 var 39%. Basert på erfaringer knyttet til bruk av virkemidler innenfor produksjonstilskudd i jordbruket holdt Fylkesmannen kontroll innenfor produksjonstilskudd, herunder avvikshåndtering, virkemiddelbruk og gårdskartprosessen/AR5, regionale miljøtiltak og kommunens kontrollarbeid. Erfaringene fra kontrollene viser at det er stor variasjon i hvordan kommunene løser kontrolloppgavene. Det synes som om for lav kapasitet hos kommunal landbruksforvaltning er vanlig. Fylkesmannen i Østfold har hatt et sterkt fokus på kompetanseoppbygging innenfor kontrollområdet, og vi ser nå at kommunene i større grad begynner å ta i bruk de virkemidler som forskriftene hjemler. Det er allikevel vår vurdering at det er behov for videre kompetansehevende tiltak for å sikre riktig og lik behandling i alle kommuner. Generelt er det også for dårlig måloppnåelse på vedlikehold av AR5/arealdata til Landbruksregisteret. Det vil i 2017 bli iverksatt flere kompetansehevende tiltak på dette området, og det vil fortsatt bli gjenstand for forvaltningskontroller.

Gjennomført risikobasert forvaltningskontroll av 20% av kommunene

Kommune	Ordninger / omfang	Registrerte avvik	Oppfølging av avvik
Sarpsborg	AR5/jordregister. Stedlig kontroll.	Ikke oppdatert Lreg årlig jf rundskriv 27/2012.	Kommunen oppdaterer kart og LREG parallelt også de årene det ikke leses inn egenprodusert jordregister. Rutinebeskrivelser hos kommunen oppdateres med at det skal leses inn egenprodusert jordregister minst en gang hvert år. Avvik lukkes og kontrollen avsluttes i 2017.
Sarpsborg	Produksjonstilskudd i jordbruket. Stedlig kontroll.	Kommunen har i noen tilfeller korrigert søknadsopplysninger etter kontroll på en slik måte at søker har fått mer utbetalt enn det vedkommende opprinnelig har søkt på.	Fylkesmannen i Østfold har bedt om en tilbakemelding fra kommunen om hvordan kommunen skal sikre at bestemmelsene og føringene gitt i rundskrivene skal følges. Avvik lukkes og kontrollen avsluttes i 2017.
Sarpsborg	Produksjonstilskudd i jordbruket. Stedlig kontroll.	Kommunen har i enkelte saker i søknadsomgangen august 2015 ikke sendt begrunnelse for avkorting i eget brev.	Kommunen gikk gjennom kontrollresultatene ved besøket, og forklarte at og hvorfor det ville bli avkortet i utbetalingen av tilskudd. Senere ble det sendt eget varsel om avkorting, men det ble i noen saker ikke sendt eget brev med begrunnelse om lag samtidig som som utbetalingslistene ble godkjent. Fylkesmannen i Østfold har bedt om tilbakemelding fra kommunen om hvordan kommunen skal sikre at bestemmelsene og føringene gitt i rundskrivene skal følges. Avvik lukkes og kontrollen avsluttes i 2017.

Sarpsborg	Produksjonstilskudd i jordbruket. Stedlig kontroll.	Kommunen har ikke dokumentert egne vurderinger av hvorfor en søker som hadde oppgitt for stort økologisk areal i sin søknad ikke ble avkortet	Fylkesmannen i Østfold har bedt om en tilbakemelding fra kommunen på hvordan kommunen skal sikre at bestemmelsene og føringene gitt i rundskrivene skal følges. Avvik lukkes og kontrollen avsluttes i 2017.
Halden	AR5/jordregister. Stedlig kontroll.	Kommunen har ikke oppdatert landbruksregisteret med data fra egenprodusert jordregister slik rundskriv 27/2012 krever.	Fylkesmannen i Østfold har bedt om en tilbakemelding på hvordan oppgaven skal ivaretas i tiden fremover. Avvik lukkes og kontrollen avsluttes i 2017.
Halden	Produksjonstilskudd i jordbruket og tilskudd til regionale miljøtiltak. Stedlig kontroll.	Kommunen har ikke kontrollert tilstrekkelig mange foretak jf. krav i respektive rundskriv. Undersøkelsen viser at det er kontrollert 3,1% av søknadene høsten 2015 for PT, og 4,9% av søknadene for RMP høsten 2014.	Fylkesmannen i Østfold har bedt om en tilbakemelding på hvordan oppgaven skal ivaretas i tiden fremover. Avvik lukkes og kontrollen avsluttes i 2017.
Halden	Produksjonstilskudd i jordbruket. Stedlig kontroll.	Kommunen har ved kontroll korrigert søknader om produksjonstilskudd i samsvar med de reelle forholdene, men slik at søker i noen tilfeller får utbetalt mer tilskudd enn omsøkt	Fylkesmannen i Østfold har bedt om at rutinene på dette området endres, og oppdatert rutinebeskrivelse skal oversendes Fylkesmannen. Avvik lukkes og kontrollen avsluttes i 2017.
Halden	Produksjonstilskudd i jordbruket. Stedlig kontroll.	Kommune har ikke praktisert avkortingsregelverket riktig. Kommunen har gjennomgående ikke vurdert å avkorte hvor det foreligger feilopplysninger, men i stedet rettet opp feil i søknader og eventuelt gitt advarsel til søkere. Rutinene for å rapportere avkorting er ikke fulgt, hvor kommunen også skal gi begrunnelse for hvorfor avvik/feilopplysninger ikke har ført til avkorting.	Fylkesmannen i Østfold har bedt om at rutinene på dette området endres, og oppdatert rutinebeskrivelse skal oversendes Fylkesmannen. Avvik lukkes og kontrollen avsluttes i 2017.
Fredrikstad	Tilskudd til regionale miljøtiltak. Stedlig kontroll.	Kommunen har tatt en RMP-søknad til behandling selv om søknaden ikke var innkommet, hverken på papir eller elektronisk, før fristen. Søker har så fått hjelp ved en stedlig kontroll å fylle ut riktige opplysninger.	Fylkesmannen i Østfold har gitt kommunens saksbehandlere en gjennomgang av regler for dispensasjon fra søknadsfrist og kommunens rolle og ansvar som veiledere, saksbehandlere og kontrollører. Avvik lukkes og kontrollen avsluttes i 2017.
Fredrikstad	Tilskudd til regionale miljøtiltak. Stedlig kontroll.	Risikobasert kontroll av minst 5% av søknadene om RMP-midler er ikke gjennomført	Fylkesmannen i Østfold har gitt ytterligere opplæring i saksbehandling og kontroll, slik at kommunen får økt rolleforståelse. I en kontrollsituasjon er det ikke veiledning som er første hensyn, selv om læring er avgjørende for effekt av kontroll. Kommunen skal ikke dra på besøk for å veilede søkere og samtidig kalle besøket kontrollbesøk. Avvik lukkes og kontrollen avsluttes i 2017.
Fredrikstad	Kontrollarbeid. Stedlig kontroll.	Kommunen har ikke brukt konkrete risikovurderinger som grunnlag for utplukk av foretak til kontroll.	Fylkesmannen i Østfold har bedt om at kommunen skal sende over sin vurdering av de foretak som ble trukket ut til stedlig kontroll i 2016 både for PT og RMP. Avvik lukkes og kontrollen avsluttes i 2017.
Fredrikstad	Produksjonstilskudd i jordbruket. Stedlig kontroll.	Kommunen har ikke sendt inn sine vurderinger av bruken av avkorting i PT til Fylkesmannen innen fristen.	Fylkesmannen i Østfold har bedt kommunen oversende sin vurdering ved avkorting, evt hvorfor det ikke avkortet. Avvik lukkes og kontrollen avsluttes i 2017.

Resultatmål 3.3.1.2.1.3

Rapportere på

Andel avvik avdekket under kontroll som er fulgt opp: 100 %

Forhold som må betegnes som "avvik" kan oppdages på ulike måter og under ulike faser i en sak. Alle avvik som oppdages under forvaltningskontrollene følges opp i forbindelse med rapport fra de respektive kontroller og lukking av kontrollene.

Avvik kan også oppdages ved undersøkelse av opplysninger fra ulike systemer som er tilgjengelig for Fylkesmannen.

Fylkesmannen i Østfold samkjørte kartdata fra søknader om tilskudd til regionale miljøtiltak for årene 2014 og 2015. Dette viste noen potensielle tilfeller av at tilskudd for utsatt omlegging av eng kunne være utbetalt for det samme arealet to påfølgende år, hvilket ikke er naturlig da eng ikke legges om hvert år. Dette berørte 6 forskjellige søknader som Fylkesmannen ba de berørte kommuner undersøke nærmere. I de fleste tilfeller var det kopiering av fjorårets tiltak som hadde medført en uriktig inntegning i kartet. Selve søknadens tallverdi var imidlertid nedjustert i tråd med de reelle forhold. I to tilfeller var det utbetalt for mye tilskudd, og i disse tilfellene fulgte kommunene opp feilutbetalingene.

Ved gjennomgang fant også Fylkesmannen i Østfold to tilfeller der kommunen hadde fattet vedtak om avkorting av produksjonstilskudd i jordbruket på grunn av manglende gjødslingsplan, men der samme søker fikk utbetalt tilskudd til regionale miljøtiltak. Gjødslingsplan er et grunnvilkår for denne ordningen. Etter tips fra Fylkesmannen har kommunene undersøkt sakene nærmere, og deretter omgjort eget vedtak. De to søknadene om regionale miljøtiltak har blitt avslått.

Gjennomgang av kommunens avkortingspraksis har også vist behov for kompetanseheving knyttet til avkorting som følge av brudd på annet regelverk. Fylkesmannen i Østfold har gått gjennom dette temaet spesielt på fagsamling for ansatte i landbruksforvaltningen i Østfold i 2016.

Fylkesmannen i Østfold har også avdekket to tilfeller der søker av økologisk arealtilskudd for grønngjødslingsareal har hatt grønngjødsling oftere, og fått tilskudd for dette arealet, enn det regelverket tillater. Tilskuddet er krevd tilbakebetalt i begge tilfeller.

Kontroll etter husdyrkonsesjonsregelverket følger rutiner fastsatt i rundskriv fra Landbruksdirektoratet. Funn og avvik håndteres i samsvar med rundskrivet.

3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester

Resultatmål NAV - oppnådd median behandlingstid tilsynssaker under 5. måneder (2,7), behandlingstid klagesaker 90% under tre måneder (99%).

Tvang - helse- og omsorgstjenesteloven kap.9. For mange saker om overprøving av vedtak er utenfor 3 månedsfrist. Dette innebærer at vi samlet ikke overholder krav til saksbehandlingstid. Meldinger om tvang gjennomgås nå løpende innenfor frister. Landsomfattende tilsyn 2016 har vært ressurskrevende, og saksbehandling av enkeltsaker ble forskjøvet. Samlet for året vil vi ikke oppnå resultatmål på saksbehandlingstid.

Opplæringstiltak er ivaretatt i vårhalvåret, nedprioritert i høst.

Føreraktsaksbehandling - Dette sakfeltet er tilført ekstra ressurs i 2016, vi var godt ajour før nye regler trådte i kraft 1.oktober. I tillegg er det gjennomført en rekke opplæringskurs for leger.

Helse og omsorg - Rettighetsklager. Vi har behandlet noe under 50 % innenfor frist, varierende på ulike saksområder. Det har vært vanskelig å innhente restanser, grunnet konkurrerende oppdrag for de aktuelle saksbehandlerne; pådriverarbeid, omfattende tilskuddsmidler (Omsorg 2020) og tilsyn (LOT 2016).

Ansatte som jobber med pbrl kap. 4a gjennomførte 2 systemrevisjoner høsten 2016. I tillegg hadde de annet fravær, noe som har medført at restansen ved årsskiftet er stor. Vi har mottatt minst like mange saker i 2016 som i 2015.

På barnevernområdet har vi hatt et betydelig økt arbeid med tilsyn i institusjoner. I tillegg til de mange barneverninstitusjonene har det vært etablert mange omsorgssentre for enslige mindreårige, og det har vært nødvendig midlertidig å øke ressursinnsatsen på dette området med et tidsavgrenset engasjement, som ikke blir videreført i 2017. Utfordringen er størst for tilsynssaker. Rettighetsklagene er under kontroll.

Tilsyn med barneverninstitusjoner og omsorgssentre – skal vurdere hyppighet i hht ROS-analyse, noen får færre tilsyn enn lovkrav (i hht veiledning fra Htil). Utfordringen er knyttet til redusert antall besøk, som påvirker muligheter for samtaler med barna.

Resultatmål 3.3.2.1.1.1

Rapportere på

Antall systemrevisjoner eller tilsvarende tilsyn med kommunale barneverntjenester: 3 per fylke. Dette innebærer 6 revisjoner for FMOA og FMAV (3 per fylke).

Fylkesmannen har i 2016 sammen med Barnehage- og utdanningsavdelingen gjennomført samordnet tilsyn med en kommune, der temaet var skolene og barnehagenes opplysningsplikt til barneverntjenesten, samt barneverntjenestens arbeid med meldinger og tilbakemelding til melder. Tilsynet ble gjennomført som systemrevisjon. På barnevernområdet ble det avdekket ett avvik. Videre har Fylkesmannen arrangert egenvurderingstilsyn for 4 kommuner. Kommunene har gjennomgått egne saker og kartlagt og vurdert arbeidet sitt med meldinger og tilbakemelding til melder. Det er i forbindelse med systemrevisjonen og egenvurderingstilsynet gitt betydelig veiledning om opplysningsplikt, meldingsbehandling og tverrfaglig samarbeid.

Antall systemrevisjoner eller tilsvarende tilsyn med kommunale barnevernstjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
3	0	3

Tilsyn tilsvarende tre systemrevisjoner er gjennomført

Resultatmål 3.3.2.1.2.1**Rapportere på**

Andel nye tvangstiltak regulert i godkjente vedtak som er fulgt opp med stedlige tilsyn: 100%.

gjennomføringsprosent 33,3

Resultatmål 3.3.2.1.2.2**Rapportere på**

Antall stedlige tilsyn i hvert embete skal økes sammenlignet med 2015.

Stedlige tilsyn er redusert fra 2015 til 2016, ikke økt. Gjennomføring av landsomfattende tilsyn i 3 kommuner har tatt så mye kapasitet at det ikke har vært mulig å gjennomføre stedlige tilsyn som forutsatt.

Stedlige tilsyn etter kap. 9

Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat	Sum antall stedlige tilsyn gjennomført i 2015	Sum antall stedlige tilsyn gjennomført i 2016
101 %	- 81 %	20 %	5	1

Resultatmål 3.3.2.1.3.1**Rapportere på**

Fylkesmannen skal ha tatt kontakt med det enkelte barn med tilbud om tilsynssamtale.

I 2016 var det totalt plassert 253 barn på institusjoner i Østfold på tilsynstidspunktene. 66 av barna var ikke til stede på tilsynstidspunktet, og fikk derved ikke et reelt tilbud om samtale. 187 barn var til stede på tidspunktet for tilsynet og 70 av disse ønsket samtale med oss. Den relativt lave andelen samtaler med barn skyldes delvis at beboerne ikke ønsker samtale med oss, og delvis at de ikke er tilstede under tilsynsbesøket pga skole fritidsaktiviteter, eller at de er bortreist av andre grunner. Dette er mest vanlig der tilsynsbesøket er uannmeldt. Vi har ingen undersøkelse eller kartlegging av hva som ligger til grunn for at ungdommene ikke ønsker å gjennomføre samtale. Det er en stor utfordring å få snakke med alle barna som er plassert på institusjonene. Fylkesmannen vil prioritere arbeidet med å øke andelen samtaler med barn i tiden fremover, og også vurdere tiltak som kan gjøre det lettere for ungdommene å ta kontakt med oss.

Resultatmål 3.3.2.1.3.2**Rapportere på**

Fylkesmannen skal ha gjennomført samtale med alle barn som ønsker det.

I 2016 var det totalt plassert 253 barn på institusjoner i Østfold på tilsynstidspunktene. 66 av barna var ikke til stede på tilsynstidspunktet, og fikk derved ikke et reelt tilbud om samtale. 187 barn var til stede på tidspunktet for tilsynet og 70 av disse ønsket samtale med oss. Se for øvrig pkt 3.3.2.1.3.1 for mer opplysninger.

Resultatmål 3.3.2.1.4.1

Rapportere på

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker: 5 måneder eller mindre.

Tilsynssaker rettet mot NAV- kontoret har median saksbehandlingstid på 2,7 måneder. 6 av 9 saker er behandlet innen 5 måneder.

For tilsynssaker innen helse/omsorg var median saksbehandlingstid 4,3 måneder. 57 % av sakene ble behandlet innen 5 måneder.

Andel tilsynssaker behandlet innen 5 måneder

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Helse/omsorg	50 %	7 %	57 %
Sosial	50 %	16 %	66 %

Resultatmål 3.3.2.1.4.2**Rapportere på**

Avslutning av klagesaker: minst 90 prosent innen 3 måneder eller mindre.

372 klagesaker sosialtjenesteloven er behandlet, 99% innen tre måneder.

Saksbehandlingstid - Avslutning av klagesaker

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Realitetsbehandlet innen 3 md.
Helse/omsorg	90 %	- 46 %	44 %
Sosial	90 %	9 %	99 %

Resultatmål 3.3.2.1.4.3**Rapportere på**

Andel vedtak om bruk av tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemning som er overprøvd innen 3 måneder: 100%

Saksbehandlingstid - Vedtak om bruk av tvang og makt

Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
100 %	- 57 %	43 %

Resultatmål 3.3.2.1.4.4**Rapportere på**

Andel søknader om dispensasjon fra utdanningskrav som er behandlet innen 3 måneder: 100%

Andel 43

Resultatmål 3.3.2.1.5.1**Rapportere på**

Andel ajourførte tilsyn (planlagte og gjennomførte) og saker i NESTOR per 31.12, 30.4. og 31.8.: 100%

Registret og ajourført.

Resultatmål 3.3.2.1.6.2**Rapportere på**

Antall systemrevisjoner eller tilsvarende tilsyn med kommunale helse- og omsorgstjenester: 17.

Antall systemrevisjoner eller tilsvarende tilsyn med kommunale helse- og omsorgstjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
17	- 10	7

Resultatet vektet er 7,3 tabellen godtar ikke desimaltall.

Resultatmål 3.3.2.1.7.5**Rapportere på**

Fordelingen av tilsyn med spesialisthelsetjenesten på hvert embete: 4.

Fylkesmannen har i 2016 gjennomført to tilsyn rettet mot spesialisthelsetjenesten i fylket. Dette tilsvarer planlagt antall. Vi har også i 2016 prioritert rettighetsklager og hendelsesbaserte tilsyn. Vi har ikke hatt kapasitet til å øke planlagt tilsyn utover 50% dekning av måltallet for spesialisthelsetjenesten.

Antall systemrevisjoner eller tilsvarende tilsyn med spesialisthelsetjenesten

Resultatmål	Differanse	Resultat
4	- 2	2

Resultatmål 3.3.2.1.8.2**Rapportere på**

Antall systemrevisjoner eller tilsvarende tilsyn med sosiale tjenester: 6.

Resultatmål 6, resultat 5,3 differanse 0,7

Antall systemrevisjoner eller tilsvarende tilsyn med sosiale tjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
6	- 1	5

Vektet resultat er 5,3 tabellen godtar ikke desimaltall

3.1.3.4 Økt rettssikkerhet og rettslikhet for vergetrengende

FMOS har bedre måloppnåelsen på vergemål i 2016 enn vi har hatt tidligere år (fra vi overtok som vergemålsmyndighet juli 2013). Avvikene fra måloppnåelsen knytter seg i hovedsak til saksbehandlingstiden for opprettelse av vergemål og innlevering av vergeregnskap. Generelt er saksbehandlingstiden for oppgaver hvor det ikke er målkrav for lang. I begynnelsen av året var det opptil 5-6 måneders saksbehandlingstid. I slutten av året er saksbehandlingstiden redusert til 3-4 måneder.

Saksbehandlingstid for opprett vergemål: I 2016 ble 61 % behandlet innen 2 mnd. Pr. 31.12.16 hadde vi en restanse ca 50 opprett saker som ikke var behandlet innen fristen.

114 vergeregnskap ble ikke levert for 2015. Vergene i disse sakene blir fulgt opp i 2017, i forbindelse med regnskapet for 2016. Vi hadde i tillegg flere vergeregnskap som ble levert ufullstendig og som vi ikke har fulgt opp. Alle vergeregnskap etter uttrekk fra SRF er fulgt opp og avsluttet. I 2017 vil vi prioritere å bruk flere ressurser for å oppnå bedre måloppnåelse på sikre innlevering av vergeregnskap.

Saksbehandlingstid for oppnevning av representant EMA: I 2016 ble 38 % behandlet innen 5 dager. Her har det blitt stadig færre saker i løpet av året. Et lite antall saker som behandles etter fristen, medfører derfor fort at det blir avvik. Gjennom året har vi vært i tvil om tellingen har vært riktig, uten at i har fått dette klarlagt.

Resultatmål 3.3.3.1.1**Rapportere på**

Fylkesmannen skal gi alle nye oppnevnte verger og representanter opplæring i form av kurs og/eller individuelle samtaler.

Alle nye verger må delta på et opplæringskurs for å bli verger. Dette er en forutsetning for å bli verger i Østfold. I 2016 har vi hatt to slike møter. Hvert møte varer ca 2,5 - 3 timer og gir en innføring i hva det vil si å være verger og hvilke forventninger Fylkesmannen har til våre vergene.

Vi har også holdt et dagskurs for de som er eller ønsker å bli representant. Kurset ble gjennomført med foredragsholdere fra FMOA.

FMOS har god tilgang på verger og rapport

Resultatmål 3.3.3.1.2**Rapportere på**

Alminnelige og faste verger skal ha tilbud om å delta på minst ett kurs/samling for verger i løpet av året.

FMOS har i 2016 hatt 7 vergemøter i 2016 (i tillegg til informasjonsmøter for nye verger.)

Alle verger får tilbud om å delta på vergemøter. I disse møtene tar vi opp ulike temaer, avhengig av hva FM har behov for å informere om eller hva vergene har behov for å lære mer om. Det legges også opp til at vergene kan diskutere i grupper og stille spørsmål til Fylkesmannen.

Resultatmål 3.3.3.1.2.1**Rapportere på**

Opprett vergemål – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 2 måneder.

FMOS har avvik på måloppnåelse mht opprett vergemål. Pr. 31.12.16 hadde vi ca. 50 opprett-saker under arbeid hvor fristen var utløpt. Sakene var påbegynt, men ikke ferdig behandlet. Totalt hadde vi en restanse på 120 opprett-saker.

Saksbehandlingstid - Opprett vergemål, andel vedtak fattet innen 2 måneder

Resultat	Resultatmål	Differanse
61 %	80 %	- 19 %

Opprett vergemål er en prioritert oppgave hos FMOS. Vi har i 2016 hatt en positiv utvikling i saksbehandlingstiden i disse sakene. Ressursene på vergemålsområdet vil være avgjørende for om vi kan opprettholde den positive utviklingen i 2017.

Resultatmål 3.3.3.1.2.2**Rapportere på**

Oppnevning av representant for enslig mindreårig asylsøker – 90 % av vedtakene skal være fattet innen 5 dager.

Behandling av EMA-saker har vært en prioritert oppgave i 2016. Mengden av denne type saker er redusert i løpet av året. I 2016 har vi behandlet 38 % innen 5 dager. Med få saker blir avviket fra måloppnåelsen fort stort, selv om det dreier seg om et fåtall saker. Vi er usikre på om tallene kan være riktig, da vi prioriterer å behandle sakene fortløpende når de kommer inn i Vera, men vi har ikke klarlagt dette nærmere.

Saksbehandlingstid - Oppnevning av representant for enslig mindreårig asylsøker, 90% innen 5 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
38 %	90 %	- 52 %

EMA-saker er en prioritert oppgave hos FMOS. Det er noe uklart hvorfor det er så stort avvik her. Siden vi nå kun har et fåtall saker, vil overskridelse av fristen ført medføre et stort avvik. Vi er også usikre på om tallene kan være riktige, uten at vi har fått dette klarlagt.

Resultatmål 3.3.3.1.2.3**Rapportere på**

Fylkesmannens samtykke til bruk av kapital -gjennomsnittlig saksbehandlingstid ikke over 4 uker.

Alle saker som gjelder fylkesmannens samtykke til bruk av kapital blir normalt behandlet innenfor målkravet på 4 uker. Det er kun i enkelte saker hvor vi må innhente flere opplysninger m.m, hvor fristen overstiger målkravet. I 2016 var gjennomsnittlig saksbehandlingstid for disse sakene var 20 dager i 2016.

Saksbehandlingstid - Samtykke til bruk av kapital, snitt ikke over 4 uker

Resultat	Resultatmål	Differanse
20	28	8

Samtykke til bruk av kapital er en prioritert oppgave. Det er ikke noe avvik fra målkravet.

Resultatmål 3.3.3.1.2.4**Rapportere på**

Godtgjøring og utgiftsdekning til verger og representanter - gjennomsnittlig saksbehandlingstid ikke over 6 uker.

Godtgjøringskrav har alltid vært en prioritert oppgave hos FMOS. At vergene får betalt for jobben som utføres, er avgjørende for kunne utføre vergemålsoppgavene på en tilfredsstillende måte. Vi har derfor brukt mye ressurser på disse oppgavene. I 2016 var gjennomsnittlig saksbehandlingstid 30 dager.

Vi mener imidlertid at oppgavene knyttet til godtgjøring og utgiftsdekning krever for mye av de totale ressursene på vergemålsområdet. Etter vår oppfatning bør det fra sentralt hold utredes om disse oppgavene kan gjøre på en eklere måte, med bruk av færre ressurser.

Saksbehandlingstid - Godtgjøring og utgiftsdekning til verger og representanter, under 6 uker

Resultat	Resultatmål	Differanse
30	42	12

Godtgjøring og utgiftsdekning er en prioritert oppgave. Det er ikke noe avvik fra målkravet.

3.1.4 Fylkesmannen skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk**3.1.4.1 Økt kvalitet og kompetanse i kommunene**

Dessverre er antall respondenter til Barnehage-Norge i Østfold svært lavt. Dette gjør at tallene er svært usikre. Ser vi på resultatet er det derimot en markant forbedring fra 2015. Den omleggingen vi gjorde mht møtene våre med sektor, kan ha hatt positiv effekt. I tillegg gjennomførte vi konferanserekken "Østfoldbarnehagen - der barn trives, leker og lærer" i 2016, samt høringskonferanse om ny rammeplan.

I «Spørsmål til Skole-Norge våren 2016», Rapport 2016:16 NIFU Svarer 72 % av kommunene at de i svært stor grad eller i stor grad opplever Oppvekst- og utdanningsavdelingen som en viktig medspiller for kommunen for å sikre utvikling, læring og god kvalitet i barnehagen og opplæringen. På en skala fra 1 til 5 svarer kommunene i Østfold 3,9 på tilsvarende spørsmål. Dette ligger noe over landsgjennomsnittet på 3,8.

Spørsmål til Skole-Norge samsvarer ikke fullt ut med formuleringene slik vi ser dem i TB og årsrapporten. Det er likevel vårt

inntrykk at skoleeierne, både private og offentlige er generelt tilfredse med samarbeidet med Fylkesmannen.

Resultatmål 3.4.1.1.1.1

Rapportere på

Barnehageeiers, barnehagemyndighets og skoleeiers grad av tilfredshet med fylkesmannen som medspiller for kommunene, skal ligge på minimum samme nivå som landsgjennomsnittet for 2015 [1].

[1] jf. «Spørsmål til Skole-Norge våren 2015», Rapport 19/2015 NIFU 76 % av kommunene svarer at de i svært stor grad eller i stor grad opplever Oppvekst- og utdanningsavdelingen som en viktig medspiller for kommunen for å sikre utvikling, læring og god kvalitet i barnehagen og opplæringen.

Barnehage

Spørsmål til Barnehage-Norge 2016, rapport fra Trøndelag forskning og utvikling viser at Fylkesmannen i Østfold scorer 3,6 på spørsmålet om hvorvidt Fylkesmannen er en viktig medspiller for å sikre utvikling og god kvalitet i barnehagene. I tilsvarende måling i 2015 scoret vi 2,9. Til tross for få og svært sprikende svar, ser det ut som den omleggingen vi har gjort mht møtene våre, kan ha hatt positiv effekt. I tillegg gjennomførte vi konferanserekken "Østfoldbarnehagen - der barn trives, leker og lærer" i 2016, samt høringskonferanse om ny rammeplan.

Skole

I «Spørsmål til Skole-Norge våren 2016», Rapport 2016:16 NIFU

Svarer 72 % av kommunene at de i svært stor grad eller i stor grad opplever Oppvekst- og utdanningsavdelingen som en viktig medspiller for kommunen for å sikre utvikling, læring og god kvalitet i barnehagen og opplæringen.

På en skala fra 1 til 5 svarer kommunene i Østfold 3,9 på tilsvarende spørsmål. Dette ligger noe over landsgjennomsnittet på 3,8.

Fylkesmannen valgte for 2016 å la kommunene delta i ulike nasjonale og egeninitierte satsinger ut i fra egne vurderinger av behov for kompetanse.

3.1.5 Gjennomførte evalueringer

Fylkesmannen i Østfold gjennomførte i perioden 15.–30. januar 2016 en brukerundersøkelse ved hjelp av QuestBack. Formålet med undersøkelsen har vært å innhente informasjon og synspunkter fra brukerne på embetets tjenester, kommunikasjon og myndighetsutøvelse. Resultatet av undersøkelsen har inngått som en del av beslutningsgrunnlaget for utvikling av embetets strategier og planer. En tilsvarende undersøkelse ble gjennomført som et ledd i utvikling av ny kommunikasjonsstrategi (prosjekt Nykost) i mai/juni 2010.

Denne evalueringen er benyttet i arbeidet med revidering av embetets kommunikasjonsstrategi og –planer i 2016. Dessuten er den en oppfølging av embetsoppdraget om å gjennomføre brukerundersøkelser.

I tillegg til denne brukerundersøkelsen, ble det også gjennomført en innbyggerundersøkelse med bistand fra Sentio i januar 2016, hvor 600 respondenter ble intervjuet på telefon. Dessuten gjennomført embetet en intern brukerundersøkelse ved hjelp av QuestBack i løpet av våren 2016.

Sammendrag

Resultatene er gjennomgående forbedret i denne brukerundersøkelsen sammenlignet med brukerundersøkelsen som ble gjennomført i 2010. Samtidig er det et større antall respondenter som har besvart årets undersøkelse(339) sammenlignet med 2010(219).

Hovedandelen av respondentene har hatt nylig kontakt med embetet, og har relativt hyppig kontakt med Fylkesmannen i Østfold. De aller fleste har hatt kontakt med fylkesmannen i jobbsammenheng, og kun 7,9% (26 personer) har hatt kontakt med embetet som privatperson. Andelen som har hatt kontakt med embetet som privatpersoner er så liten at det ikke kan legges til grunn at resultatene i denne undersøkelsen er representative for gruppene av enkeltpersoner som er brukere av Fylkesmannen.

To av tre respondenter(i alt 222) er ansatt i kommunal sektor. Samtlige østfoldkommuner er representert i utvalget. Antallet respondenter fra de ulike kommunene reflekterer i høy grad størrelsen på kommunene. Utvalget dekker alle de store saksområdene til Fylkesmannen.

Det er en moderat øking i kjennskapen til Fylkesmannens arbeidsoppgaver og ansvarsområder. Samtidig har totalinntrykket økt signifikant fra median 4 i 2010 til 5 i 2016, men tilliten til Fylkesmannen i Østfold fortsatt er meget høy og har styrket seg ytterligere siden 2010. Respondentene oppgir at de med meget høy sannsynlighet vil omtale Fylkesmannen i Østfold på en positiv

måte overfor andre.

På spørsmål knyttet til embetets informasjon og kommunikasjon er resultatet generelt veldig likt som i 2010, og det er kun små endringer å spore på de fleste av spørsmålene. Men selv om endringene de fleste spørsmålene er små sammenlignet med 2010, så er det på alle spørsmål en forbedring. Den største forbedringen er knyttet til klart språk, hvor det er en klar forbedring fra median 4 i 2010 til median 5 i 2016. Resultatene styrker seg også fra median 4 til median 5 i spørsmålene om å gi relevant informasjon til rett tid og når det gjelder åpenhet og tilgjengelighet i embetets kommunikasjon.

Når det gjelder spørsmål om hvilke kanaler som er viktigst for brukerne nå de skal skaffe seg informasjon fra Fylkesmannen, er tendensen at de tradisjonelle kanalene som brev, telefon, møter og konferanser har blitt mindre viktig for brukerne, mens digitale kanaler som e-post, Fylkesmannens nettsider og sosiale medier har blitt mer viktig. Tilfredsheten med Fylkesmannens nettsider er middels god (gjennomsnitt 4,11 og median 4), men resultatet indikerer samtidig at nettsidene har et forbedringspotensial.

Embetet skårer høyt på sine kjerneverdier åpenhet - troverdighet - kompetanse, og oppnår en median på 5 for alle tre verdier. Lavest skår får *åpenhet*, etterfulgt av *kompetanse* mens *troverdighet* får høyest skår. Det er ikke noe sammenligningsgrunnlag for dette fra 2010.

Generelt er det en positiv fremgang på de fleste områdene knyttet oppfatninger om embetets atferd, myndighetsutøvelse og samfunnsbidrag. De to dårligste resultatene er knyttet til områdene effektivitet/tidsfrister og innovasjon/nytenking. Fylkesmannen i Østfold oppfattes i liten grad som innovativ og nytenkende. Her er det heller ingen endring siden 2010. Embetet skårer også relativt svakt på spørsmålet om effektivitet og overholdelse av tidsfrister. Det fremkommer også kommentarer i den åpne tilbakemeldingen som tyder på den største misnøyen er knyttet til lang saksbehandlingstid.

I det åpne kommentarfeltet i undersøkelsen har respondentene gitt tilbakemeldinger av utdypende art, og innspill til ting som ikke har vært berørt i de strukturerte spørsmålene. Her trekker flere frem at Fylkesmannen i større grad må bli bedre til å veilede og gi råd til kommunene. Det pekes på at Fylkesmannens rolle som klageinstans står i veien for rollen som veileder overfor kommunene i enkeltsaker. Flere mener også at Fylkesmannen er for dårlig på samordning. Det gis uttrykk for at Fylkesmannen har høyt faglig nivå med dyktige og kompetente medarbeidere, men flere trekker frem at saksbehandlingstiden er for lang og noen oppfatter embetet som byråkratisk. Det fremkommer også noe kritikk av enkelte fagområder i embetet og i utøvelsen av tilsyn.

[Hele rapporten er publisert på embetets nettsider.](#)

Bosetting av flyktningert i Østfold

Bosettingsprosjektet var et toårig prosjekt som ble avsluttet ved utgangen av 2016. På bakgrunn av de gode resultatene, og tilbakemeldingene fra samarbeidspartnerne vil Fylkesmannen i Østfold stimulere til videreføring av enkelte av de gode grepene som prosjektet har etablert. Se rapporten her:

[Bosettingsprosjekt i Østfold: Kunnskapsbeskrivelse - sluttrapport](#)

Prosjektet evalueres også eksternt av By og regionforskningsinstituttet NIBR, og det er ventet at evalueringen vil foreligge våren 2017.

Praksis- og kunnskapsutvikling i NAV-kontor

Fylkesmannen er deltatt i forsøket som prosjekteier sammen med fylkesleddet i NAV. Arbeidsforskningsinstituttet (AFI) har kommet med første delrapport i evalueringen av forsøket «Praksis- og kunnskapsutvikling i NAV-kontor». Forsøket er en fireårig satsing hvor NAV prøver ut nye arbeidsmåter for å hjelpe brukere med sammensatte behov ut i jobb. Praktikere samarbeider med brukere og forskere for å utvikle bestemte arbeidsmåter. Forsøket ble igangsatt i 2012, og ble fullført i 2016.

Rapporten er gjennomført i samarbeid med Proba Samfunnsanalyse og er en faktisk beskrivelse av forsøket og prosjektene. Den tar for seg formål, ulike variasjoner og fortolkninger av prosjektene slik de har utviklet seg så langt. Rapporten bygger på fire datakilder: skriftlige rapporteringer fra prosjektene, casebesøk til de tre fylkesprosjektene, deltakelse på nettverkssamlinger og intervju med representanter fra direktoratet. Sluttevalueringen kommer i juni 2017, som vil inneholde en nærmere analyse av måloppnåelsen i forsøket.

Rapporten er også tilgjengelig på denne siden:

[Evaluering av forsøket "praksis og kunnskapsutvikling i NAV-kontor"](#)

Møter og konferanser

Vi bruker i stor grad evalueringer etter større møter, kurs og konferanser.

3.1.6 Særskilt om oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i Virksomhets- og økonomiinstruks

VØI 5.3.2.1 og VØI 5.3.1.10

Det fremgår ikke av VØI eller TB hvilke frister eller krav til saksbehandlingstid som gjelder for behandling av klagesaker og tilsynssaker etter barnevernloven. På NAV område er tilsvarende krav at 90% av klagesaker skal behandles inne 3 mnd og mediansaksbehandlingstid for tilsynssaker ikke skal overstige 5 mnd.

På barnevernområdet har vi behandlet 69% av klagesakene innen 3 mnd. Når det gjelder tilsynssaker er median saksbehandlingstid 8,9 mnd for 2016.

VØI 5.3.1.10

Vi har ikke oppfylt tilsynsforskriftens krav til antall tilsyn ved barneverninstitusjoner, omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere og sentre for foreldre og barn.

Barneverninstitusjoner - 79 tilsyn som tilsvare 83 % dekning

Omsorgssentre - 20 tilsyn som tilsvare 78 % dekning

Senter for foreldre og barn - 0 tilsyn 0 % dekning (det er 1 senter i Østfold).

3.2 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet

Rapporteringskrav 7.3.1.1.1

Rapportere på

Kort beskrivelse av aktiviteten på området «Bolig for velferd»

I 2016 hadde vi fokus på utvikling av digital veiviser "Veiviser Bolig for velferd". Vi deltok på ulike arenaer. Opplæring i veiviser 9.11 i Østfold i forbindelse med lanseringen. Opplæring i Veiviseren i KVP nettverk. Opplæringen fortsetter i 2017.

Det er gitt tilskudd i samarbeid med Arbeids- og velferdsdirektoratet til boligsosiale prosjekter i Sarpsborg, Halden, Moss, Eidsberg, Hobøl og Våler. Høsten 2016 hadde vi samling av prosjekter i samarbeid med Høyskolen i Østfold, Husbanken og IMDi hvor målet var erfaringsutveksling og at vi ønsket et bedre koordinering og samordning av prosjektene. jf. Østfold prosjektkatalog 2016.

Tilskuddene er sett i sammenheng med tilskudd mot barnefattigdom og tilskudd på rusfeltet fra Hdir. Videre har vi hatt samarbeid og dialog om tilskudd med IMDi.

Vi har deltatt i nettverk, og i utvikling av nye by- og tettstedsprogrammet til Husbanken. Det har ført til et nytt nettverk i 2016 driftet av Østfold fylkeskommune "bynettverk" hvor Fylkesmannen i Østfold deltar.

Se også årsrapportens punkt 3.2.1.2.1.1.

Rapporteringskrav 7.3.1.1.2

Rapportere på

Hvordan har FM bistått i arbeidet med å koordinere og samordne de boligsosiale tilskuddsmidlene ut mot kommunen/NAV-kontor?

Vi har hatt samarbeid internt med barnefattigdomsmidler av.dir og rusmidler fra Hdir, samt fylkesmannens skjønnsmidler. Videre har vi samordnet mot IMDi og Husbanken i 2016. Vi har hatt felles prosjektmøte i 2016 i Østfold ved Høyskolen i Østfold. jf. Østfold prosjektkatalog 2016. Der deltok kommunene/NAV kontor og statlige etater som vi har samarbeidet med. Vi har hatt en kontaktperson per kommune som har hatt ansvar for å samle og dele erfaringer fra prosjekter som er ved det enkelte .

Rapporteringskrav 7.3.1.1.3

Rapportere på

Hvilke kompetansehevende tiltak er gjennomført på det boligsosiale feltet?

Opplæringsdager i sosialtjenesteloven i juni 2016 hadde fokus på midlertidig bolig og arbeid med tekst til digital Veiviser. Det har vært fokus på råd og veiledning jf. § 17 i 2016.

Nettverk med økonomirådgivere og Namsmenn i Østfold 2 ganger per år omfatter f.eks bruk av startlån i kommunene og digital veileder fra Husbanken. f. eks opplysning om verktøy som "Sjef i eget Liv"

Det er gjennomført nettverk i regi av bosettingsprosjektet i Østfold, faglig forum og på systemnivå. jf. pkt 3.1.2.6.

Videre BOSO nettverk med de største kommunene.

Rapporteringskrav 7.3.1.2.1

Rapportere på

Beskriv situasjonen for KVP i fylket, i tillegg:

- Får de som har krav på det, tilbud om program?
- Hva kjennetegner kontor som arbeider godt med ordningen?
- Hvilke utfordringer opplever FM at NAV-kontorene har i arbeidet med KVP?
- Hva er de viktigste utfordringene for FM i arbeidet med KVP?

Viser til egen rapport om KVP med frist 1.mars

Rapporteringskrav 7.3.2.1

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på gjennomførte tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven.

Fylkesmannen gjennomførte tilsyn med en kommune i 2015. Oppfølging av dette tilsynet har fortsatt i 2016. Det ble avdekket ett avvik under tilsynet. Avviket er ikke lukket og fylkesmannen følger fortsatt opp kommunen på dette området.

Som et ledd i vårt tilsyn med kommunens krisesentertilbud har vi bedt alle kommunene i fylket redegjøre for tilbudet kommunen har til menn, til personer med nedsatt funksjonsevne, til personer som av forskjellige årsaker som feks rus eller psykiatri ikke kan nyttiggjøre seg det ordinære krisesentertilbudet. Det blir også spurt om hvordan kommunen har gjort noen analyse av behov og hvordan behovet dekkes. På rapporteringstidspunktet mangler vi svar fra 8 kommuner. Vi vil samordne svarene og oversende til Bufdir når alle svar foreligger. Fylkesmannen i Østfold har også deltatt i Bufdir sitt arbeid med å utvikle modeller for krisentertilbudet til utsatte grupper.

Tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven

Totalt antall kommuner i fylket	18
Antall krisesentertilbud i fylket	5
Antall tilsyn med kommuner som er vertskommuner 2014	0
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke er vertskommuner) 2014	0
Antall tilsyn med kommuner som er vertskommuner 2015	1
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke er vertskommuner) 2015	0
Antall tilsyn med kommuner som er vertskommuner 2016	4
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke er vertskommuner) 2016	13

Tilsynene er gjennomført som kartlegging.

Rapporteringskrav 7.3.2.2

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på status når det gjelder tilbudet i kommunene til voldsutsatte med problemer knyttet til rus og/eller psykiatri, voldsutsatte med nedsatt funksjonsevne og tilbudet til voldsutsatte menn.

Se pkt 7.3.2.1

Rapporteringskrav 7.3.2.3

Rapportere på

Fylkesmannen skal redegjøre for bakgrunnen for og konsekvenser av eventuelle nedleggelse av krisesentrene eller reduksjon i tilbudet.

Rapporteringskrav 7.3.2.4

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på erfaringene med gjennomføring av opplæringsprogram og antall deltakere i opplæringstilbudet for ulike faggrupper i å samtale med barn om vold og seksuelle overgrep.

Fylkesmannen har i samarbeid med RVTS arrangert to dagers opplæring for kommunalt ansatte fra flere tjenesteområder samt minoritetsrådgivere ved de videregående skolene. 9 utvalgte kommuner og ca. 90 ansatte fikk dette tilbudet. Formålet med dagene var å styrke kommuneansattes kompetanse om å samtale med barn om vold og seksuelle overgrep. Kompetansehevingen er ett av flere tiltak i regjeringens tiltaksplan for å bekjempe vold og seksuelle overgrep mot barn og unge (2014-2017), "En god barndom varer livet ut"

Rapporteringskrav 7.3.2.5

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på antall behandlede søknader og fattede vedtak etter ekteskapsloven, anerkjennelsesloven og brudvigingslova i årsrapporten.

Fylkesmannen har behandlet følgende saker etter ekteskapsloven og anerkjennelsesloven i 2016:

- Separasjonsbevilling: 729 saker
- Skilsmissebevilling: 655 saker
- Godkjenning av utenlandske skilsmisser: 60
- Innvilgede skiftefritak: 24

Rapporteringskrav 7.3.2.6

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på antall fattede vedtak etter barneloven i årsrapporten.

Fylkesmannen har ikke behandlet saker etter barneloven i 2016.

Rapporteringskrav 7.3.2.7

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid med veiledning og informasjon på familierettens område, herunder om mekling.

I løpet av året har vi mottatt mange henvendelser pr. brev og pr. telefon om hvordan regelverk i familieretten skal forstås. Dette omhandler ekteskapsloven med forskrifter, anerkjennelsesloven, barneloven og Lov om familievernkontorer. Vi har i utstrakt grad gitt råd og veiledning på disse områdene. Henvendelser har kommet fra publikum, kommuner og andre offentlige instanser.

Rapporteringskrav 7.3.2.8

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på antall saker hvor det er gitt ut opplysninger om den adoptertes biologiske opphav i saker hvor fylkesmannen har gitt adopsjonsbevilling.

Fylkesmannen har i 2016 behandlet 16 saker fra personer som ønsker opplysninger knyttet til biologisk opphav eller opplysninger om adopsjon.

Rapporteringskrav 7.3.2.9**Rapportere på**

Fylkesmannen skal rapportere på tilsyn med familievernkantorene.

Fylkesmannen har ikke gjennomført tilsyn med familievernkantorer i 2016. Siste tilsyn i Østfold var i 2013.

Tilsyn med familievernkantorene

Totalt antall familievernkantor i fylket	Antall gjennomførte tilsyn i 2016	Antall gjennomførte tilsyn i 2015	Antall gjennomførte tilsyn i 2014
2	0	0	0

Sist tilsyn gjennomført 2013

Rapporteringskrav 7.3.2.11**Rapportere på**

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid med veiledning og informasjon på universell utforming.

Østfold fylke var et av pilotfylkene i K1 tiltaket i regjeringens handlingsplan for "Norge universelt utformet 2025". Søknaden ble sendt i fellesskap fra fylkeskommunen og Fylkesmannen.

Arbeidet ble videreført i K2 Universell utforming mot nye høyder. I vår prosjektsøknad var et av målene å få til en fortsatt regional organisering som kan tilrettelegge for kompetanseutvikling og koordinering av innsatsen i et samspill med kommunene. Vi har ikke fått til noen god løsning på dette ennå.

Fylkesprosjektet fikk en ammen dreining gjennom et samarbeid med Ungdommens fylkesråd. *Like muligheter for alle – universell utforming for alle* følges nå opp med tiltak i *Ny generasjon*. Resultatene skal videreføres til alle aldersgrupper gjennom bevisstgjøring og informasjon ved bruk av sosiale medier.

Vi mener å ha kommet godt på vei i å nå målene om kompetanseoppbygging i egne virksomheter og i å bringe temaet på banen i de regionale og kommunale planstrategiene. Temaet er med i planprogrammet for den nye fylkesplanen. Universell utforming er viktig i vår saksbehandling og rådgivning for kommunene.

Rapporteringskrav 7.3.2.12**Rapportere på**

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid med å fremme likestilling knyttet til ulike diskrimineringsgrunnlag i aktuell lovgivning.

Fylkesmannen har presentert nasjonale føringer for arbeidet med likestilling i Østfoldrapporten for 2016. Her blir kommunene orientert om hvilke krav som stilles til målrettet arbeid for å fremme likestilling og hindre diskriminering. Likestillingssenterets krav til kommunenes redegjørelse for likestillingsarbeid er også presentert i rapporten. Temaet likestilling omtales også på Fylkesmannens kommunemøter med politisk og administrativ ledelse i kommunene. I forbindelse med Fylkesmannen i Østfolds prosjekt og oppdrag om økt bosetting av flyktninger i 2015 og 2016, er det også gitt prosjektskjønnsmidler til Østfoldmodellen – kurs i flerkulturell kompetanse. Nærmere 800 personer fra ulike yrkesgrupper i Østfold har deltatt på disse kursene.

Rapporteringskrav 7.3.3.1.1

Rapportere på

Antall årsverk fordelt på ulike personellgrupper og antall personell som har deltatt i kompetansehevende tiltak jf. tidligere års rapporteringer.

- Grunntidning ufaglærte: 91
- Fagskoleutdanning: 10
- Videreutdanning høyskole: 129
- Bedriftsintern opplæring (ABC-kursene): 174

Rapporteringskrav 7.3.3.1.2**Rapportere på**

Gi en samlet vurdering av utviklingen for kompetanse og årsverk for kommunene i fylket for det tidligere Kompetanseløftet 2015s planperiode.

Resultatene i Østfold i forhold måltallene:

- Målene for nye voksne helsefagarbeidere ble ikke nådd
- Det ble etablert flere lære plasser enn Østfolds forholdsvis andel av målet
- Det er ikke etablert desentralisert høyskoleutdanning i Østfold
- Målene for gjennomføring av fagskoleutdanning ble ikke nådd
- Videreutdanning på høyskolenivå lå over Østfolds forholdsvis andel av måltallene, men under målet som ble fastsatt for Østfold
- Alle kommunene i Østfold har eller har hatt grupper i gang med Demensomsorgens ABC
- Fram til 2010 økte antall årsverk med mer enn Østfolds andel av 10 000 nye årsverk, men flere kommuner har de siste årene foretatt nedskjæringer, og antall årsverk i fylket har gått ned
- Andelen av ansatte med relevant fagutdanning i Østfold gikk ned fra 71,8 % i 2007 til 69,8 % i 2009, men har deretter økt.

Status og utvikling av for årsverk og kompetanse

I første periode av Kompetanseløftet 2015 økte kommunene i Østfold antall ansatte og årsverk, mens det i de siste årene har vært en nedgang. Kommuneøkonomien har vist behov for innstramminger, og dette har også berørt helse- og omsorgstjenestene. Enkelte kommuner har vedtatt nedbemanning innenfor helse- og omsorgstjenestene med inntil 100 årsverk. Vi har ikke kunnskap om at dette har skjedd fullt ut, men det er nedgang i antall årsverk i flere kommuner og i fylket som helhet.

Andel ansatte med relevant fagkompetanse gikk ned i 2009, men har deretter økt årlig. Det er store variasjoner mellom kommunene. Østfolds minste kommune har i hele perioden hatt høyest andel ansatte med fagkompetanse, mens andre mindre kommuner har slitt med rekruttering. Innenfor tjenestene til utviklingshemmede er andelen uten fagkompetanse høyere enn i de andre tjenestene. Dette ser vi blant annet i søknader om dispensasjon fra utdanningskrav for ansatte hos brukere med tvangsvedtak etter helse- og omsorgstjenesteloven kapittel 9.

Mange av kommunene i Østfold mangler sykepleiere, og noen bruker vikarbyråer i stort omfang. NSF i Østfold har kartlagt dette og funnet at 14 av 18 Østfoldkommuner brukte til sammen 64 millioner på vikarbyrå i 2015. (<https://www.nsf.no/vis-artikkel/2956472/123639/Ostfoldkommuner-brukte-64-millioner-paa-vikarbyraa-i-2015>)

Gjennomførte tilsyn og øvrige erfaringer fra tjenestetilbudet til personer med ruslidelser og/eller psykiske lidelser viser at kompetansesituasjonen i Østfold er den samme som den som er beskrevet i Opptrappingsplan for rusfeltet.

De to største kommunene våre har igangsatt opplæringstiltak hvor ansatte uten tilstrekkelig praksis får opplæring tilsvarende vg1, vg2 og vg3. De kan dermed ta fagbrev uten 60 måneders praksis. Dette kan øke antallet voksne helsefagarbeidere noe, men det er likevel ikke nok til å nå målene.

Årsverk- og kompetanseutvikling i kommunene er avhengig av mange ulike faktorer, hvor brukergruppens behov og kommunens økonomiske situasjon ser ut til å være de viktige. Vi ser at kommunene i perioder hvor økonomien var bedre, opprettet mange nye årsverk. Etter at kommunenes økonomi ble strammere, har tendensen snudd, og antall årsverk reduseres. Kommuneøkonomien påvirker også rekruttering, siden dårlig økonomi i mange tilfeller ikke gir rom for gode rekrutteringstiltak. Halden kommune, som

er ROBEK-kommune og har gjennomført reduksjon i antall årsverk, er samtidig den kommunen i Østfold som brukte flest millioner på vikarbyrå i 2015.

Spesielle rekrutteringsutfordringer

Som nevnt ovenfor mangler kommunene sykepleiere, noe som gjelder for flere kommuner enn Østfoldkommunene. I hele perioden har utenlandske, i hovedsak svenske, sykepleiere dekket en del av behovet. Kommunene erfarer at egne ansatte som tar sykepleierutdanning, gjerne på deltid, i stor grad fortsetter å jobbe i kommunen.

Utdanningstilbud og lære plasser

Høgskolen har tilbudt videreutdanning i «Akuttgeriatri». Denne har vært etterspurt, og mange ansatte i kommunene har gjennomført studiet. Dette studiet og ansattes gjennomføring av Demensomsorgens ABC har bidratt mest til kompetanseheving i tjenestene til eldre.

Kommunene i Indre Østfold har i perioden jobbet for å få videreutdanning på høgskolenivå lagt til sin region. Selv om Østfold er et lite fylke, er det likevel tidkrevende for ansatte i disse kommunene å reise til høgskolen. Det er inngått et samarbeid mellom kommunene og høgskolen, men det er fortsatt utfordringer i å få til årlige videreutdanninger innen helse- og omsorgsfag i regionen. Ansatte i Indre Østfold benytter også utdanningstilbud i Oslo og Akershus, blant annet på grunn av bedre tilbud om offentlig kommunikasjon.

Fagskolen i Østfold har få elever i helse- og sosialfagklassene. Både tilgjengeligheten fra store deler av fylket og organiseringen av opplæringen kan være hindre for deltakelse. I tillegg synes kompetansen å bli lite verdsatt i form av lønn fra arbeidsgiverne.

I perioden har de fleste helsefagarbeiderelever som er kvalifisert, fått læreplass. Enkelte kommuner har tilbudt plass, men ikke fått lærlinger.

Unge helsefagarbeidere strever med å få faste stillinger og store/fulltids stillinger, noe som ser ut til å bidra til at interessen for påbygg til studiekompetanse øker, mens antall lærlinger reduseres.

Fagutvikling og internopplæring

Utviklingssentrene har bidratt til fagutvikling, både gjennom tilskudd til utviklingsprosjekter «Frie midler» og læringsnettverk, først og fremst innenfor pasientsikkerhetsprogrammet.

Vi ser av søknader fra kommunene at det er avsatt lite midler til internopplæring, og det søkes derfor om tilskudd til å gjennomføre alt fra dagskurs til mer omfattende opplæring.

Alle kommunene har likevel prioritert å gjennomføre Demensomsorgens ABC i varierende omfang.

Klage- og tilsynssaker viser at kommunenes tilbud og kompetanse innen rehabilitering bør forbedres. Disse sakene viser at det også er behov for å utvikle bedre kompetanse for ansatte til å kartlegge pasienter og brukeres hjelpebehov, og til å tolke resultatet for å tilpasse tjenestene.

Framtidas behov for kompetanse i kommunene

Kommunene kommer til å trenge bred kompetanse både i direkte helse- og omsorgstjeneste og i administrasjon og ledelse. Samhandlingsreformen medfører økt omfang og differensiering av tjenester og faglig mer krevende oppgaver for kommunene, og dette gjelder alle profesjoner knyttet til tjenestene. Det er videre stor usikkerhet i kommunene om hva som kreves når plikten til øyeblikkelig hjelp døgnopphold for personer med psykisk helse- og/eller rusmiddelproblemer inntreffer fra 2017.

Kommunene vil trenge flere helsefagarbeidere, også helsefagarbeidere med fagskoleutdanning.

Det vil fortsatt være behov for flere sykepleiere, og for flere sykepleiere med videreutdanning på ulike områder knyttet til helse- og omsorgstjenestene til et økende antall eldre. Antall pasienter og brukere med ulike demenssykdommer øker, også antall yngre personer med demens. En del av disse pasientene har behov som tilsier at det er behov for videreutdanning for de som yter tjenester.

Innen rehabilitering trenger kommunene flere fysio- og ergoterapeuter samt videreutdanning av annet helsepersonell for å kunne gi forsvarlig hjelp.

Nye og faglig mer komplekse oppgaver stiller også økte krav til kompetanse for kommunalt ansatte leger.

Annet

Det er en utfordring at kommunene hele tiden er avhengige av vikarer og engasjementer for å få dekket alle turnuser og vakter. I omsorgstjenestene besettes disse ofte av ufaglærte, som i mange tilfeller innehar slike midlertidige stillinger så lenge at de kan kreve fast ansettelse. På denne måten ansettes det stadig nye ufaglærte i pleie- og omsorgstjenestene. Det er derfor vanskelig å få til store økninger i andelen faglærte.

Rapporteringskrav 7.3.3.2.1

Rapportere på

Planlagte tilsyn etter forskrift om tilsyn med barneverninstitusjoner skal rapporteres i årsrapport for fylkesmannens tilsyn med barnevernet innen 20. januar 2017, jf. forskrift om tilsyn med barn i barneverninstitusjoner for omsorg og behandling, § 14.

Viser til særskilt rapportering.

Rapporteringskrav 7.3.4.1**Rapportere på**

FylkesROS og oppfølgingsplan:

- Når ble siste analyse gjennomført?
- Foreligger oppfølgingsplan, i så fall når ble den sist oppdatert?
- Hvilke regionale tiltak har embetet gjennomført for å ivareta fylkesmannens ansvar for samordning i arbeidet med forebygging og beredskap?

Gjeldende FylkesROS Østfold ble utarbeidet i 2014. Handlingsplanen ble utarbeidet samme år med vekt på langvarig svikt i strømforsyningen, ekstremvær/skred/flom og store ulykker ved storulykkesbedrifter i/ved tettbebyggelse. Planen er også supplert med temaet egenberedskap. Handlingsplanen vurderes årlig som del av virksomhetsplanleggingen og overordnet prioritering innen gjeldende ressursramme. Tema i handlingsplanen har vært fulgt opp i egne seminarer for blant annet svikt i strømforsyningen i samarbeid med kraftforsyningsens beredskapsorganisasjon og strømprodusenter og nettselskap. Ekstremvær/skred/flom har også vært tema på møte med kommuneplanleggere i samarbeid med fylkeskommunen. Dette følges også opp under beredskapstilsyn. FylkesROS og handlingsplan inngår som sentrale elementer i dialogen i Fylkesberedskapsrådet, Grenserådet, Fagforum beredskap, Atomberedskapsutvalget, Statsetatssjefsmøtet og i andre sammenhenger hvor samfunnsikkerhet og risikobilder på regionalt nivå er tema. Vi opplever dialogen og samarbeidet i etablerte nettverk og fora som svært relevant og god, hvilket har gitt det pågående arbeidet med ny FylkesROS Østfold en bred forankring med stort engasjement.

FylkesROS og oppfølgingsplan

Når ble siste fylkesROS gjennomført?	Foreligger oppfølgingsplan?	Hvis ja, når ble den sist oppdatert?
2014	Ja	2016

Rapporteringskrav 7.3.4.2**Rapportere på**

Kort beskrivelse av etablerte ordninger for raskt å kunne motta og videreformidle varsel om uønskede hendelser og beredskapsmeldinger.

Embetet har godkjent ordning for mottak og håndtering av sikkerhetsgradert informasjon som testes gjennom faste øvelser.

Det er etablert ordning for mottak og videreformidling av varsel. Nøkkelpersonell har godtgjøring for å holde tjenestetelefon. Telefonlister holdes oppdatert i CIM og er distribuert til eksterne aktører. Vi er tilgjengelig på telefon og egen beredskapsadresse i kontortiden, og ledelse/nøkkelpersoner er i stor grad tilgjengelig på telefon utenom arbeidstid. Kommunene har opprettet beredskapsadresser og vi vedlikeholder telefonlister til kommunens og andre beredskapsaktørers nøkkelpersoner. Vi har anskaffet CIM-offline. Nødstrøm er etablert og testet. Satelittelefon er anskaffet og testes.

Rapporteringskrav 7.3.4.3**Rapportere på**

Gjennomført revisjon av beredskapsplan.

Beredskapsplanverk er gjennomgått i 2016. Planen er integrert i krisestøtteverktøyet DSB-CIM. Tiltakskort i CIM er utarbeidet for atomberedskap og krisekommunikasjonsstaben. Arbeidet med å komplettere tiltakskort er igangsatt og følges opp i 2017 jf. 7.3.4.4.

Gjennomført revisjon av beredskapsplan

Når ble siste revisjon av beredskapsplanen gjennomført?
2016

Rapporteringskrav 7.3.4.4

— **Rapportere på** _____

Hovedfunn fra øvelse av kriseorganisasjonen i embetet, og hvordan følges disse opp.

Det er behov for å utarbeide nye tiltakskort som tydeliggjør og dokumenterer ansvarsforholdene ved overgang fra normal drift til etablering av kriseledelse på en bedre måte. Det utarbeides også nye rutiner for loggføring, og kontroll og test av data- og kommunikasjonsutstyr for ugradert informasjon. Varslingslister kompletteres i nødvendig grad og ses i sammenheng med distribusjonslister i CIM.

Hovedfunn fra øvelse i kriseorganisasjonen i embetet, og hvordan disse er fulgt opp

Når ble siste øvelse med embetets kriseorganisasjon sist gjennomført?
2015 eller tidligere

Rapporteringskrav 7.3.4.5

— **Rapportere på** _____

Status revisjon av underliggende planverk i regionen knyttet til nasjonale beredskapstiltak

Vi deltok på møte i regi Beredskaps- og justisdepartementet og DSB 30. mars om underliggende planverk, og vi forholder oss til konklusjonene på møtet om koordinering og styring av den videre prosessen. Vi har i tillegg dette tema med i dialogen med relevante etater i konteksten sivil-militært samarbeid, samt at enkelte tiltak ble testet i nasjonal beredskapsøvelse som embetet deltok i.

Rapporteringskrav 7.3.5.1

— **Rapportere på** _____

Opplys hvilke tiltak som er gjennomført i tabellen for prioriterte skipsverft i 2016. Kommentarer til de ulike lokalitetene må legges i den store tekstblokk.

Annen rapportering knytta til økonomi må ved behov gjøres i den store tekstblokk.

Prioriterte skipsverft

Navn på prioriterte skipsverft	Undersøkelser	Behov for tiltak	Tiltaksplan land	Tiltak land	Tiltaksplan sjø	Tiltak sjø
Engelsviken slipp	Varsel, Pålegg	Sjø				
Moss verft	Varsel, Pålegg	Sjø				

Rapporteringskrav 7.3.6.1.3

— **Rapportere på** _____

Fylkesmannen skal med samme frist som årsrapporten, sende en egen rapport om sikkerhetstilstanden til KMD. Rapporten skal særskilt redegjøre for oppfølgingen av de eventuelle mangler og avvik som embetet har identifisert ved forrige rapportering. Fylkesmannen må vurdere nivå på sikkerhetsgradering på rapport om sikkerhetstilstand som sendes KMD.

Rapport om sikkerhetstilstanden sendes departementet i egen ekspedisjon.

Rapporteringskrav 7.3.6.3.1

Rapportere på

Det skal rapporteres særskilt om hvilke tiltak fylkesmannen har iverksatt for den enkelte kommune som er registrert i ROBEK og hvilke tiltak som har vært iverksatt for å forhindre kommuner som er i faresonen til å bli registrert i ROBEK. Det skal rapporteres om bruk av skjønnsmidler til ROBEK-kommunene.

I løpet av 2016 ble antall kommuner i ROBEK i Østfold redusert fra 3 til 2. Vi har fulgt opp at kommunene vedtar en forpliktende plan for inndekning av underskudd, og at denne vedtatte planen blir fulgt opp. I 2016 har vi bedt kommunene om jevnlig rapportering i løpet av året om oppfølgingen av denne planen. Marker kommune ble utmeldt fra registret i juni 2016 etter at regnskapet for 2016 viste at merforbruk fra 2013 i sin helhet ble inndekt i 2015. Vedtak om inndekning av hele merforbruket fra 2013 kom på plass høsten 2015 etter klar oppfordring fra Fylkesmannen. Halden kommune vedtok en plan for inndekning av sitt samlede merforbruk i 2014, og fikk denne planen godkjent samme år. Kommunen har etter dette dekt inn merforbruk i tråd med denne planen. Hobøl ble innmeldt i ROBEK i 2005, og har hatt til dels store avvik mellom plan for inndekning av merforbruk og regnskapsmessig inndekning. Heller ikke i 2015 klarte kommunen å dekke inn merforbruk i tråd med planen. I 2016 har imidlertid kommunen fått på plass en plan for inndekning av samlet merforbruk fordelt på 2016, 2017 og 2018. Prognosen for 2016 tilsier at de dekker inn merforbruk i tråd med planen dette året.

Vi oppfordrer kommunene til å iverksette tiltak for å unngå ROBEK-registrering. Konkret følger vi med på avlagte regnskap og foreløpige KOSTRA-publiseringer. Vi følger spesielt opp kommuner med merforbruk, og oppfordrer dem til å iverksette nødvendige tiltak og primært fatte vedtak for å unngå ROBEK-registrering.

Vi bruker tilgjengelige virkemidler ved oppfølgingen av ROBEK-kommunene. I skjønnsrammen for 2016 holdt vi tilbake midler knyttet til de tre ROBEK-kommunene. Tildelingen av disse midlene gjorde vi betinget av at vedtatt årsregnskap i kommunene viste at de minimum fulgte sin vedtatte plan for inndekning av merforbruk. Resultatet var at to av de tre kommunene fikk tildelt disse midlene. Også for 2017-midlene har vi stilt konkrete krav for at ROBEK-kommunene skal få tildelt skjønnsmidler. For å få midler må kommunen ha vedtatt en reell forpliktende plan, og likedan må kommunen følge opp denne planen. Som følge av dette har vi foreløpig kun tildelt skjønnsmidler til 1 av de 2 ROBEK-kommunene.

Rapporteringskrav 7.3.6.4.1**Rapportere på**

Spesifikk omtale av arbeid med omstilling og modernisering i kommunene, bruk av skjønnsmidler til formålet og formidling av resultatene.

Arbeidet med omstilling og modernisering i kommunene planlegges og gjennomføres i nært samarbeid med en referansegruppe hvor kommunene er representert med tre rådmenn og KS-sekretariatet. På grunn av arbeid med kommunereformen ble det i samråd med kommunene søknadsfrist på høsten 2016. En forutsetning for prosjektene i forbindelse med reformen var at 25% av tilsagnet skulle utbetales i 2016 etter en egen vurdering og godkjenning. Alle 18 kommunene hadde gjennomført etter planer og mål.

Det var avsatt kr 5,5 millioner kroner av skjønnsmidlene til fornyingsprosjekter, hvorav 1,2 millioner var resttildeling på kommunereformen. Det kom inn 44 søknader på tilsammen 15 millioner kroner. Det ble godkjent 18 søknader innenfor kommunereformen og 33 øvrige. For første gang benyttet vi ISORD. Det ble bedt om søknader innenfor følgende hovedtemaer:

- Arbeidet med sammenslåing
  - Tre prosesser fikk støtte. Bl.a. til digitalisering og samkjøring av funksjoner
- Innovasjon innen helseteknologi
  - To prosjekter ble støttet i samordning med innovasjonsmidlene fra helse. De støttet også en del prosjekter som vi ikke fant rom til.
- Tverrfaglig samarbeid for tjenester til barn og unge
  - Seks kommuner fikk godkjent prosjekter som bl. a. støttet videre arbeid med sjumilssteget.
- Bosetting og integrering
  - Sarpsborg og Fredrikstad fikk begge støtte til et prosjekt som skulle finne et bedre kombinasjonsløp mellom grunnskole og videregående utdanning. Det ble også gitt støtte til østfoldmodellen for flerkulturell kompetanse.
- Digital forvaltning
  - Mosseregionen og Fredrikstad har fått støtte til felles utvikling av digitale tjenester.
- Nettverk
  - Kommunene har fått støttet til å drive tre nettverk: Det digitale Østfold, Sjumilssteget/barnekonvensjonen og Bosetting og integrering.

Vår erfaring med slike nettverk er god. Det gir anledning til systematisk jobbing og fellesarenaer for planlegging, evaluering, læring og korrigerende arbeid.

Formidling av resultatene

Flere av prosjektene blir presentert på vår erfarings- og moderniseringskonferanse, Beat for Beat, som vi har hvert år. Siste år gikk vi gjennom skoleutviklingsprosjektet, KVALIØS. Dette er et samarbeid mellom 7 kommuner. Prosjektet har samarbeid og prosjektledelse fra Høyskolen i Hedmark samarbeid med fire andre fylker, bl. a. Sogn og Fjordane.

For 2016 blir det lite rapportering da prosjektene så vidt har kommet i gang på grunn av tildeling på høsten.

Rapporteringskrav 7.3.6.5.1**Rapportere på**

Det skal rapporteres om hvilke låneformål og hvilket låneomfang som godkjennes, og i hvilken grad fylkesmannen har nektet godkjenning av lån.

Godkjenning av lån er vurdert i tilknytning til lovlighetskontrollen av kommunenes vedtatte årsbudsjett. Lån til investeringsformål er vurdert i forhold til de økonomiske virkningene av investeringene og bruk av lån. I vår vurdering er kommunens forpliktende plan for inndekning av merforbruk og oppfølgingen av denne overordnet.

Tilsyn med kommunenes lånesøknader - formål og omfang

Type søknad	Sum	Godkjent	Ikke godkjent	Ikke behandlet
Antall lånesøknader	4	4	0	0
Omfang lånesøknader	991 000 000	991 000 000	0	0

Godkjente lån til investeringsformål utgjør totalt 469 millioner kroner, mens lån i Husbanken til videre utlån utgjør 42 millioner kroner. Øvrige godkjente lån gjelder ramme for trekkrettighet i bank som totalt utgjør 480 millioner kroner.

Rapporteringskrav 7.3.6.5.2**Rapportere på**

Antall og omfang av godkjente garantier, samt antall garantier som ikke ble godkjent.

Se forklaring til tabellen om antall og omfang av garantisøknader.

Godkjente garantier etter økonomibestemmelsene i kommuneloven

Saksområde	Sum	Godkjent	Ikke godkjent	Ikke behandlet
Antall garantisøknader	6	4	1	1
Omfang garantisøknader	33 575 000	16 575 000	15 000 000	2 000 000

Vi behandlet 5 garantivedtak i 2016, og godkjente 4 av vedtakene. Et av vedtakene ble ikke godkjent fordi vi konkluderte med at det her var vedtatt å garantere for næringsformål. Vi har mottatt et vedtak i 2016 som ikke var behandlet ved årsskiftet. Dette vedtaket mottok vi 23. desember.

Rapporteringskrav 7.3.6.6.1**Rapportere på**

Fylkesmannen skal rapportere på hvordan veiledningsarbeidet har blitt utført.

Fra vår side har vi fulgt opp kommunenes KOSTRA-rapportering både med hensyn på regnskaps- og tjenesterapporteringen. Vi har spesielt fokusert på viktigheten av å få komplette konserntall og korrekt rapportering innen eiendomsforvaltning. Fylkesmannen har fulgt opp rapporteringen til SSB både ved hjelp av vår hjemmeside, brev og ved direkte kontakt pr. tlf./ e-post ved manglende rapportering. Innkomne kontoplanspørsmål er også besvart fra vår side. I 2016 har vi hatt en gjennomgang av foreløpig rapportering, og gitt tilbakemelding der dataene tilsa at det kunne være feil ved rapporteringen. Vi har også fulgt opp kommuner med mulige feil i den reviderte rapporteringen innenfor eiendomsforvaltning for å bidra til at rapporteringen for 2016 blir korrekt.

KOSTRA-data blir brukt aktivt i våre analyser og i styringsdialogen med kommunene. Våren 2016 utarbeidet vi en utgave av Østfoldrapporten. Her blir KOSTRA-data brukt i stor utstrekning. Rapporten blir benyttet som et viktig grunnlag for kommunemøtene som gjennomføres hvert år. Østfoldrapporten blir også publisert på hjemmesida vår, og blir benyttet i dialogen med kommunene. Vi utarbeider også en årlig KOSTRA-rapport basert på publiseringen 15. mars. Denne rapporten inneholder et

utvalg av data fra KOSTRA-databasen, og her gis det en vurdering og analyse av kommunene i fylket på bakgrunn av disse dataene.

Rapporteringskrav 7.3.6.6.2

Rapportere på

Kort om fordelingen av skjønnsmidler, herunder rapportering i ISORD.

Vi holdt tilbake 6,7 millioner kroner av den totale skjønnsrammen på 39 millioner kroner for 2016 til senere fordeling. 5,5 millioner kroner av tilbakeholdte midler ble fordelt til fornyingsprosjekter (ISORD). Midlene ble fordelt sent på året 2016, og første runde med rapportering kommer føres i 2017. Av restbeløpet ble 0,5 millioner kroner fordelt til ROBEK-kommuner hvor regnskapet viste at de dekte inn merforbruk etter planen. Øvrige midler, 0,7 millioner kroner, ble fordelt kommunene sent på året for å dekke opp for ulike merutgifter.

Av 2017-rammen på 39 millioner kroner ble 30,1 millioner kroner fordelt ved den opprinnelige fordelingen for å kompensere for merutgifter og lave frie inntekter. 8,9 millioner kroner ble holdt tilbake til senere fordeling. 5,5 millioner av disse midlene er forutsatt primært å tildeles til fornyingsprosjekter, mens 2 millioner kroner er holdt tilbake for å dekke opp for uforutsette økonomiske utfordringer som kan inntreffe i løpet av året. 1,4 millioner av tilbakeholdte midler er relatert til Hobøl kommune. Midlene forutsettes tildelt kommunen når det er vedtatt en realistisk forpliktende plan for inndekning av merforbruk som siden blir fulgt opp.

Rapporteringskrav 7.3.6.7.1

Rapportere på

En kort beskrivelse dersom enkelte fagområder framstår som særlig problematiske å samordne i embetets samordningsarbeid.

Samordning av omfang/volum på tilsynsoppgaver fra ulike departement/direktorat og vurdering av Fylkesmannens helhetlige ressursbruk på tilsyn på tvers av sektorer og basert på en regionale risikovurderinger, er vanskelig på grunn av svært spesifikke oppdrag fra flere av oppdragsgiverne.

Fylkesmannen opplever i enkelte tilfeller en uavklart rolle i spørsmål om lokalisering av statlige virksomheter. Fylkesmannen får ofte kjennskap til ny lokalisering av statlig virksomhet gjennom sin rolle i arealplanleggingen etter plan- og bygningsloven. Ofte er virksomhetens valg av lokalisering da gjennomført. I Fylkesmannens behandling av plansakene er det naturlig å undersøke om statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging og statens retningslinjer for lokalisering av statlige arbeidsplasser og statlig tjenesteproduksjon er fulgt. En tydeliggjøring av en tidlig samordningsrolle i saker om lokalisering av statlig virksomhet vil kunne bidra til større etterlevelse av de nevnte retningslinjer.

Rapporteringskrav 7.3.6.8.1

Rapportere på

Det skal gis rapportering i tabell som skal viser:

- Antall saker om lovlighetskontroll etter klage som det er truffet vedtak i for året, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige
- Antall lovlighetskontroller som er foretatt etter initiativ av fylkesmannen, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige
- Hvor mange av sakene totalt (uten å skille mellom saker etter klage og på eget initiativ) som hadde henholdsvis habilitet eller lukking av møter blant vurderingstemaene.
- Det skal gis en kortfattet omtale i årsrapporten av hvor mange klager fylkesmannen har mottatt etter kommuneloven § 60d fjerde ledd, hvilke kommunalrettslige tema de (særlig) veileder kommunene om samt bruk av interkommunalt samarbeid i fylket, med særlig vekt på bruk av vertskommunemodellen.

I en av sakene om lovlighetskontroll var habilitet et vurderingstema. Ingen av sakene hadde lukking av møte som vurderingstema.

Fylkesmannen har i 2016 veiledet kommunene særlig om regelverket knyttet til habilitet, avstemninger, innbyggerforslag og oppretting av midlertidig fellesnemnd.

Fylkesmannen har i 2016 ikke mottatt noen klager etter kommuneloven § 60d fjerde ledd.

Kommunalrettslig lovlighetskontroll etter klage og eget initiativ

Type lovlighetskontroll	Vedtak opprettholdt	Ulovlig vedtak	Sum
Etter klage	6	1	7
På eget initiativ	0	2	2

Ytterligere 2 lovlighetsklager ble avvist av Fylkesmannen fordi det ikke var fattet noen avgjørelse etter kommuneloven § 59.

Rapporteringskrav 7.3.6.9.1**Rapportere på**

Fylkesmennene skal i årsrapporten oppgi hvor mange klager på avslag om begjæringer om innsyn de har behandlet, jf. offentleglova § 32 og forvaltningsloven § 28 annet ledd, samt hvor mange tilfeller klager har fått helt eller delvis medhold i klager etter offentleglova § 32.

Fylkesmannen i Østfold har i 2016 behandlet 25 klager etter offentleglova § 32 over helt eller delvis avslag på krav om innsyn. I 10 av sakene fikk klageren helt eller delvis medhold i sin klage. I 14 av sakene opprettholdt Fylkesmannen kommunens vedtak. I en sak ble klagen avvist.

Rapporteringskrav 7.3.6.10.1**Rapportere på**

Embetet rapporterer hvor mange tilsyn det har gjennomført.

Forklaring:

- Det bes om ett tall for alle tilsyn hjemlet i opplæringsloven, barnehageloven, helse- og omsorgstjenesteloven mv.
- Det rapporteres samlet for kommunene og fylkeskommunen(e)
- Antall tilsyn det skal rapporteres på, omfatter planlagte tilsyn (som landsomfattende/nasjonale tilsyn) og hendelsesbaserte tilsyn uavhengig av tilsynsmetodikk og hvor ressurskrevende tilsynet var.
- Antall tilsyn det skal rapporteres på, omfatter ikke forundersøkelser, sjølvmeldingstilsyn og dokumentgjennomgang uten oppmøte (fysisk eller videokonferanse) på tjenestestedet eller i kommunen/fylkeskommunen.
- Det bes ikke om tall for avvik eller pålegg.
- Det bes ikke om verbalrapportering om samordningsarbeidet.

NAV: 8 planlagte tilsyn (inkludert 6 egenvurderinger med oppmøte og oppfølging) tilsynssaker 11.

Barnevern: 122 planlagte tilsyn (herunder egenvurderingstilsyn og kartleggingstilsyn). 51 hendelsesbaserte tilsyn

Helse- og omsorg: 11 planlagte tilsyn, 163 hendelsesbaserte tilsynssaker, 4 saker innen miljørettet helsevern.

Opplæringsloven: 12 planlagte tilsyn, hvorav 10 felles nasjonale tilsyn og 2 samordnede tilsyn

Barnehageloven: 5 planlagte tilsyn, hvorav 2 samordnede tilsyn

Introduksjonsloven for nyankomne flyktninger: 2 planlagte tilsyn

Forurensingsloven: Ingen tilsyn med kommunal forvaltning (jf § 48a) 22 planlagte og ett hendelsesbasert tilsyn med virksomheter (jf § 50)

Rapporteringskrav 7.3.6.11.1**Rapportere på**

Fylkesmannen skal føre en oversikt over behandlede plansaker, omfang av innsigelser, klager fremmet av fylkesmannen og meklinger.

Fylkesmannen har klagesaksbehandlet 14 reguleringsplansaker i 2016. 1 ble delvis opphevet og 1 opphevet. Resten stadfestet.

Gjennomsnittlig liggetid er 170 dager. Plansakene har blitt nedprioritert for byggesakene der det er en lovbestemt frist.

Fylkesmannen som sektormyndighet har uttalt seg til 11 kommuner (12 brev) ang. planstrategi, skrevet 4 innspill og 7 uttalelser til kommuneplaner/kommunedelplaner. Det er fremmet innsigelse til 1 kommuneplan.

Det er skrevet 105 innspill i forbindelse med oppstart av reguleringsplaner og 91 uttalelser til reguleringsplaner på høring. Det er fremmet innsigelse til 4 reguleringsplaner.

Det er skrevet 467 uttalelser til dispensasjonssøknader og klaget på 8 dispensasjonsvedtak.

Det er fattet 2 vedtak etter RPB-kjøpesenter, begge ble innvilget.

Fylkesmannen har kommet med innspill til oppstart av rullering av fylkesplanen og tilhørende planprogram.

Rapporteringskrav 7.3.6.12.1

Rapportere på

Fylkesmannen skal i årsrapporten for 2016 rapportere hvor mange saker som ikke ble avgjort innen 12 uker, hvor stor overskridelsen var, hvor mange saker det ble avtalt lengre frist enn angitt i forskriften jf. [pbl. § 21-8 andre ledd](#), hvor mange "særlige tilfeller" klageinstansen selv forlenget fristen i, og hvor mange saker der fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse.

Vi har i alt behandlet 131 byggesaker (8 av disse var saker med utsatt iverksetting). Av disse ble 83 byggesaker ikke behandlet innen 12 uker og 6 saker ikke innen fristen på 6 uker. Med andre ord ble 40 saker tatt innen fristen på 12 uker og 2 saker innen fristen på 6 uker.

Det ble gitt medhold/delvis medhold i 56 byggesaker.

Det ble ikke avtalt lenger frist i noen av sakene, men 7 av sakene har blitt liggende da vi ventet på dokumentasjon fra kommunen. I 5 saker gjorde avtalt barmarkundersøkelse av saken ble tatt etter 12 ukers fristen var utløp.

Vi har ikke hatt som rutine å stoppe fristen, men har oppdaget at andre embeter har hatt en slik praksis. Nye SYSAM legger opp til dette, og vil benytte oss av denne muligheten i 2017.

Rapportering om saker etter plan- og bygningsloven

Hvor mange saker som ikke ble avgjort innen 12 uker	40
Hvor stor overskridelsen var i sakene som ikke ble avgjort innen 12 uker	47
Hvor mange saker det ble avtalt lengre frist enn angitt i forskriften jf. pbl. § 21-8 andre ledd	0
Hvor mange "særlige tilfeller" klageinstansen selv forlenget fristen i	7
Hvor mange saker der fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse	5

Saksbehandlingstid er redusert gradvis gjennom året, pr. 31.12. var vi relativt ajour, og alle saker tas nå innen 12 ukers fristen.

Rapporteringskrav 7.3.7.1.1

Rapportere på

Kort beskrivelse av aktiviteten på området, herunder oversikt over:

- Tros- og livssynssamfunn som mottar tilskudd og antall medlemmer det er gitt tilskudd for
- Trossamfunn som er slettet hos fylkesmannen
- Nye registrerte/uregistrerte trossamfunn og nye livssynssamfunn
- Ev. tilsyn med trossamfunn og forstander.

Vi har behandlet saker etter trossamfunnsloven, herunder utbetalt statstilskudd til tros- og livssynssamfunn utenom Den norske kirke.

For 2016 utbetalte vi tilskudd til 58 trossamfunn for totalt 14 633 medlemmer.

Vi registrerte 2 nye trossamfunn i Østfold, ingen trossamfunn ble slettet.

Vi har ikke foretatt noen særskilte kontrolltiltak/tilsyn ovenfor trossamfunnene.

Rapporteringskrav 7.3.7.2.1

Rapportere på

Oversikt over antall saker i hver kategori og utfallet i disse sakene.

Vi har behandlet totalt 100 søknader etter gravferdsloven om tillatelse til å spre aske for vinden.

Vi har gitt 57 tillatelser til pårørende om spredning av aske etter søknad fra pårørende etter en persons død, og vi har innvilget 43 søknader fra personer som søker askespredning før sin død.

Saksbehandlingstiden har vært ca. 1 måned.

Rapporteringskrav 7.3.7.3.1

Rapportere på

Oversikt over antall saker i hver kategori og utfallet i disse sakene.

Vi har behandlet 5 søknader om dispensasjon fra påbud om at utsalgssteder skal holde stengt mens helligdagsfreden varer. Vi har innvilget 3 og avslått 2 søknader fra åpningstidsbestemmelsene i lov om helligdag og helligdagsfred.

Vi har avslått en søknad om å få fastsatt forskrift om at et område skal regnes som typisk.

Rapporteringskrav 7.3.8.1

Rapportere på

Rapportering av tilsyn etter barnehageloven og opplæringsloven (jf. metodehåndbok og egen mal for rapportering). Fylkesmannen skal beskrive hvilke risikovurderinger som ligger til grunn for valg av tema og tilsynsobjekt. Med risikovurdering mener vi hvilke kilder, hva kildene viser og hvilke vurderinger og konklusjoner fylkesmannen har utledet fra disse.

Fylkesmannens tilsyn med kommunesektoren er en del av den statlige styringen. Tilsyn og veiledning skal medvirke til at befolkningens rettigheter blir ivaretatt og at kommunens tjenesteyting utføres innenfor de rammer som fremkommer av lov og regelverk. Embetets tilsynsvirksomhet har satt fokus på utvalgte deler av regelverket på bakgrunn av en risiko- og vesentlighetsvurdering. Områdekunnskap danner grunnlag for vurderingen både i forhold til vektlegging av tema og utvalg av kommuner. Vi innhenter vår områdekunnskap fra en rekke kilder som media, henvendelser fra brukere, klagesaker, årsrapporter, gjennomførte tilsyn, BASIL, GSI, grunnlagsdata fra skoleporten osv. Fylkesmannens ansvar for samordning av statlige tilsyn setter også noen rammer for hvilke kommuner vi kan velge ut det enkelte året. Vi samarbeider tett med Helse- og sosialavdelingen for å unngå å påføre enkeltkommuner stort tilsynstrykk i samme perioder av året.

Felles nasjonalt tilsyn

I det felles nasjonale tilsynet har vi som mål å føre tilsyn med alle kommunene på minst ett av temaene i tilsynet. Utvalg av kommune tar utgangspunkt i vår informasjon om skolene i kommunen. I utvalget legger vi vekt på blant annet omfang og innhold i klager på standpunkt karakter i fag som blant annet avdekker svakheter i undervisningsvurderingen og grunnlaget for fastsetting av standpunkt karakter i henhold til regelverket ved en skole. Vi legger vekt på tall fra GSI, som antall og fordeling av elever med spesialundervisning på ulike trinn. Antall og fordeling av elever med vedtak om særskilt språkopplæring og om skolen har inntaksklasser. Om skolene har vedtak om punktskriftopplæring og/eller tegnspråkopplæring. Tilstandsrapportene viser hvordan skolene og skoleeier vurderer og prioriterer ulike satsninger og tiltak i forhold til elevenes måloppnåelse og resultater. I vurderingen tar vi også med mediebildet, resultatene i elevundersøkelsen som blant annet viser elevens tilfredshet med opplæringen og læringsmåljøet. I tillegg bruker vi annen relevant statistikk fra Skoleporten som feks. grunnskolepoeng og nasjonale prøver.

Tilsyn etter barnehageloven

På barnehageområdet har vi i 2016 hatt fire ulike tema; opplysningsplikt til barnevernet, godkjenning av barnehager, samordnet opptak og barnehagemyndighetens tilsyn med barnehagene. Sistnevnte tema er valgt med bakgrunn i tidligere tilsyn med denne konkrete kommunen på samme tema. Risikovurderingen var basert på kunnskap om kommunen og oppfølging fra tidligere tilsyn. Utvalget av kommuner til øvrige tilsyn var basert på informasjon fra BASIL, klagesaker og ut fra ønsket om å gjennomføre tilsyn i

alle fylkets kommuner med rimelig tilsynsfrekvens.

Samordnet tilsyn etter barnehageloven, opplæringsloven og barnevernloven

I 2015 utviklet vi og gjennomførte to samordnede tilsyn som omhandlet opplysningsplikten til barneverntjenesten. I 2016 har vi også gjennomført to slike tilsyn. Temaet for dette tilsynet var valgt på bakgrunn av informasjon og saker som har kommet fram i mediene på nasjonalt nivå. Dette er et område kommunene er bedt om å fokusere på, og vi har ønsket å fortsatt løfte temaet fram gjennom å samordne både oss og kommunene i ett tilsyn på temaet. I vårt valg av kommuner har vi også tatt utgangspunkt i opplysningene og risikovurderingen som Helse- og sosialavdelingen har om barnevernssaker.

Rapportering på FNT – forvaltningskompetanse

Kontrollspørsmål																							
Kommune	Skole	Åpnet	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21

Det er ikke gjennomført tilsyn FNT - på temaet forvaltningskompetanse i 2016

Gjennomførte tilsyn - Barnehage

Kommune / Barnehage	Tema for tilsyn	Andre tema	Kategori tilsyn	Status tilsyn	Tal varsel	Tal regelverksbrot	Tal pålegg
Moss	Fokusområde: Meldeplikt til barneverntjenesten		4	Endelig rapport	0	0	0
Halden	Kommunen som godkjenningsmyndighet		3	Endelig rapport	2	0	0
Råde	Annet	Samordnet opptak	2	Endelig rapport	0	0	0
Eidsberg	Kommunens virkemiddelbruk (tilsyn og veiledning)		3	Endelig rapport	3	3	0
Våler	Fokusområde: Meldeplikt til barneverntjenesten		4	Foreløpig rapport	0	0	0
			16		5	3	0

Gjennomførte tilsyn - Opplæring

Kommune	Skole	Tilsynsvariant	Tema for tilsyn	Andre tema	Kategori tilsyn	Status tilsyn	Tal varsel	Tal regelverksbrot	Tal pålegg
Moss	Bytårnet skole, Åvangen skole	Egeninitiert	Annet	Opplysningsplikt til barverntjenesten	4	Endelig rapport	0	0	0
Våler	Våk skole og Kirkebygden skole	Egeninitiert	Annet	Opplysningsplikt til barneverntjenesten	4	Foreløpig rapport	1	0	0
Rygge	Halmstad barne- og ungdomsskole	FNT	Elevenes utbytte av opplæringen		4	Endelig rapport	1	1	0
Rygge	Halmstad barne- og ungdomsskole	FNT	Skolebasert vurdering		3	Endelig rapport	1	1	0
Hvaler	Floren skole	FNT	Elevenes utbytte av opplæringen		4	Foreløpig rapport	3	0	0
Hvaler	Floren skole	FNT	Skolebasert vurdering		3	Foreløpig rapport	0	0	0
Fredrikstad	Gressvik ungdomsskole	FNT	Elevenes utbytte av opplæringen		4	Endelig rapport	3	0	0
Fredrikstad	Gressvik ungdomsskole	FNT	Skolebasert vurdering		3	Endelig rapport	1	0	0
Fredrikstad	Gudeberg barne- og ungdomsskole	FNT	Elevenes utbytte av opplæringen		4	Endelig rapport	2	0	0
Fredrikstad	Gudeberg barne- og ungdomsskole	FNT	Skolebasert vurdering		3	Endelig rapport	0	0	0
Fredrikstad	Nøkleby skole	FNT	Elevenes utbytte av opplæringen		4	Endelig rapport	2	0	0
Fredrikstad	Nøkleby skole	FNT	Skolebasert vurdering		3	Endelig rapport	1	0	0
					43		15	2	0

Som det fremkommer av rapporten har vi i FNT-tilsynene valgt å ha tilsyn på både Elevenes utbytte av opplæringen og Skolebasert vurdering på hver enkelt skole. Vi har derfor valgt å skrive dette på to linjer med hhv. 4 poeng og 3 poeng på hver skole. Vi har i tillegg valgt å legge til en ekstra skole i Fredrikstad enn hva vi hadde planlagt for 2016. Dette er gjort etter en risiko- og sårbarhetsvurdering da dette vil gi en større lærings- og erfaringsspredning innad i den valgte kommunen. Det tilsier at vi får noen flere poeng enn poengkravet på FNT.

Status tilsyn varslet i 2015, minimum foreløpig tilsynsrapport i 2016

Kommune	Skole	Tilsynsvariant	Tema for tilsyn	Andre tema	Kategori tilsyn	Status tilsyn	Tal varsel	Tal regelverksbrot	Tal pålegg
Rygge	Halmstad barne- og ungdomsskole	FNT	Elevenes utbytte av opplæringen		4	Endelig rapport	1	1	0
Rygge	Halmstad barne- og ungdomsskole	FNT	Skolebasert vurdering		3	Endelig rapport	1	1	0
					7		2	2	0

Rapportering på FNT – skolebasert vurdering

Kommune	Skole	Åpnet	Kontrollspørsmål				
			1	2	3	4	5
Hvaler kommune	Floren skole	11.05.16	0	0	0	0	0
Fredrikstad kommune	Gudeberg barne- og ungdomsskole	06.06.16	0	0	0	0	0
Fredrikstad kommune	Gressvik ungdomsskole	06.06.16	1	1	1	1	1
Fredrikstad kommune	Nøkleby skole	06.06.16	1	1	1	1	1
Rygge kommune	Halmstad barne- og ungdomsskole	14.09.15	1	1	1	1	1

Etter en risikovurdering, er tilsynet med alle tre kommunene utvidet til også å omhandle skoleeiers forsvarlige system jfr. opplæringsloven § 13-10 andre ledd. Tilsynet med forsvarlig system i Rygge kommune ble gjennomført i 2016. De to andre kommunene får tilsyn på forsvarlig system i begynnelsen av 2017.

Rapportering på FNT – skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen

Kommune	Skole	Åpnet	Kontrollspørsmål																					
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
Hvaler kommune	Floren skole	06.06.16	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1	1
Fredrikstad kommune	Gudeberg barne- og ungdomsskole	06.06.16	1	1	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Fredrikstad kommune	Gressvik ungdomsskole	06.06.16	1	1	1	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Fredrikstad kommune	Nøkleby skole	06.06.16	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rygge kommune	Halmstad barne- og ungdomsskole	14.09.15	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Etter en risikovurdering, er tilsynet med alle tre kommunene utvidet til også å omhandle skoleeiers forsvarlige system jfr. opplæringsloven § 13-10 andre ledd. Tilsynet med forsvarlig system i Rygge kommune ble gjennomført i 2016. De to andre kommunene får tilsyn på forsvarlig system i begynnelsen av 2017.

Status tilsyn varslet i 2015, minimum foreløpig tilsynsrapport i 2016 (Barnehage)

Kommune / Barnehage	Tema for tilsyn	Andre tema	Kategori tilsyn	Status tilsyn	Tal varsel	Tal regelverksbrot	Tal pålegg
			0		0	0	0

Fylkesmannen hadde ingen tilsyn på barnehageområdet i 2016 som ble varslet i 2015.

Rapporteringskrav 7.3.8.2

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en egen vurdering av i hvilken grad embetet har gjennomført en koordinert innsats mot kommuner og fylkeskommunen, særlig der det er avdekket mangelfullt samordnet tjenestetilbud for utsatte barn og unge. Vurder også hvilke tiltak som har vært mest effektive for å fremme samarbeid og samordning i og mellom kommuner og fylkeskommunen, tjenester og institusjoner som arbeider for og med utsatte barn og unge og deres familier.

Tverrfaglig samordningsteam barn og unge hos Fylkesmannen består av ansatte fra samordning- og beredskapsavdelingen, helse- og sosial avdelingen og barnehage- og utdanningsavdelingen. Teamet står bl.a. ansvarlig for gjennomføringen av Sjumilssteget i fylket sammen alle Østfold-kommunene. Det gjennomføres fire samlinger for Sjumilssteg-koordinatorene i kommunene årlig. Sjumilsstegssanalysen 2014 pekte bl.a. ut områdene *tverrfaglighet og medbestemmelse, involvering og vold og overgrep mot barn* som områder hvor Østfold-kommunene pekte på særlige utfordringer med samordning. Koordinatorsamlingene har hatt et særlig fokus på tverrfaglig samordning i den enkelte kommune. Fylkesmannen har videre arbeidet for å få funnene i kommuneanalysene med i kommunenes planarbeid.

Tverrfaglig samordningsteam har bistått RVTS-Øst ved gjennomføring av opplæring i kommuner hvor tema var *den vanskelige samtalen* jf. vold og overgrep mot barn. Det har videre vært gjennomført fagsamling for kommunalt ansatte om bruk av tolketjenester.

Fylkesmannen ved tverrfaglig samordningsteam har vært medarrangør (FMOS, FMOA, KorusØst): *Tidlig innsats - hva hindrer*

oss?, Småbarnsdagene og Psykososial oppfølging av flykninger og asylsøkere, FMOS, RVTS-Øst, IMDi.

For best mulig å ivareta flykninger som en sårbar gruppe, har Fylkesmannen opprettet *Faglig forum*, jf. bosettingsprosjektet i Østfold: 4 dialogmøter i 2016. Her deltar programrådgiver/flyktningskonsulenter og VO-sentrene.

Fylkesmannen ved helse- og sosial-/barnehage- og utdanningsavdelingen har deltatt i styringsgruppemøter for NAV-veiledere i videregående skole. Samme avdelinger har gjennomført 2 samordnede tilsyn med tema *Opplysning- og meldeplikt til barnevernet og barnevernets behandling av meldinger*.

Da Fylkesmannen anser at prosessen med å gjøre Østfold-kommunene mer robuste, også bør omhandle samarbeid og koordinering av tjenester rettet mot utsatte barn og familier - like som at alle barn og unge skal få si meningen sin og bli lyttet til, kunne Østfold-kommune søke prosjektskjønnsmidler i 2016 som bidrag til å støtte dette. Seks kommuner fikk godkjent prosjekter.

Arbeidet i tverrfaglig samordningsteam barn og unge har i vesentlig grad tatt utgangspunkt i FN's barnekonvensjon. Fylkesmannen viser ofte til fellesforpliktelsene som følger av en etterlevelse av Barnekonvensjonen i initiativ vi tar i forhold til kommunene/fylkeskommunen, kompetansemiljøene med oppdrag knyttet til utsatte barn- og unge og NAV. Å se ulike innsatser i lys av barnekonvensjonen, bidrar til å se satsninger og arbeid på tvers av særlover og sektorer både hos Fylkesmannen, i kommunene/fylkeskommunen og i NAV. Konvensjonen ligger også til grunn for Sjumilssteget i Østfold, da kommunenes analyse har til hensikt å avdekke hvor de selv har utfordringer med samordning og tverrfaglighet for ivareta utsatte barn og unge og deres familier.

Rapporteringskrav 7.3.8.3

Rapportere på

Fylkesmannen skal redegjøre for den gjennomførte egevalueringen av kompetanse til å løse oppgavene på regelverksområdet innenfor barnehage og grunnopplæringen. I egevalueringen skal det gjøres rede for styrker og utfordringer, samt tiltak som er iverksatt for å sikre god kvalitet i klage-, tilsyns- og veiledningsarbeidet.

Fylkesmannen har 12 medarbeidere i avdeling for Barnehage og utdanning. Alle medarbeiderne har formal- eller realkompetanse på masternivå og betydelig erfaring fra begge sektorområdene. Avdelingen har 2 jurister, 1 økonom/sosionom, 1 sivilingeniør/pedagog, 2 med barnehagefaglig kompetanse og øvrige 6 med skolepedagogisk utdanning. Vi ser på bredden i kompetansen som en styrke for avdelingen som helhet og bruker den tverrfaglige kompetansen aktivt i oppgaveløsningen både i forhold til informasjon og veiledning om regelverket, gjennomføring av tilsyn og i klagesaksbehandlingen. Vi har alltid en tverrfaglig sammensetning i de ulike lagene/teamene for å løse oppgavene. Vi følger aktivt opp med deltakelse på utdanningsdirektoratets fag-/regelverkssamlinger eller tilsynssamlinger. Vi har også et aktivt samarbeid med de øvrige embetene i femfylkesnettverket både på ledernivå og på medarbeidernivå. Avdelingen har et eget klagesaksteam med en av juristene som teamleder. De har faste møter hver 14. dag og går gjennom restanser og spesielt krevende saker eller områder der en må styrke fagligheten ved behandlingen av saker. For å styrke arbeidet med klagesaker for likeverdig behandling ble en medarbeider skolert opp for å bistå med enkelte av sakene for å redusere saksbehandlingstiden. Vi har også skolert 2 medarbeidere til aktivt å kunne arbeide med enkelte klagesaker på opplæringsområdet, som de tidligere ikke har jobbet med. Alle saker gjennomgås av en av juristene og av leder i tillegg. Høsten 2016 har vi hatt langtidssykmeldte i klagesaksteamet (en av juristene). Det har gjort oss sårbare og økt fare for ikke å kunne ha forsvarlig saksbehandlingstid/-kapasitet. Vi har benyttet overtidssarbeid blant deltagerne i klagesaksteamet for å jobbe intensivt i perioder. Vi inngikk i tillegg en formell samarbeidsavtale med en annen avdeling hos FM fra oktober slik at vi kjøpte en juristressurs på 20%. Den avtalen er videreført i 2017 med foreløpig tid frem til mars, men med en opsjon på en ytterligere forlengelse.

Vi har også sett at vi har hatt et behov for å styrke bemanningen på barnehagefeltet siden en av medarbeiderne har gått ut i en AFP-ordning. Stillingen ble lyst ut ultimo november, men blir først tilsatt i 2017.

Rapporteringskrav 7.3.8.4

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere i eget skjema om antall klager, type klager og resultatet av behandlingen.

Vi har mange klager på skolemiljø som ikke er klager på enkeltvedtak. Klager på skolemiljø er i flere tilfeller også en del av andre typer klager. Vi behandler også mange søknader om fritak fra taushetsplikten, klager på habilitet, innsyn fra ikke parter i saken, fastlegging av økonomisk ansvar mellom kommuner og andre typer saker.

Klagesaksbehandlingen på sentralt gitt skriftlig eksamen i videregående opplæring

Fylkesmannen i Østfold er nasjonal klageinstans i en rekke fag, blant annet i norsk og realfag og flere mindre språkfag.

Det var totalt 121 200 gjennomførte eksamener nasjonalt i fagene norsk, matematikk/realfag, idrettsfag, samisk, japansk og russisk etter våreksamen.

Vi administrerte behandlingen av over 7100 klager. Det er dermed ca 6% som klager på eksamensvurderingen i disse fagene.

Ca 5700 av disse var digitale besvarelser, ca 1400 var papirbesvarelser.

Dette er en liten nedgang fra 2015, hvor det totalt ble behandlet 7435 klager.

Deltakere på eksamen nasjonalt, våre fag Ca 121200

Antall klager nasjonalt Ca 7100

Prosentandel av deltakere som klagde Ca 6%

En oversikt over de største fagene, nasjonalt:

Fagkode/fag	Besvarelser	Klager	Uendret	Opp	Ned	Antall klager i %
NOR1211 norsk hovedmål vg3 studieforbredende	34885	2238	74,13%	24,71%	1,12%	6,42%
NOR1231 norsk hovedmål vg3 påbygging	12433	731	80,03%	19,15%	0,82%	5,88%
NOR1212 norsk sidemål vg3 studieforbredende	17383	919	77,69%	21,65%	0,65%	5,29%
NOR1232 norsk sidemål vg3 påbygging	5254	275	84,36%	14,91%	0,73%	5,23%
MAT1005 matematikk 2PY	6482	334	94,01%	5,99%	-	5,15%
MAT1015 matematikk 2P	6845	288	97,22%	2,78%	-	4,21%
REA3024 matematikk R2	5170	383	92,43%	6,27%	1,31%	7,41%
IDR2005 treningslære 2	3400	250	80,40%	19,20%	0,40%	7,35%

Klage i grunnskolen (opplæringsloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Standpunkt i fag	12	0	4	8	0
Standpunkt i orden og oppførsel	1	0	0	1	0
Permisjon fra opplæringen, § 2-11	1	0	1	0	0
Spesialundervisning, § 5-1	8	0	4	3	1
Særskilt språkopplæring, § 2-8	1	0	1	0	0
Psykososialt skolemiljø, § 9a-3	2	0	0	2	0
Tegnspråkopplæring, § 2-6	1	0	0	1	0
Grunnskoleopplæring for voksne, § 4A-1	10	0	1	9	0
Skyss, § 7-1	18	0	17	1	0
Skoleplassering, § 8-1	21	0	21	0	0
Spesialundervisning for voksne, § 4A-2	2	0	2	0	0
Utsatt skolestart, § 2-1 tredje ledd	1	0	1	0	0
Sum	78	0	52	25	1

Vi har også behandlet en klage på psykososialt skolemiljø som var en klage på skolemiljø 6-7 år tilbake i tid. Vi har i tillegg mange klager på skolemiljø som ikke er klager på enkeltvedtak. Klager på skolemiljø er i flere tilfeller også en del av andre typer klager. Vi behandler også mange søknader om fritak fra taushetsplikten, klager på habilitet, innsyn fra ikke parter i saken og andre typer saker.

Klagebehandling - Barnehage (barnehageloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Barnehageloven § 10	0				
Barnehageloven § 16	0				
Forskrift om familiebarnehager § 7	0				
Forskrift om foreldrebetaling § 5	0				
Forskrift om likeverdig behandling av barnehager i forhold til offentlige tilskudd	14	1	0	13	0
Forskrift om midlertidig og varig dispensasjon og unntak frå utdanningskravet for styrer og pedagogisk leder § 4	0				
Forskrift om pedagogisk bemanning § 3	0				
Forskrift om regnskapsplikt for godkjente ikke-kommunale barnehager § 6	0				
	14	1	0	13	0

Fylkesmannen behandlet i tillegg 1 klage etter et avvisningsvedtak på klage på vedtak etter forskrift om likeverdig behandling i en kommune. FM opphevet kommunens vedtak. I tillegg har vi fattet vedtak som første instans, klage på tilbakebetalingskrav investeringstilskudd. Vårt vedtak ble påklagd. Utdanningsdirektoratet opprettholdt vårt vedtak.

Klagebehandling - Frittstående grunnskoler (friskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Skyss, § 3-7	1	0	1	0	0
	1	0	1	0	0

Klagebehandling - Frittstående videregående skoler (friskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
	0	0	0	0	0

Vi har i år ikke hatt noen klager fra frittstående videregående skoler

Klagebehandling - Spesialpedagogisk hjelp til barn under opplæringspliktig alder (opplæringsloven)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Spesialpedagogisk hjelp, § 5-7	4	0	4	0	0
	4	0	4	0	0

Klagebehandling - Videregående skoler (opplæringsloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Videregående opplæring for voksne, § 4A-3	8	0	8	0	0
Rett til ett/to ekstra år i vgo, § 3-1 femte ledd	1	0	1	0	0
Spesialundervisning, § 5-1	12	0	2	10	0
	21	0	11	10	0

Rapporteringskrav 7.3.8.5**Rapportere på**

Fylkesmannen skal rapportere på antall og type saker hvor klager henvender seg på nytt til fylkesmannen hvor skoleeier /barnehageeier /barnehagemyndigheten ikke har fulgt opp vedtaket.

Vi har ikke registrert at det er henvendelser fra klager på at skoleeier/barnehageeier/barnehagemyndigheten ikke har fulgt opp vårt vedtak.

Rapporteringskrav 7.3.8.6**Rapportere på**

Fylkesmannen skal rapportere i eget skjema på tiltak innenfor kompetanse og rekruttering på barnehageområdet.

Se tilhørende tabell.

Kompetansetiltak tabell 1

Kompetansetiltak	Midler brukt	Antall deltakere totalt	Antall deltakere fra kommunale barnehager	Antall deltakere fra ikke-kommunale barnehager
Fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget	415 526	55	28	27
Kompetansehevingstudier for assistenter og barne- og ungdomsarbeidere	644 800	23	13	10
Kompetanseutviklingstiltak for samisk				
Økonomisk tilrettelegging	1 863 250	57	13	44

Fylkesmannen i Østfold har i 2016 hatt avtale med to videregående skoler som har avholdt det teoriforbereidende kurset til fagbrev for oss. Kullet som var ferdig sommeren 2016 gikk ut med svært gode resultater, og vi har fått gode tilbakemeldinger fra deltakere. Høgskolen i Østfold har også i 2016 arrangert kompetansehevingstudier (15 stp) for assistenter etter avtale med Fylkesmannen. Som foregående år, får studiet gode tilbakemeldinger.

Kompetansetiltak tabell 2

	Kompetansemidler til kommuner og barnehager
Midler brukt	3 883 000
Antall barnehagemyndigheter som har fått midler	9
Antall kommunale barnehager som deltar i tiltak	87
Antall ikke-kommunale barnehager som deltar i tiltak	177
Antall barnehager deltatt på tema: pedagogisk ledelse	236
Antall barnehager deltatt på tema: språkmiljø	119
Antall barnehager deltatt på tema: realfag	109
Antall barnehager deltatt på tema: barn med særtilte behov	112
Antall barnehager deltatt på tema: læringsmiljø	192
Antall barnehager deltatt på tema: dannings og kulturelt mangfold	70
Antall barnehager deltatt på tema: annet	137

Fylkesmannen i Østfold har fordelt de statlige kompetansemidlene slik at alle kommuner har fått tildeling etter å ha sendt inn en plan for tiltakene. Vi sjekker at kriteriene gitt i føringene er oppfylt. Selv om kun 9 kommuner har fått tildelt midler, har alle 18 kommunene hatt barnehager med i kompetanseutvikling. 10 kommuner samarbeider om felles plan, og tildeles midler samlet.

Kompetansetiltak tabell 3

	Midler brukt
Regionale rekrutteringsnettverk og fagsamlinger	199 236

Fylkesmannen i Østfold koordinerer GLØD-nettverket i fylket. Vi deltar også i et likestillingsteam som ledes fra en av våre kommuner. Midlene er brukt til ulike tiltak, møter og fagsamlinger i 2016.

Kompetansetiltak tabell 4 - Hordaland

	Kompetansemidler til ikke-kommunale barnehageiere
Midler søkt	
Antall barnehageiere som har søkt midler	
Antall barnehageiere som har fått midler	
Antall fylker som har deltatt	
Antall kommuner som har deltatt	
Antall barnehager som har deltatt	
Antall barnehager deltatt på tema: pedagogisk ledelse	
Antall barnehager deltatt på tema: språkmiljø	
Antall barnehager deltatt på tema: realfag	
Antall barnehager deltatt på tema: barn med særtilte behov	
Antall barnehager deltatt på tema: læringsmiljø	
Antall barnehager deltatt på tema: dannings og kulturelt mangfold	
Antall barnehager deltatt på tema: annet	

Rapporteringskrav 7.3.8.7

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en kort skriftlig kvalitativ vurdering av arbeidet med kompetanseutvikling i fylket. Dette gjelder både for strategi for etter- og videreutdanning og for strategi for etter- og videreutdanning for ansatte i PPT.

Vi vurderer videreutdanningsstrategien til å gi et positivt bidrag til kompetansetilførselen til grunnopplæringen i Østfold.

Fylkesmannen har i 2016 fulgt opp kommuner med høye mobbetall. Kommunene har sendt inn oversikt over hvordan de jobber med problematikken. I tillegg har Fylkesmannen vært i Aremark og veiledet 2,5 timer. Dette ble en fin seanse der alle lærerne ved skolen, politikere og foreldre var samlet. Vi har også fulgt opp tre kommuner som har vært med i UDIR sitt prosjekt i 2016. Halden og Råde i pulje to og Eidsberg i pulje tre. Det er god dialog mellom Fylkesmannen og kommunene. Fylkesmannen i Østfold har prioritert PPT-ansatte i 2016. Det er vært gjennomført 2 felles fagdager for alle ansatte i tjenesten, der hovedtema har vært systemrettet arbeid. Tilbakemeldingene fra sektor et at disse dagene har vært nyttige, og man ønsker videre fagdager i 2017. Fylkesmannen har tett dialog med PPT-lederne i fylket, og midlene gjennom SEVU-PPT har blitt anvendt på en positiv måte i de ulike kommunene.

I september 2015 ble en ny, tiårig strategi for videreutdanning undertegnet av partene, «Kompetanse for kvalitet». Fylkesmannen har informert om og fulgt opp skoler og skoleeiere i denne satsingen. Også i 2016 har det vært en økning i antallet deltakere ved videreutdanningstilbudene. Våren 2016 deltok 238 lærere i videreutdanning i Østfold. Høsten 2016 var tallet økt til 277 bekrefte deltakere. Hovedvekten av lærerne deltar ved studier som ligger i satsingen.

Rapporteringskrav 7.3.8.8**Rapportere på**

Fylkesmannen skal gjøre rede for i hvor stor grad de kommuner med lav kvalitet og kompetanse på barnehage- og grunnopplæringsområdet som er fulgt opp, har økt sin kvalitet og kompetanse, og videre hvilke virkemidler og tiltak som har hatt god effekt.

Østfold hadde i 2016 ingen kommuner som ble fulgt *særskilt opp* som følge av lav kvalitet og kompetanse på barnehage- og grunnopplæringsområdet. Det er derimot store forskjeller mellom skoler og barnehager i en kommune.

Vi har fulgt opp en kommune gjennom 1,5 år (fra 2015) etter et tilsyn med barnehagemyndigheten. Manglende kommunale ressurser til å utøve myndighetsrollen har gjort arbeidet krevende. Vi har fulgt opp med veiledning og tilsynet ble lukket først i januar 2017. Vi har også fulgt opp fylkeskommunen etter FNT - Elevenes læringsutbytte og Skolebasert vurdering i 2015 der vi har hatt en vedvarende veiledning med både skole og skoleeier. Vi har også deltatt på egen samling med alle ansatte ved skolen. Det har både skoleeier og skoleleder uttrykt stor tilfredshet med. Skolen har hatt stort læringsutbytte, som vi tror vil endre både skolelederens og lærernes syn på deres egen rolle og regeletterlevelse.

Kommuner deltok i ulike statlige satsinger i tillegg til egeninitierte satsinger innen barnehage- og grunnopplæringsområdet som samlet sett har som mål å gi økt kvalitet og kompetanse ut i fra behovene som er til stede. I Østfold har flere kommuner satset bredt på elevenes læringsmiljø og regeletterlevelse.

Østfold har hatt med kommuner i alle puljene i Læringsmiljøprosjektet. En ny kommune ble med fra 2016. Vi har valgt ut kommunene etter resultatene fra Elevundersøkelsen som vi har fått i aggregerte tall fra utdanningsdirektoratet. Alle kommuner vi har anbefalt å delta, har takket ja til deltakelse.

I tillegg til ulike statistikker bruker vi resultatene fra vår egen områdeovervåking for å vurdere kommuners, skoleeieres, barnehagemyndigheters og barnehageeieres behov for veiledning og særskilte støttetiltak.

Særskilte utfordringer på barnehage- og skoleområdet er også tatt opp direkte med politisk og administrativ ledelse på våre særskilte kommunemøter (6 kommuner hvert år).

Rapporteringskrav 7.3.8.9**Rapportere på**

Fylkesmannen skal gi tilbakemelding på kontroll av foreløpig rapport fra BASIL av antall minoritetsspråklige barn i barnehage – tall per 15.12

Viser til e-post fra Utdanningsdirektoratet 26.01.2017. Det skal ikke rapporteres på dette punktet i årsrapporten

Rapporteringskrav 7.3.9.1

Rapportere på

Rapporter på antall årsverk i fylkesmannens landbruksavdeling per 31.12.2016, og antall årsverk i landbruksforvaltningen i kommunene per 31.12.2016, samt antall enheter/landbrukskontor i kommunene i fylket.

Fylkesmannens landbruksavdeling hadde 13,25 årsverk per 31.12.16, hvorav 1 årsverk i barselpermisjon.

Landbruksforvaltningen i kommunene hadde 29,8 årsverk per 31.12.16 fordelt på: Halden 2,5, Sarpsborg 3,3, Fredrikstad 4,5, Hvaler 0,35, Moss/Rygge/Råde 3,6, Våler 1,7, Hobøl/Spydeberg/Askim 4,6, Skiptvet 1, Rakkestad 2,25, Eidsberg 1,8, Trøgstad 1,2, Rømskog/Marker/Aremark 3.

Det er 12 landbrukskontor som dekker fylkets 18 kommuner.

Rapporteringskrav 7.3.9.2**Rapportere på**

Rapporter på bruk av midler over kap. 1144 post 77 Regionale og lokale tiltak i landbruket til kommunerettet arbeid, inkludert en regnskapsmessig fremstilling.

Det er gjennomført flere dagsamlinger/kurs for landbruksforvaltningen (kurs i PT, kurs med tema bekkekanter m.m) og en todagers samling for landbruksforvaltningen. Videre er posten belastet med Østfolds andel av Kola-Viken = kurstilbud for landbruksforvaltningen for hele Oslofjordområdet. For politikere og kommuner er det gjennomført Grønn kommunekonferanse der tema var jordvern og jordvernstrategien.

Grønn kommunekonferanse	65 274
Kola Viken	29 757
Kurs for kommunene	35 890
Kommunesamling	139 029
Inn fra egenbetaling og noe fra drift	-69 950
	200 000

Rapporteringskrav 7.3.9.3**Rapportere på**

Gi en kort beskrivelse av arbeidet med saker etter naturmangfoldloven, verneplaner, energisaker og konsekvensutredninger som berører landbruk.

Landbruksavdelingens fagfolk involveres ved behov i arbeidet med verneplaner (for tiden frivillig barskogvern som er aktuelt), fremmede arter og konsekvensutredninger som berører landbruk.

Rapporteringskrav 7.3.9.4**Rapportere på**

Rapporter på omfanget av skogbruksplanlegging med miljøregistreringer

Skogbruksplanleggingen i Våler kommune ble avsluttet i 2016. Det produktive skogarealet i kommunen er ca 166.000 daa. Det ble bestilt planer på 130.000 daa, noe som gir en bestillingsprosent på ca 78. Det ble registrert miljøfigurer (etter MIS-metodikk) på 933 daa, hvor 652 daa ble utvalgt miljøareal. Takstdataene ble godkjent av NIBIO i august.

Totalt kostnaden i prosjektet var kr 2.400.000. Det ble utbetalt kr 1.481.146 i statstilskudd, dvs ca 62 %.

Rapporteringskrav 7.3.9.5

Rapportere på

Beskriv kort arbeidet med klimatiltak innenfor landbrukssektoren, og gi en vurdering av måloppnåelse for miljøvirkemidlene.

Fylkesmannens landbruksavdeling deltok i prosjektet Klimasmart landbruk i samarbeid med Østfold fylkeskommune, Klima Østfold, Østfold Bondelag og Norsk landbruksrådgiving Øst. Målet med prosjektet var å gjennomføre faglig informasjon om klimatiltak i landbruket og prøve ut klimarådgiving i praksis. Prosjektet ble avsluttet med en konferanse på Hafslund i juni. Deler av prosjektet er videreført i et større, nasjonalt prosjekt Klimasmart landbruk med initiativ fra Norges Bondelag og Norsk landbruksrådgiving. Fylkesmannen er også deltaker i et Interregprosjekt om fornybar energi, COBEN, samt i videre samarbeid med Klima Østfold. Tiltak for reduserte klimagassutslipp vil også bli en del av Regionalt miljøprogram som nå er under evaluering og rullering.

Rapporteringskrav 7.3.9.6**Rapportere på**

Forvaltning av inntekts- og velferdspolitiske tiltak og kontroll:

Vi har gjennomført to dagsmøter med saksbehandlere i kommunene om produksjonstilskudd og velferdsordningene i jordbruket. I januar orienterte Mattilsynet om hvordan de jobber med dyrevelferdssaker, reaksjoner, virkemiddelbruk og risikodyrehold. I tillegg hadde vi fokus på tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv. med en gjennomgang av søknadsskjema og saksbehandlerblankett. Vi har i 2016 behandlet tre saker der det har vært brudd på regelverket for dyrevelferd. Alle tre sakene har resultert i en betydelig avkortning i PT-tilskuddet til disse foretakene.

På møtet i august hadde vi i tillegg til informasjon fra jordbruksoppkjøret fokus på vanlig jordbruksproduksjon, utmarksbeite, avkortning ved feilopplysninger og ved brudd på regelverk.

Vi har gjennomført kurs i felt (støvelkurs) med fokus på beite, kantsoner, åkerholmer trerekker og allèer mm.

Vi har også deltatt på møter med næringa. Vi hadde innlegg på Bondelagets kurs for regnskapsførere hvor vi informerte om tilskuddsordningene og regelverket for de forskjellige ordningene.

Forvaltning av ulike ordninger i jordbrukssektoren avdekker til tider områder der det er behov for nærmere kontroll og/eller opplæringstiltak for kommunal landbruksforvaltning. Fylkesmannen i Østfold har hatt noen tilfeller av at forhold oppdages ved sammenstilling av data eller gjennomgang av kommunal forvaltning. De fleste av disse sakene er rapportert under resultatmål 3.3.1.2.1.1 og 3.3.1.2.1.3. I tillegg oppdages det i noen tilfeller behov for opplæringstiltak. Dette har i 2016 resultert i at både AR5/gårdskart, utmarksbeitetilskudd, SMIL og erstatning etter klimabetingede skader har blitt gjennomgått på samlinger og møter med landbruksforvaltningen i kommunene. Muligheten for å gjennomføre slike kurs og opplæringstiltak begrenses i 2017 som følge av kutt i budsjettet på dette området. Når det gjelder AR5, gårdskart og bidraget til kontroll av arealbaserte tilskudd spiller også NIBIO en svært viktig rolle i arbeidet med å øke kommunenes kompetanse innenfor området.

Rapporteringskrav 7.3.9.7**Rapportere på**

Gi en oversikt over gjennomførte kontroller og hvordan avvik er fulgt opp, og gi en vurdering av kontrollresultatene. Ressurser avsatt til kontroll skal oppgis, fordelt på årsverk og antall personer.

Fylkesmannen i Østfold har i 2016 gjennomført 3 forvaltningskontroller av kommunal landbruksforvaltning, kontroll av overholdelse av husdyrkonsesjonsregelverket, og et antall foretakskontroller etter sammenstilling av ulike opplysninger. Foretakskontrollene og husdyrkonsesjonskontrollen er rapportert under resultatmål 3.3.1.2.1.1, mens forvaltningskontrollene er rapportert under 3.3.1.2.1.2. Oppfølging av avvikene er til dels beskrevet under hvert av resultatmålene, men oppfølging av avvik skal også rapporteres under resultatmål 3.3.1.2.1.3. Tabell 49 viser årsverk avsatt til kontroll i jordbrukssektoren fordelt på antall personer hos Fylkesmannen i Østfold i 2016.

Vår overordnede vurdering av kontrollresultatene er at det fortsatt er behov for oppfølging av kommunal landbruksforvaltning og å bidra til kompetanseheving. Vi ser en forbedring i bruk av de virkemidler som regelverkene i de ulike tilskuddsordningene åpner for. Det må imidlertid fortsatt jobbes med kompetanseheving for å sikre likebehandling og korrekt forvaltning. Kommunenes rolleforståelse (veileder-saksbehandler-kontrollør) er blant de temaene vi ønsker å trene kommunene i.

Vi ser at driftsfellesskapsvurderinger er vanskelig å gjennomføre godt nok. Dette gjelder både for kommunene og for Fylkesmannen. Enkeltsaker kan legge beslag på store ressurser, noe som igjen kan gå ut over andre hensyn.

Innenfor husdyrkonsesjonsregelverket ser vi at det å regulere innsatte dyr og samtidig se på antall slaktede dyr for andre dyreslag skaper utfordringer. De verktøyene som er tilgjengelig for gjennomgang av slike saker dekker ikke behovet, selv om de er forbedret i forhold til tidligere år. Noen av datakildene er også basert på produsentens egne opplysninger, hvilket gjør at opplysningene er mindre sikre. Dersom man opplever at opplysningene virker usikre, er eneste mulighet en stedlig kontroll eller gjennomgang av regnskapsopplysninger. Dette gjør kontrollene krevende å gjennomføre, og en ender fort i en situasjon der opplysninger tyder på et annet dyretall enn det som produsenten oppgir. Det kan være krevende å samle nok opplysninger til at et slikt forhold kan anses som bevist.

Rapporteringskrav 7.3.9.8

Rapportere på

Utarbeid oversikt over og gi en vurdering av klager og dispensasjonsøknader behandlet av fylkesmannen for samtlige tilskuddsordninger på landbruksområdet der kommunen er førsteinstans.

For oversikt over klager og dispensasjonssøknader behandlet av fylkesmannen for samtlige tilskuddsordninger på landbruksområdet der kommunen er førsteinstans, se tabellene under.

Avløsning ved sykdom og fødsel mv.

Klager - medhold	Klager - delvis medhold	Klager - avslag	Dispensasjoner - innvilgelse	Dispensasjoner - avslag
0	0	1	1	1

Vi har i 2016 registrert 53 søknader, behandlet to søknader om dispensasjon fra søknadsfristen og en klage på utbetalt beløp.

Produksjonstilskudd og tilskudd til avløsning ved ferie og fritid

Klager - medhold	Klager - delvis medhold	Klager - avslag	Dispensasjoner - innvilgelse	Dispensasjoner - avslag
0	0	3	8	2

4 dispensasjoner i kode 33 (bedrift) og 4 dispensasjoner i kode 25 (grønn gjødsling)

Regionale miljøtilskudd

Klager - medhold	Klager - delvis medhold	Klager - avslag	Dispensasjoner - innvilgelse	Dispensasjoner - avslag
0	0	0	1	0

Ressurser avsatt til kontroll skal oppgis, fordelt på årsverk og antall personer

Antall personer	10
Antall årsverk	3

Tillates ikke desimaler. Reelt ligger antall årsverk et sted mellom 1 og 2 for Østfold i 2016. Nina har endret tall utfra det vi jobbet frem i 2015 med antall personer som er innom kontroll i vår avdeling

SMIL

Klager - medhold	Klager - delvis medhold	Klager - avslag	Dispensasjoner - innvilgelse	Dispensasjoner - avslag
1	0	0	0	0

Klager har fått medhold pga rettsanvendelsesfeil

Tidligpensjon for jordbrukere

Klager - medhold	Klager - delvis medhold	Klager - avslag	Dispensasjoner - innvilgelse	Dispensasjoner - avslag
0	0	0	0	0

Fattet et vedtak om tilbakebetaling etter kontroll mot lister fra Skatteetaten

Øvrige tilskuddsordninger

Klager - medhold	Klager - delvis medhold	Klager - avslag	Dispensasjoner - innvilgelse	Dispensasjoner - avslag
0	0	0	0	0

Rapporteringskrav 7.3.9.9**Rapportere på**

Gi en oversikt over

- Antall mottatte redegjørelser fra kommunen for avkorting av tilskudd (kopi av brev som er sendt søker), samt antall kommuner som har sendt dette.
- Antall mottatte redegjørelser fra kommunene i saker hvor det ikke avkortet selv om det er avdekket avvik som ville medført merutbetaling (begrunnelse skal sendes FM i PT-4100B), samt antall kommuner som har sendt dette.

Vi registrerte i 2016 avkorting av produksjonstilskuddet til 32 foretak etter søknader fra august 2015 og januar 2016. I tillegg stoppet vi søknaden til tre foretak som hadde fått vedtak fra Mattilsynet om brudd på dyrevelferdsregelverket. Fylkesmannen behandlet disse tre sakene for å få litt erfaring i slike saker for veiledning av kommunenes saksbehandlere i lignende saker. Det ble avkortet betydelige beløp i alle tre sakene.

For søknader om produksjonstilskudd i august 2016 har vi registrert avkorting i produksjonstilskuddet til 50 foretak på bakgrunn av tilbakemeldinger fra landbruksforvaltningen i kommunene. I tillegg har vi etter anmodning fra kommunene stoppet 8 søknader for utbetaling av tilskuddet.

Avkorting av tilskudd

	Antall mottatte redegjørelser	Antall kommuner som har sendt redegjørelse
Redegjørelse fra kommunen for avkorting av tilskudd (kopi av brev som er sendt til søker)	82	17
Redegjørelse fra kommunen i saker hvor det ikke avkortet selv om det er avdekket avvik som ville medført merutbetaling (begrunnelse i PT4100B)	16	5

Søknader PT i august 2015 og januar 2016 fikk vi tilbakemelding fra 14 kommuner. Etter søknad i august 2016 har vi fått tilbakemelding fra 17 kommuner.

Rapporteringskrav 7.3.9.10**Rapportere på**

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart skal det gis en oversikt over:

- Hvilke tiltak som er gjennomført for å ivareta landbruksinteressene i det regionale kartsamarbeidet.
- Eventuelle kommuner i fylket som ikke har ajourført AR5 og sendt nye jordregisterfiler til Landbruksregisteret (Lreg).
- Eventuelle utfordringer kommunene har med ajourføring av arealressurskart (AR5).

OslofjordGIS er et avtalefestet GIS-samarbeid mellom fylkesmennene i Oslo og Akershus, Vestfold og Østfold. Sammen har vi etablert grunnstrukturen for en moderne GIS-løsning til intern saksbehandling. Fra 2016 ble det inngått avtale med Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder om bruk av kartinnsynsløsningen i OslofjordGIS.

Samarbeidets formål er å skape et kompetent, robust og effektivt GIS-samarbeid som bidrar til aktiv bruk av GIS i oppgaveløsningen. I samarbeidet har vi utviklet og etablert en felles GIS-database. Denne kan videreutvikles og med visse justeringer være til bruk for alle embeter. OslofjordGIS har et nært samarbeide med FRI om drift av servere.

Scanning av Hobøl gjennomført som geovekstprosjekt for å bruke som grunnlagsdata ved skogbruksplanlegging. NDH-scanningene fra 2015 tas i bruk som grunnlag for skogbruksplanlegging av 5 kommuner i Østfold. Omløpsfoto fra samme år benyttes også.

En gjennomgang av kommunene i Østfold viser at kun 4 kommuner har oppdatert Lreg med data fra egenprodusert jordregister i 2016, og hele 10 av 18 kommuner har aldri lest inn data fra egenprodusert jordregister. Fylkesmannen i Østfold har hatt dette som tema på samling for ansatte i kommunal landbruksforvaltning. Som følge av status i fylket har også dette vært tema på flere forvaltningskontroller de siste to årene. I 2017 vil temaet tas opp på samling for landbruksforvaltningen i Østfold i februar der

NIBIO vil holde et innlegg, og det vil også avholdes kurs i samarbeid med NIBIO i løpet av 2017. Det er også sendt formelt brev fra Fylkesmannen i Østfold til kommunene der det understrekes hvilke forventninger som ligger på kommunene i denne sammenhengen. Vi vil vurdere om det er behov for ytterligere tiltak i 2017.

Ved forvaltningskontrollene viser det seg at kommunene har hatt for liten oversikt over de oppgavene som de har hatt på området. Oppgaven oppfattes som litt bortgjemt i et rundskriv fra 2012, og burde fremheves bedre. Oppfølging fra både Fylkesmannen og Landbruksdirektoratet har heller ikke vært god nok. Selv om det avholdes kurs med sikte på å skolere landbrukskontorenes ansatte i AR5 synes flere landbrukskontor det er vanskelig å fastsette riktig markslag. I et tilfelle er det også uenighet mellom det landbrukskontoret som behandler en søknad om produksjonstilskudd og den kommunen der arealet ligger. Sistnevnte kommune mener at arealet ikke kvalifiserer til innmarksbeite, mens kommunen som behandler søknaden mener at det er innmarksbeite, men får ikke fattet slikt vedtak på grunn av den andre kommunens fortolkning av AR5. Det har også vært uklart hvordan saksbehandler må gå frem for å produsere og lese inn jordregisterfiler. Fylkesmannen antar også at enkelte kommuner nøler med å lese inn nye jordregisterdata fordi de hadde negative opplevelser med andre gangs kvalitetssikret jordregister.

Kartsamarbeid

Rapporteringskrav	Kort redegjørelse (stikkord)
a. Hvilke tiltak er gjennomført for å ivareta landbruksinteressene i det regionale kartsamarbeidet.	Deltagelse i Norge digitalt-samarbeidet, deltagelse i Geovekst-samarbeidet
b. Eventuelle kommuner som ikke har ajourført AR5 og sendt nye jordregisterfiler til Landbruksregisteret (Lreg).	Halden, Moss, Fredrikstad, Hvaler, Aremark, Marker, Rømskog, Trøgstad, Askim, Skiptvet, Råde, Rygge, Våler, Hobøl. Trøgstad, Askim og Hobøl leste inn jordregister til LREG i 2015. Fredrikstad leste inn i 2014.
c. Eventuelle utfordringer kommunene har med ajourføring av arealressurskart (AR5)	Kompetanse om Markslag (AR5). Mangelfull forståelse av jordregister og prosedyrer. For dårlig kjennskap til oppgaven og forventningene til kommunen. For dårlig kapasitet. Negative erfaringer fra andre gangs kvalitetssikret jordregister gir dårlig motivasjon.

3.3 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk

Kommentarer til ressursrapporteringstabellen

Klima- og miljødepartementet: Kommentarer til endring fra 2015 til 2016: Noe nedgang fra året før.

Landbruks- og matdepartementet: Kommentarer til endring fra 2015 til 2016: Økt ressursbruk skyldes normal lønns- og prisvekst.

Kunnskapsdepartementet: Kommentarer til endring fra 2015 til 2016: Økt ressursbruk totalt sett (0525 og fagkap.) skyldes normal lønns- og prisvekst.

Barne- likestillings- og inkluderingsdept.: Kommentarer til endring fra 2015 til 2016: Noe nedgang fra året før.

Justis- og beredskapsdepartementet: Kommentarer til endring fra 2015 til 2016: Økt ressursbruk skyldes dels normal lønns- og prisvekst, og dels nyopprettet stilling knyttet til samordning/beredskap – finansiert av nye fagmidler.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet: Kommentarer til endring fra 2015 til 2016: Økt ressursbruk skyldes dels normal lønns- og prisvekst, inkl. midlene til årets lønnsoppgjør. Økningen skyldes også kompensasjoner knyttet til momsreform og asylsituasjon.

Arbeids- og sosialdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet: Kommentarer til endring fra 2015 til 2016: Disse to departementsområdene har hatt en økning som skyldes normal lønns- og prisvekst. Noen justeringer mellom departementsområdene.

Andre: Kommentarer til endring fra 2015 til 2016: Ressursbruken var noe høyere i 2015 pga. av flere kongebesøk og jubileer.

Ressursrapportering

Departement	Kapittel 0525, 2016	Fagdep. 2016	Kapittel 0525, 2015	Fagdep. 2015
Arbeids- og sosialdepartementet	1 750 515	1 078 100	190 193	939 200
Barne- og likestillingsdepartementet	3 461 837	1 196 548	4 065 691	1 136 335
Helse- og omsorgsdepartementet	12 366 945	4 370 949	13 614 115	4 532 956
Justis- og beredskapsdepartementet	3 557 016	10 523 897	2 391 548	9 541 857
Klima- og miljødepartementet	6 676 653	1 335 026	7 418 086	1 466 088
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	33 412 352	1 353 131	31 435 948	766 392
Kunnskapsdepartementet	6 087 586	5 852 447	6 285 998	5 268 912
Landbruks- og matdepartementet	9 002 305	4 574	8 788 724	0
Andre	212 411	0	499 252	0
Sum	76 527 620	25 714 672	74 689 555	23 651 740

På 052501, Justis- og beredskapsdept., er beløpet 248.661 for høyt, og på fagkap. tilsvarende beløp for lavt. Dette skyldes en sykerefusjonsompostering som ble gjort uten bruk av resomr. Dette fører også til at sum 052501 i ressursrapporteringstabellen viser 248.661 for lavt.

3.4 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat

På tross av utfordringer, spesielt på enkelte områder som vergemål og overholdelse av volumkrav på planlagte tilsyn/systemrevisjoner, er vår vurdering at Fylkesmannen har levert gode resultater i 2016.

Kapittel 0525 post 01 og kapittel 3525 post 02	Totalt 2016
Tildeling post 01	-74 895 000
Overføring av resultat fra forrige år	-755 000
Andre tilleggsbev/overskridelsesfullmakter	-2 026 000
Utgiftsført beløp post 01 - Driftsutgifter	76 974 436
Inntektsført beløp post 02	-695 478
Sum netto mer/mindreforbruk post 01	-1 397 042
Kap. 0525 post 21/Kap. 3525 post 21	Totalt 2015
Inntektsført beløp på post 01	-3 318 836
Overføring av resultat forrige år/tildeling post 21	-522 000
Utgiftsført beløp på post 21 - spes. driftsutg.	3 163 857
Sum netto mer/mindreforbruk post 21	-676 979
Sum netto mer/mindreforbruk TOTALT	-2 074 020

Regnskapsresultat for 2016:

Regnskapsresultat post 01: Her fikk vi et netto mindreforbruk på kr 1.397.042. Årsaken er bl.a langt høyere sykerefusjoner enn forventet, lavere renholdutgifter enn forventet og noe forskjøvede ikt-utgifter. Den administrative kostnadsdekningen ble også noen høyere enn vi antok. Samtidig har vi flere avdelinger som sliter. Helse- og sosialavdelingen gikk med stort underskudd, er sterkt underfinansiert og har mye ugjort. Eget brev vil bli sendt om dette. Vi går også inn i 2017 med store økonomiske utfordringer grunnet misforhold mellom oppgaver og finansiering.

Regnskapsresultat post 21: Her fikk vi et netto mindreforbruk på kr 676.979. Mye av dette skyldes flerårige prosjektmidler, dvs. at vi får utgifter i 2017 som skal finansieres av ubrukte 2016-midler. Dette gjelder GIS-prosjekt (spleiselag med tre andre embeter), hubrokkartleggingsprosjekt (fått midler fra Fylkesmannen i Nordland), kommunereformprosjekt (sluttoppgjør for prosjektmedarbeider) og spleiselag PBL-samarbeid.

For øvrig vises det til kap 6, Årsregnskap.

3.5 Andre forhold

Helse og sosialavdelingen har i 2016 hatt et betydelig arbeid knyttet til rapportering under flere pågående lovlige arbeidskonflikter. Statens helsetilsyn varsler fylkesmennene som berøres av streik, og ber om at Fylkesmannen ved helseavdelingen oppretter beredskap og rapporterer tilbake om kontaktpersoner mv i embetet. Fylkesmannen oppretter kontakt med

aktuelle helsetjenester og iverksetter rapporteringsrutiner. Fylkesmennes rapport skal bidra til vurdering av om den aktuelle streiken får konsekvenser som kan medføre fare for befolkningens liv og helse. I forbindelse med sykehus-streiken høsten 2016 ble det iverksatt daglig rapportering inkludert helger i tidsrommet 1.sept - 11.oktober. De aktuelle vurderingene og dialogen med helsetjenesten krever helsefaglig kompetanse, oftest lege.

I forbindelse med etableringen av Ankomstsenter Østfold i Råde kommune har Fylkesmannen fulgt opp arbeidet med planleggingen. Vi har deltatt i møter med kommunen og UDI, og vi har bidratt til å vurdere kommunens planer for helsetjenester ved senteret, både ved de store flyktningankomstene høst - vinter 2015-16 og ved revidering av planene ved lavere ankomster utover i 2016, men med fortsatt beredskap knyttet til usikre prognoser fremover.

4 Styring og kontroll i embetet

4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold ved embetets planlegging, gjennomføring og oppfølging

Fylkesmannen i Østfold har en strategisk plan for 2014-2018.

Fylkesmannens visjon er:

«Fylkesmannen i Østfold skal være pådriver for rettssikkerhet, velferd, fornying og bærekraftig utvikling»

Virksomheten baseres på verdiene:

- åpenhet
- troverdighet
- kompetanse

De strategiske målene for perioden 2014-2018 er:

Rettsikkerhet

Vi skal være garantist for at enkeltpersoners rettsikkerhet ivaretas gjennom vår saksbehandling og i våre avgjørelser.

Velferd

Vi skal bidra til at innbyggerne i Østfold får gode velferdstjenester, gode levekår og gode undervisningstilbud.

Fornyning

Vi skal stimulere til fornying og helhetlig samfunnsplanlegging, og tilstrebe effektiv saksbehandling og kommunikasjon.

Bærekraftig utvikling

Vi skal bidra til god ressursforvaltning, bevaring av naturens mangfold og håndtering av klimautfordringene med tanke på kommende generasjoner.

Fylkesmannen utarbeider årlig en overordnet virksomhetsplan. I planen for 2016 hadde embetet følgende fellesprioriteringer i tillegg til de enkelte resultatkrav gitt i tildelingsbrev og VØI:

1. og 2. Iverksetting av nasjonal politikk og samordning i fylket

- Vi skal bidra aktivt i kommunereformen og arbeidet med mottak og bosetting av asylsøkere/flyktninger.
- Vi skal drive en samordnet formidling av nasjonal politikk overfor kommunene og fylkeskommunen i deres arbeid med samfunnsplanlegging.
- Dette skal vi oppnå ved å:
  - gjennomføre kommunereformprosjektet
  - gjennomføre prosjekt om økt bosetting av flyktninger
  - videreføre arbeidet med sjumilssteget
  - videreutvikle planlagets arbeidsform og forberede ny rolle i samordning av innsigelser
  - videreføre samarbeidet med fylkeskommunen, spesielt i prosessen med regional planstrategi og kommunale planstrategier
  - stimulere til kunnskapsbaserte beslutninger.

3. Rettsikkerhet

Vi skal prioritere arbeidet med rettsikkerhet og klart språk, ved å:

- holde saksbehandlingstiden for ordinære enkeltsaker under 3 måneder og øvrige saker innenfor frister gitt i embetsoppdraget
- ha god kvalitet på saksbehandlingen
- kvalitetssikre brev- og vedtaksmaler for å sikre et klart språk.

4. Informasjon, kunnskapsinnhenting, initiativ og forslag

Alle ansatte skal aktivt dele informasjon og kunnskap internt og eksternt. Dette skal vi oppnå ved at:

- alle deler informasjon gjennom Fylkesmannens digitale kanaler (intranett, FM-nett, internett)
- vi prioriterer utvikling av nye digitale tjenester internt og eksternt på alle fagområder, i tråd med regjeringens digitaliseringsprogram
- vi legger særlig vekt på god intern deling av kommunekunnskap og samling av kommunerettet informasjon på nett.
- benytte vår kunnskap om regionale og kommunale forhold og formidle behov og løsningsforslag til Fylkesmannens

oppdragsgivere.

I tillegg utarbeider hver avdeling sin egen virksomhetsplan, forankret i tildelingsbrev, VØI og overordnet virksomhetsplan. Hvert tertial rapporteres det internt i ledergruppa om status og risiko knyttet til avdelingenes virksomhetsplaner.

Fylkesmannen gjennomfører brukerundersøkelser og innbyggerundersøkelser for å innhente informasjon og synspunkter fra brukerne på embetets tjenester, kommunikasjon og myndighetsutøvelse. Resultatene av undersøkelsene inngår som en del av beslutningsgrunnlaget for utvikling av embetets strategier og planer.

4.1.1 Embetets risikostyring

Embetet utarbeider hvert år en overordnet virksomhetsplan som angir felles prioriteringer og fokusområder for embetet. Samtidig utarbeides det en overordnet risikovurdering av forhold som kan hindre måloppnåelse eller redusere faglig kvalitet og etterlevelse av lovkrav for embetet generelt. Tiltak for å redusere risiko innarbeides i avdelingenes virksomhetsplaner. Avdelingenes virksomhetsplaner inneholder også en risikovurdering av alle faste oppgaver i VØI og resultatmål i tildelingsbrevet, og dette rapporteres avdelingen på hvert tertial.

4.1.2 Embetets internkontroll, herunder iverksatte tiltak

Fylkesmannen har tatt i bruk RiskManager. Modulen for avvikshåndtering er i aktiv bruk, og det er forutsatt at ansatte nå skal melde avvik via RiskManager. Nano-kurs i avviksmelding er tilgjengelige på intranett, men vi ser at det kan være behov for ytterligere opplæring i hva et avvik er og dermed hva som skal meldes i RiskManager. Modul for risikovurdering er tatt i bruk, men foreløpig i begrenset omfang. Det legges opp til utvidet bruk av denne. Modulen for dokumentstyring er også tatt i bruk i begrenset grad, men vil utvides så snart nærmere opplæring er gitt. Kurs i dokumentmodulen vil bli avholdt her hos Fylkesmannen i slutten av april. Det vil også bli avholdt kurs for ledere i avvikshåndtering/-godkjenning.

4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen i embetet

Juridisk avdeling har (fortsatt) god kompetanse til å løse oppgavene vi er tillagt. Vi har ikke problemer med å rekruttere medarbeidere med riktig kompetanse når vi har søkt etter nye, verken til faste eller midlertidige stillinger. I 2016 har en fast medarbeider sluttet som følge av annet jobbtilbud (økonomi- og regnskapsmedarbeider), og hun er erstattet. Ved årsskiftet har vi 3 personer ansatt i ettårige engasjementstillinger, samt to personer inne på kortere engasjementer, med økonomisk støtte fra NAV. Alle er tilknyttet vergemålsområdet, og vil måtte slutte i løpet av året som følge av reduserte bevilgninger. Som nevnt under punktet om fremtidsutsikter vil det nødvendigvis påvirke resultatene i året som kommer.

Miljøvernavdelingen har styrket sin bemanning på forurensingsområdet gjennom 2016. På naturmangfoldområdet er vår avdelingen avhengig av tilførte fagmidler for å kunne holde aktiviteten på det nivået som var forutsatt i oppdraget og dekke lønnsforpliktelser knyttet til dette.

Landbruksavdelingen består av godt kompetente fagpersoner, i hovedsak med utdanning på masternivå innen våre fagområder og lang relevant arbeidserfaring. Ved rekruttering kompletterer vi avdelingen med ønsket kompetanse.

Samordnings- og beredskapsstaben har en stabil bemannings- og kompetansesituasjon innenfor kommuneøkonomi, samfunnsikkerhet, GIS og kommunikasjon.

Barnehage og utdanningsavdelingen har 12 medarbeidere. Alle medarbeiderne har formal- eller realkompetanse på masternivå og betydelig erfaring fra begge sektorområdene. Avdelingen har 2 jurister, 1 økonom/sosionom, 1 siviløkonom/pedagog, 2 med barnehagefaglig kompetanse og øvrige 6 med skolepedagogisk utdanning. På barnehageområdet er det behov for å styrke bemanningen siden en medarbeider er gått ut med delvis AFP, og i etterkant av ny tilsynsoppgave i barnehageloven. Ny medarbeider blir tilsatt våren 2017. Vi opplever også at vi er sårbare i forhold til den juridiske kompetansen. Vi vil i 2017 ruste oss opp med økt kapasitet for å frigjøre pedagoger til å følge tettere på nasjonale satsinger i tråd med nasjonale føringer. Dette må også ses i lys av endringene i opplæringsloven med nytt kap. 9A. Arbeidet med å tilsette ny jurist er påbegynt.

Arbeidet med å følge opp kommunenes arbeid med og forpliktelsene etter introduksjonsloven, herunder informasjon, veiledning, tilsyn og klagesaksbehandling er krevende, og det er behov for tverrfaglig kompetanse for utførelsen og oppfølgingen. Vi opplever å ha den nødvendige kompetansen, men opplever ikke at arbeidet er tilført tilstrekkelige ressurser fra ansvarlig departement til å bygge den nødvendige kapasiteten hos Fylkesmannen.

Helse- og sosialavdelingen har vel 30 årsverk. Vi rekrutterer medarbeidere med god faglig kompetanse og yrkeserfaring, men nye medarbeidere trenger tid for å sette seg inn i våre arbeidsfelt og arbeidsmåter, og det er behov for kompetanseoverføring og samarbeid med erfarne medarbeidere. Tilsynsoppgaver, især arbeid med systemrevisjoner er krevende. Samlet oppgavemengde og stort oppgavespenn gjør avdelingen sårbar for vakans og sykefravær. Tilgang på medisinsk-faglig ressurs er særlig sårbart, og det har vært nødvendig å tilføre ekstern legeressurs/sakkyndig for å holde frister i hendelsesbasert tilsyn og førerkortsaker. Vi har også hatt et engasjement på barnevern i hele 2016 for å sikre tilsynskapasitet i barneverninstitusjoner, inkludert omsorgssentre for enslige mindreårige. Grunnet budsjett er engasjementet ikke videreført, og en ledig fast stilling ble heller ikke utlyst høsten 2016.

Administrativ stab er organisert i faggrupper for IKT, Arkiv, Økonomi og personal, Service og drift, og Katine. Staben innehar god kompetanse på sine ansvarsområder, men enkelte faggrupper er sårbare i spesielt hektiske perioder eller ved sykefravær. I en periode før sommeren hadde vi restanse-utfordringer knyttet til registrering av inngående post. Det ble iverksatt tiltak som sørget for at vi var ajour før sommerferien.

4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)

Embetet eier en elbil til bruk for ansatte ved kortere tjenestereiser. Når bilen ikke er i bruk, står den innelåst i garasje. Reservering av bilen skjer via outlook og kjøremappe med nøkler, portåpner, kjørebok mv. oppbevares i resepsjonen når bilen ikke er i bruk. Bruk av elbilen belastes den enkelte avdelings budsjett med utgangspunkt i antall kjørte kilometer.

I 2016 gikk embetet til innkjøp av eget nødaggregat - et beredskapstiltak som skal sikre drift også ved strømbortfall. Serviceavtale vil bli inngått og fulgt opp av huseier.

IT-koordinator holder oversikt over innkjøp av datautstyr og forvalter avsatt budsjett til dette. Fylkesmannen har inngått rammeavtaler med leverandør av møbler og leverandør av kontorrekvisita. Innkjøp av kontormøbler og rekvisita håndteres av avdelingene og belastes de avdelingsvise budsjettene. Eventuelle innkjøp til fellesarealer belastes fellesbudsjettet.

Ved anskaffelser over i størrelsesorden 10.000 kr skal det foretas en grundig analyse av kost/nytte, etterfulgt av drøftinger i ledermøte og med de tillitsvalgte.

4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet

Vi mottok ingen merknader fra Riksrevisjonen i 2016.

Det arbeides godt og grundig med informasjonssikkerhet ved embetet, og kunnskap og holdninger knyttet til dette tema er vesentlig forbedret de senere årene. Det var i 2016 stor aktivitet i embetets sikkerhetsutvalg, med åtte avholdte møter gjennom året. Vi gjennomfører årlig Sikkerhetsmåned i oktober, og har informasjonssikkerhet som tema på våre fag- og velferdsdager hver vår. For øvrig viser vi til vår statusrapport sendt KMD 14. februar 2017.

4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende

I henhold til arbeidsmiljølovens kapittel 7 og forskrift om organisering, ledelse og medvirkning, har Fylkesmannen i Østfold et sentralt partssammensatt arbeidsmiljøutvalg. Det har vært avholdt fire møter i 2016 (februar, mai, september og desember).

Det er gjennomført to 1/2 dags samlinger for ledere, tillitsvalgte, verneombudene, IA-rådgiver og representanter fra bedriftshelsetjeneste, med tema henholdsvis "tilrettelegging" og "konflikt og omstilling".

Alle avdelingene/stabene gjennomførte vernerunder i 2016 og det ble utarbeidet avdelingsvise rapporter med handlingsplaner, som senere ble gjennomgått i AMU.

Siden 1. oktober 2015 har vi hatt avtale med Stamina Helse om oppfølging av embetets HMS-arbeid. Bedriftshelsetjenesten er representert i AMU, deltar på vernerunder, gir faglig rådgivning mv.

Pr. 31. desember hadde Fylkesmannen et sykefravær på 4,6 %, en nedgang fra 5,7 % i 2015. I henhold til lokal IA-avtale var målsettingen at det samlede sykefraværet ikke skulle overstige 3,8 % pr. 31.12.16.

Det ble gjennomført ny medarbeiderundersøkelse i oktober 2016. Handlingsplaner for oppfølging av undersøkelsen er under utarbeidelse. Embetet hadde en svarprosent på 96 %.

5 Vurdering av framtidutsikter

5.1 Forhold i og utenfor embetet som kan påvirke embetets evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt

På helse- og sosialområdet erfarer vi at ulike typer beredskapssituasjoner (streik, flyktningankomster, flom osv) gir et betydelig merarbeid med møter og rapportering som går ut over andre oppgaver i den aktuelle fasen, og at det tar tid å hente inn det forsømte.

Nye lovbestemmelser kan gi økt sakstilfang på flere fagområder. Økte rettigheter - fritt rettsråd til pasienter i psykisk helsevern - er kompensert delvis for merarbeid på vergemålsområdet, men ikke på helseområdet (kan medføre økt antall rettighetsklager).

Varslet strukturendring for embetene kan medføre usikkerhet og risiko for større turnover blant ansatte. Vi må også påregne at prosessen vil ta tid og ressurser fra andre løpende oppgaver.

Vi opplever ikke at det er samsvar mellom oppgavene knyttet til Introduksjonsloven og ressurser til embetet fra JD (tidligere BLD) til dette resultatområdet. Innføringen av statlig tilsyn med kommunenes gjennomføring av ordningen har ikke resultert i økte ressurser.

Dette er meddelt i forbindelse med foreløpig tildelingsbrev både i 2013, 2014 og 2015 og 2016. Tilsynsarbeidet med tilhørende informasjon, veiledning og oppfølging overfor kommunene er viktige bidrag i bosettingsarbeidet. Arbeidet er også svært etterspurt ute i sektoren. Dette er årsaken til at vi har gjennomført tilsynene slik de var planlagt til tross for manglende ressurser.

Når Fylkesmannen i Østfold i tillegg ble ett av to embeter som skulle pilotere og prøve ut modeller for økt antall vedtak om bosetting (Bosettingsprosjektet) har det ikke vært forsvarlig å nedprioritere arbeidet med og informasjon/veiledning om arbeidet med introduksjon og andre ordninger for å sikre en kvalitativt god oppfølging av nye bosatte. Gjennom 2016 har alle kommuner i fylket fattet vedtak om bosetting, og Fylkesmannen har etablert eget forum/nettverk for å ta opp spørsmål, dele erfaringer og veilede om regelverket. Forumet har vært en suksess og får svært gode tilbakemeldinger fra kommunene.

Eventuelle endringer i lovverk og fordeling av oppgaver mellom forvaltningsnivåene kan føre til endringer i Fylkesmannens oppgaveportefølje på landbruksområdet.

I 2016 styrket landbruksavdelingen særlig arbeidet med rettssikkerhet/kvalitetssikring, kommunerettet arbeid og oppfølging av ulovligheter innen tilskudds- og husdyrkonsesjonsforvaltningen. Dette vil vi også prioritere framover, selv om det kommunerettede arbeidet etter budsjett og oppdrag må tones ned.

5.2 Konsekvenser for embetets evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt

I 2016 har vi for første gang opplevd å komme opp på et mer akseptabelt nivå i vårt arbeid med vergemålsoppgavene. Vi har hatt stor tro på at den positive utviklingen ville fortsette. Det er imidlertid nå stor bekymring knyttet til at bevilgningen på dette viktige rettssikkerhetsområdet er betydelig redusert i 2017. For Fylkesmannen i Østfold innebærer det at vi ikke har rom for å videreføre flere engasjementsstillinger når disse etter hvert utløper. Dette vil igjen føre til økte restanser og lengre saksbehandlingstid, og nok en gang redusere rettssikkerheten til denne sårbare gruppen.

Vi forventer at lovendringer i rettshjelploven som trådte ikraft fra 1.1.17, vil føre til at Fylkesmannen vil få en betydelig økning av søknader om fri rettshjelp. Fri sakførsel i skiftesaker er nå uprioritert etter loven, og skal derfor ikke lenger behandles av domstolene. I tillegg forventes det en økning av søknader som følge av en utvidet rett til fri rettshjelp i saker om overprøving av administrative tvangsvedtak i helse- og sosialsektoren. Økt saksmengde, uten bedre tilgang på ressurser, vil kunne påvirke saksbehandlingstiden på et rettsområde hvor vi i dag har saksbehandlingstid på et akseptabelt nivå. Vi vil også nevne at vi generelt opplever en økt interesse for innsyn i forvaltningens dokumenter i enkeltsaker. Fylkesmannen merker det både ved at flere enkeltpersoner, organisasjoner og media fremmer innsynsbegjæringer til oss, men også ved en økning av antall klagesaker fra kommunene. I 2016 er antall klagesaker etter offentleglova mer en fordoblet i forhold til året før. Arbeid med disse sakene, hvor det gjelder svært korte behandlingsfrister, krever stadig mer ressurser.

Kommunene er landbruksforvaltningens førstelinje, og redusert vektlegging av det kommunerettede arbeidet vil på relativt kort sikt kunne gå ut over landbruksforvaltningens måloppnåelse.

Eksterne/sentrale forhold som påvirker embetets måloppnåelse/risiko innen samordning og beredskap:

- Arbeidet med strukturendring av fylkesmannsembetene og ev. sammenslåing vil for en periode kunne binde faglig og administrativ kapasitet og påvirke evnen til å nå målene i oppdraget.
- Budsjettreduksjoner og effektiviserings- og digitaliseringskrav stiller krav til økt fokus på omstilling.
- Når det gjelder måloppnåelse for bosetting av flyktninger, er tilbakemeldingene fra kommunene at finansieringsordningen gjør dette krevende, særlig hva angår bosetting av enslige mindreårige.
- Manglende robusthet og bortfall/svikt i embetenes felles internettløsning gir sårbarhet i forhold til krisehåndtering, rapportering og krisekommunikasjon. Dette må løses ved å øke robustheten i driften av fellesnettet.

· Kravene i beredskapsinstruksen overgår kapasiteten i Fylkesmannens organisasjon. Spesielt vil dette gjelde kommende arbeid innen gjenoppbygging av totalforsvaret.

5.3 Andre forhold

Fylkesmannen i Østfold og Fylkesmannsembetene generelt har et lønnsnivå som ligger for lavt i forhold til kommunal sektor og annen statlig virksomhet. Vi er avhengig av å rekruttere og beholde medarbeidere som jevnt over tilbys høyere lønn andre steder. Dette er noe som over tid ikke er bærekraftig. Vi skal ikke være lønnsledende, men vi kan heller ikke bli liggende så lavt at avlønning blir et klart argument mot å jobbe hos Fylkesmannen.

6 Årsregnskap

[Årsregnskap for Østfold.pdf](#)

VI. ÅRSREGNSKAP

Ledelseskomentarer

Formål

Fylkesmannen er statens representant i Østfold. Gjennom tilsyn, saksbehandling, veiledning og dialog følger vi opp Stortingets og regjeringens vedtak, mål og retningslinjer i fylket. Fylkesmannen er et viktig bindeledd mellom kommunene og sentrale myndigheter.

Fylkesmannen utfører forvaltningsoppgaver på vegne av elleve departementer og ti direktorater og tilsyn. Fylkesmannen kontrollerer kommunenes virksomhet, fører tilsyn og er klageinstans for mange kommunale vedtak. Derfor har Fylkesmannen fagkunnskap og innsikt på en rekke overordnede samfunnsområder. Vi besitter unik og viktig lokalkunnskap som er opparbeidet gjennom en årrekke.

Vi legger stor vekt på at forholdet mellom Fylkesmannen og kommunene skal være tillitsfullt og godt, preget av gjensidig respekt og forståelse for ulike oppgaver, roller og ansvar. Vi har derfor en systematisk og god kommunedialog der drøfting av statlige føringer tillegges stor vekt.

Ved årsavslutning kan jeg slå fast at også 2016 har vært et virksomt og godt år hos Fylkesmannen i Østfold. Måloppnåelsen er god innenfor de økonomiske rammer som stilles til disposisjon.

Bekreftelse

Det bekreftes at årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten med tilhørende rundskriv fra Finansdepartementet, samt krav fra KMD. Det bekreftes at regnskapet gir et dekkende bilde av virksomhetens disponible bevilgninger og av regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld.

Vurdering av vesentlige forhold

Fylkesmannen mottar sin driftsbevilgning fra KMD (kap 0525). I tillegg tildeles vi en rekke belastningsfullmakter (fag- og prosjektmidler) fra ulike direktorater, tilsyn og enkelte departement, jf. Bevilgningsrapporten. Den viser hvordan midlene disponeres til ulike øremerkede formål, inkludert til ulike tilskuddsordninger.

Når det gjelder driftstildelingene og tilhørende regnskapstall, er disse synliggjort i bevilgningsrapporten på utgiftskapittel 0525 og inntektskapittel 3525, og oppsummert i note B. Her fremkommer at mindreforbruk på kap/post 052501 utgjør kr 1.397.042 og på kap/post 052521 kr 676.979. Embetets samlede mindreforbruk i på driftskapittel 0525 ble dermed på **kr 2.074.020**.

Embetet har hatt god kontroll med økonomien gjennom året og gjennom stram styring av bemanningsutvikling og øvrige utgiftsposter er situasjonen tilfredsstillende ved årsskiftet.

Årsakene til mindreforbruket på kap/post 052501 er bl.a langt høyere sykerefusjoner enn forventet, lavere renholdutgifter enn forventet og noe forskjøvede ikt-utgifter. Den administrative kostnadsdekningen ble også noen høyere enn vi antok. Samtidig har vi flere avdelinger som sliter. Helse- og sosialavdelingen gikk med stort underskudd, er sterkt underfinansiert og har mye ugjort. Eget brev vil bli sendt om dette. Vi går også inn i 2017 med store økonomiske utfordringer grunnet misforhold mellom oppgaver og finansiering.

Mindreforbruk på kap/post 052521 skyldes flerårige prosjektmidler, dvs. at vi får utgifter i 2017 som skal finansieres av ubrukte 2016-midler. Dette gjelder bl. a GIS-prosjekt (spleiselag med tre andre embeter) og hubrokartleggingsprosjekt (fått midler fra Fylkesmannen i Nordland).

Det har ikke vært vesentlige endringer i antall ansatte eller andre sentrale utgifts- og inntektsarter i 2016. Tilskuddsutbetalingene til kommunene har hatt en økning, bl.a knyttet til utdannings-, barnehage,- barnevern,- og helseområdet

Det vises for øvrig til de ulike rapporteringene til direktoratene for belastningsfullmaktene, samt til regnskapstabellene med noter og kommentarer.

Tilleggsopplysninger

Riksrevisjon er ekstern revisor og bekrefter årsregnskapet for embetet. Årsregnskapet for 2016 er ikke ferdig revidert pr dags dato. Revisjonsberetningen er unntatt offentligheten fram til Stortinget har mottatt Dokument 1 fra Riksrevisjonen. Vi vil fra samme tidspunkt kunne oversendes ved henvendelse.

Moss 22. februar 2017

Trond Rønningen (sign.)
fylkesmann

Prinsippnote årsregnskapet

Årsregnskap for Fylkesmannen i Østfold er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten ("bestemmelsene"). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 og Virksomhets- og økonomiinstruks (VØI) fastsatt av KMD.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger Fylkesmannen i Østfold står oppført med i kapitalregnskapet. Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser grupper av kontoer som inngår i mellomværende med statskassen.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a) Regnskapet følger kalenderåret
- b) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- c) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- d) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene korresponderer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen "*Netto rapportert til bevilgningsregnskapet*" er lik i begge oppstillingene.

Fylkesmannen i Østfold er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Ordinære forvaltningsorgan (bruttobudsjetterte virksomheter) tilføres ikke likviditet gjennom året. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som Fylkesmannen i Østfold har rapportert til statsregnskapet. Det er stilt opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet som vi har fullmakt til å disponere. Oppstillingen viser alle finansielle eiendeler og forpliktelser Fylkesmannen i Østfold står oppført med i statens kapitalregnskap.

Kolonnen samlet tildeling viser hva vi har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver kombinasjon av kapittel/post. Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kombinasjon av kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for regnskap. Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra Fylkesmannen i Østfold.

Artskontorrapporteringen

Artskontorrapporteringen viser regnskapstall Fylkesmannen i Østfold har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Fylkesmannen i Østfold har en trekkrettighet for disponible tildelinger på konsernkonto i Norges bank. Tildelingene skal ikke inntektsføres og vises derfor ikke som inntekt i oppstillingen.

Note 8 til artskontorrapporteringen viser forskjeller mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen.

NOTER TIL ÅRSREGNSKAPET

Virksomhet AJ - Fylkesmannen i Østfold				Rapport kjørt: 14.02.2017		
Oppstilling av bevilgningsrapportering 31.12.2016						
Utgiftskapitt	Kapittelnavn	Post	Posttekst Note	Samlet tildeling*	Regnskap 2016	Merutgift (-) og mindretgift
0525	Fylkesmannsembetene - spes. driftsutgifter	21	A, B	522 000	3 163 857	-2 641 857
0225	Tiltak i grunnopplæringen - driftsutgifter	01		1 770 000	1 649 177	120 823
0225	Tiltak i grunnopplæringa - særskilde driftsutgi	21		4 585 000	4 487 827	97 173
0225	Tilskudd til oppl. av barn og unge i statl. asylm	64		20 496 000	20 494 684	1 316
0225	Tilskudd til leirskoleopplæring	66		2 906 000	2 905 160	840
0226	Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen - spes. c	21		6 670 000	6 365 931	304 069
0226	Kvalitetsutvikling i grunnskolen - videreutdanr	22		380 000	367 415	12 585
0231	Utviklingstiltak barnehage	21		8 371 091	8 252 996	118 095
0231	Barnehager - Tilskudd til svømming i barnehag	70		750 500	592 500	158 000
0341	Den norske kirke og andre tros- og livssynssa	70			6 896 392	-6 896 392
0451	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredsl	01		588 000	588 001	-1
0469	Vergemålsordningen - driftsutgifter	01		10 835 374	10 871 335	-35 961
0469	Vergemålsordningen - spes. driftsutgifter	21		0	19 204 260	-19 204 260
0470	Fri rettshjelp - driftsutgifter	01		0	11 522 915	-11 522 915
0525	Fylkesmannsembetene - driftsutgifter	01	A, B	77 676 000	76 974 436	701 564
0571	Rammetilskudd til kommuner - spes. driftsutg	21		1 300 000	1 300 000	0
0605	Forsknings- og utredningsaktiviteter	22		3 193 000	3 193 000	0
0621	Tilskudd til sosiale tjenester og sosial inklude	21		2 228 320	2 228 320	0
0621	Sosiale tjenester og tiltak for vanskeligstilte	63		10 915 767	10 885 767	30 000
0714	Følgehelse - Spesielle driftsutgifter	21		176 900	176 901	-1
0734	Særskilte tilskudd til psykisk helse og rustiltal	01			4 107 098	-4 107 098
0734	Tvungent psykisk helsevern	70			42 173	-42 173
0761	Omsorgstjeneste - spes. driftsutgifter	21		790 500	790 501	-1
0761	Omsorgstjeneste - Kompetanse og innovasjon	68		17 578 900	17 528 900	50 000
0762	Primærhelsetjeneste - forebyggende helsetjen	60		1 000 000	1 000 000	0
0762	Forebygging av uønsket svangerskap og abort	73		400 000	400 000	0
0765	Psykisk helse og rusarbeid - spesielle driftsutg	21		593 500	593 947	-447
0765	Psykisk helse og rusarbeid - kommunale tjene	60		12 045 900	12 045 833	67
0765	Psykisk helse og rusarbeid - rusarbeid	62		30 863 000	30 863 000	0
0781	Forsøk og utvikling mv - spes. driftsutgifter	21			99 230	-99 230
0783	Personell - spes. driftsutgifter	21		860 000	860 400	-400
0840	Tiltak mot vold og overgrep - Spesielle driftsu	21		199 023	199 023	0
0854	Tiltak i barne- og ungdomsvernet - spes. drifts	21		1 893 855	1 893 856	-1
0854	Kommunalt barnevern	60		38 780 000	38 780 000	0
0858	Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet - Spe	21		122 778	122 778	0
1144	Miljørettet prosjektarbeid m.m.	77		200 000	200 000	0
1410	Miljøovervåking og miljødata	21		952 200	952 201	-1
1420	Miljødirektoratet - driftsutgifter	01		10 000	10 000	0
1420	Miljødirektoratet - spes. driftsutgifter	21		1 473 000	1 457 266	15 734
1420	Statlige vannmiljøtiltak	22		2 110 000	2 110 000	0
1420	Klima, naturmangfold og forurensning- oppdr	23		600 000	551 001	48 999
1420	Tiltak i verneområder	31		1 680 000	1 660 755	19 245
1420	Erstatning for beitedyr tatt av rovilt	72		50 000	49 819	181
1420	Forebyggende og konfliktdepende tiltak i ro	73		1 150 000	1 169 600	-19 600
1420	Friluftsmål	78		2 575 000	2 575 000	0
1420	Verdensarvomr,kulturl,verdisk.program	81		160 000	151 689	8 311
1420	Tilskudd til prioriterte arter og utvalgte naturt	82		584 000	511 713	72 287
1420	Internasjonalt samarbeid	84		135 000	131 173	3 827
1425	Vilt- og fisketiltak - driftsutgifter	01		68 000	68 000	0
1425	Tilskudd til fiskeformål	70		340 000	340 000	0
1425	Tilskot til viltføremål	71		170 000	162 373	7 627
1633	Nettoordning for mva i staten	01		0	5 251 248	-5 251 248
<i>Sum utgiftsført</i>				270 748 608	318 799 452	
Inntektskapit	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Samlet tildeling*	Regnskap 2016	Merinntekt og mindreinntekt(-)
3525	Inntekter ved oppdrag	01		0	3 318 836	3 318 836
3525	Ymse inntekter	02		0	695 478	695 478
5309	Tilfeldige inntekter, ymse	29		0	927 059	
5700	Arbeidsgiveravgift	72		0	11 063 358	
<i>Sum inntektsført</i>				0	16 004 730	
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet					302 794 722	
Kapitalkontoer						
60063101	Norges Bank KK /innbetalinger				11 972 916	
60063102	Norges Bank KK/utbetalinger				-315 953 044	
715201	Endring i mellomværende med statskassen				1 185 406	
<i>Sum rapportert</i>					0	
Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)						
				14.12.2016	31.12.2015	Endring
715201	Mellomværende med statskassen			-3 961 459	-5 146 865	1 185 406

Virksomhet: AJ - Fylkesmannen i Østfold			
Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter			
Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
052501	755 000	76 921 000	77 676 000
052521	522 000		522 000

Virksomhet: AJ - Fylkesmannen i Østfold										
Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste										
Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastningsfullmakter(-)	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastningsfullmakter	Merinntekter / mindreinntekter(-) iht. merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger(-)	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
052501		701 564		701 564	695 478			1 397 042	tildeling i note A]	1 397 042
052521		-2 641 857		-2 641 857	3 318 836			676 979	tildeling i note A]	676 979
*Maksimalt beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan										

Virksomhet: AJ - Fylkesmannen i Østfold**Oppstilling av artskontorrapporteringen 31.12.2016**

	Note	2016	2015
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	1 962 285	1 942 768
Salgs- og leieinnbetalinger	1	2 052 028	3 566 759
Andre innbetalinger	1	0	0
<i>Sum innbetalinger fra drift</i>		4 014 313	5 509 527
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn	2	91 034 437	87 893 583
Andre utbetalinger til drift	3	57 084 952	59 682 237
<i>Sum utbetalinger til drift</i>		148 119 389	147 575 821
Netto rapporterte driftsutgifter		144 105 076	142 066 294
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetaling av finansinntekter	4	-175	-2 314
<i>Sum investerings- og finansinntekter</i>		-175	-2 314
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetaling til investeringer	5	499 691	1 340 238
Utbetaling til kjøp av aksjer	5	0	0
Utbetaling av finansutgifter	4	0	63
<i>Sum investerings- og finansutgifter</i>		499 691	1 340 301
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		499 866	1 342 615
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	6	751 804	0
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		751 804	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	7	164 928 949	153 171 839
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>		164 928 949	153 171 839
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler *			
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		175 255	171 413
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		11 063 358	10 605 191
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)		5 251 248	5 577 508
<i>Netto rapporterte utgifter på felleskapitler</i>		-5 987 365	-5 199 096
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		302 794 722	291 381 652
Oversikt over mellomværende med statskassen **			
Eiendeler og gjeld		2016	2015
Fordringer		24 650	91 683
Kasse		0	0
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank		0	0
Skyldig skattetrekk		-3 725 087	-3 407 198
Skyldige offentlige avgifter		0	-2 087
Annen gjeld		-261 022	-1 829 264
Sum mellomværende med statskassen	8	-3 961 459	-5 146 865

* Andre ev. inntekter/utgifter rapportert på felleskapitler spesifiseres på egne linjer ved behov.

** Spesifiser og legg til linjer ved behov.

Kontrollsum:

302 794 722

302 794 722

0

Note 1 Innbetalinger fra drift		
	31.12.2016	31.12.2015
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>		
Sum innbetalinger fra gebyrer	0	0
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
Tilskudd fra statlige virksomheter	1 732 291	1 887 323
Tilskudd fra kommunale og fylkeskommunale etater	182 924	34 835
Tilskudd fra næringsliv og private	47 070	20 610
Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1 962 285	1 942 768
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
Salgsinntekt tjenester, avgiftsfri	695 478	1 379 073
Inntekter fra salg av oppdrag, avgiftfri	1 356 551	2 187 685
Sum salgs- og leieinnbetalinger	2 052 028	3 566 759
<i>Andre innbetalinger</i>		
Sum andre innbetalinger	0	0
Sum innbetalinger fra drift	4 014 313	5 509 527

Note 2 Utbetalinger til lønn		
	31.12.2016	31.12.2015
Lønn	72 720 881	69 643 797
Arbeidsgiveravgift	11 063 358	10 649 516
Pensjonsutgifter*	0	0
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-3 492 121	-2 832 419
Andre ytelser	1) 10 742 319	10 432 690
Sum utbetalinger til lønn	91 034 437	87 893 583
<i>* Denne linjen benyttes av virksomheter som innbetaler pensjonspremie til SPK.</i>		
1) Gjelder primært utbetalinger til sensorer, kontrollkom., nemder, verger, styrer, råd etc (ikke egne ansatte)		
Antall årsverk:	114,7	118,4

Note 3 Andre utbetalinger til drift			
		31.12.2016	31.12.2015
Husleie	1)	6 050 523	8 355 441
Vedlikehold egne bygg og anlegg		0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler		3 707	20 090
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler		801 996	438 858
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.		296 008	234 941
Mindre utstyrsanskaffelser		1 320 868	1 463 825
Leie av maskiner, inventar og lignende		902 759	736 158
Kjøp av fremmede tjenester	2)	36 905 743	36 843 244
Reiser og diett		2 109 515	2 291 078
Øvrige driftsutgifter		8 693 833	9 298 602
Sum andre utbetalinger til drift		57 084 952	59 682 237
<p>1) Husleie (inkl felleskostnader) til Hemfosa Samfunnsbygg utgjorde i 2016 kr 9.703.255 Beløpene i tabellen over viser tilsynelatende en nedgang. Dette skyldes at bidrag til fellesutgifter fra den andre statsetaten i bygget er ført på en litt annen måte i 2016.</p> <p>2) Kun en liten andel gjelder embetets drift. Det meste gjelder utbetaling knyttet til vergemål, fri rettshjelp mv</p>			

Note 4 Finansinntekter og finansutgifter		
	31.12.2016	31.12.2015
<i>Innbetaling av finansinntekter</i>		
Renteinntekter	-175	-2 314
Valutagevinst	0	0
Annen finansinntekt	0	0
Sum innbetaling av finansinntekter	-175	-2 314
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Renteutgifter	0	63
Valutatap	0	0
Annen finansutgift	0	0
Sum utbetaling av finansutgifter	0	63

Note 5 Utbetaling til investeringer og kjøp av aksjer		
	31.12.2016	31.12.2015
<i>Utbetaling til investeringer</i>		
Immaterielle eiendeler og lignende	183 155	90 484
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	0	0
Beredskapsanskaffelser	0	0
Infrastruktureiendeler	0	0
Maskiner og transportmidler	0	0
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	316 536	1 249 754
Sum utbetaling til investeringer	499 691	1 340 238
	31.12.2016	31.12.2015
<i>Utbetaling til kjøp av aksjer</i>		
Kapitalinnskudd	0	0
Obligasjoner	0	0
Investeringer i aksjer og andeler	0	0
Sum utbetaling til kjøp av aksjer	0	0

Note 6 Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten		
	31.12.2016	31.12.2015
Tilfeldige og andre inntekter	751 804	0
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	751 804	0
Gjelder mulkt (100.000) og tilbakebetalt tilskudd (651.804)		

Note 7 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
		31.12.2016	31.12.2015
Tilskudd til kommuner	1)	151 271 143	135 418 186
Tilskudd til fylkeskommuner		717 300	1 705 500
Tilskudd til private	2)	1 725 814	9 151 596
Tilskudd til organisasjoner	2)	10 026 392	3 973 583
Tilskudd til statsforvaltningen		1 188 300	2 922 974
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		164 928 949	153 171 839
1) Økning bl.a pga. på tilskudd til grunnopplæring minoritetsspråklige barn.			
2) Endret konteringspraksis: I 2015 ble tilskudd til trossamfunn ført som Tilskudd til private. I 2016 ble dette endret til Tilskudd til organisasjoner. Det er altså ingen vesentlig endring hvis man ser de to kategoriene samlet.			

Note 8 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen.**Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen**

	31.12.2016	31.12.2016	
	Spesifisering av <u>bokført</u> avregning med statskassen	Spesifisering av <u>rapportert</u> mellomværende med statskassen	Forskjell
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler*	0	0	0
Obligasjoner	0	0	0
<i>Sum</i>	0	0	0
Omløpsmidler			
Kundefordringer	19 908	0	19 908
Andre fordringer	24 650	24 650	0
Bankinnskudd, kontanter og lignende	0	0	0
<i>Sum</i>	44 558	24 650	19 908
Langsiktig gjeld			
Annen langsiktig gjeld	0	0	0
<i>Sum</i>	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	0	0	0
Skyldig skattetrekk	-3 725 087	-3 725 087	0
Skyldige offentlige avgifter	0	0	0
Annen kortsiktig gjeld	-261 022	-261 022	0
<i>Sum</i>	-3 986 109	-3 986 109	0
Sum	-3 941 552	-3 961 459	19 908

* Virksomheter som eier finansielle anleggsmidler i form av investeringer i aksjer og selskapsandeler fyller også ut note 8 B

Del B Spesifisering av investeringer i aksjer og selskapsandeler

Ervervsdato	Antall aksjer	Eierandel	Sten Årets resultat i selskap	Balanseført egenkapital i selskapet	Balanseført verdi i regnskap*
<i>Aksjer</i>					
Selskap 1					
Selskap 2					
Selskap 3					

Balanseført verdi 31.12.2016 **0**

* Investeringer i aksjer er bokført til anskaffelseskost. Balanseført verdi er den samme i både virksomhetens kontospesifikasjon og kapitalregnskapet.